

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

Memduh ÖZDEMİR

ELİT VE ELİT OLMAYAN GÜREŞÇİLERİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ
İLE PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUŞ-2021

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

Memduh ÖZDEMİR

ELİT VE ELİT OLMAYAN GÜREŞÇİLERİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ
İLE PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Doç. Dr. Ömer KAYNAR

MUŞ-2021

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖZET.....	V
ABSTRACT	VII
ÖNSÖZ.....	IX
KISALTMALAR DİZİNİ	X
TABLolar DİZİNİ	XI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ELİT VE ELİT OLMAYAN GÜREŞÇİLERİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİNİN ÖNEMİ, AMACI, PROBLEM CÜMLESİ, HİPOTEZLERİ, VARSAYIMLARI VE SINIRLILIKLARI

1.1. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	2
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI	2
1.3. PROBLEM CÜMLESİ	2
1.3.1. Alt Problemler.....	2
1.4. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ	4
1.5. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI	5
1.6. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	5

İKİNCİ BÖLÜM

ELİT SPOR, GÜREŞ, KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE PROBLEM ÇÖZME KAVRAMLARI İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

2.1. ELİT SPOR.....	6
2.1.1. Elit Spor	6
2.1.2. Sporcu	6
2.1.3. Elit Sporcu	6
2.2. GÜREŞ	7

2.2.1. Güreşin Tanımı	7
2.2.2. Güreşin Türleri.....	7
2.2.2.1. Olimpik Güreş Türleri.....	7
2.2.2.1.1. Serbest Stil	7
2.2.2.1.2. Greko-Romen Stil	8
2.2.2.2. Geleneksel Güreş Türleri	8
2.2.2.2.1. Şalvar Güreşi.....	8
2.2.2.2.2. Aba Güreşi	8
2.2.2.2.3. Yağlı Güreş	8
2.2.2.2.4. Karakucak Güreşi.....	8
2.2.3. Güreşin Tarihsel Gelişimi	9
2.2.4. Türk Güreş Tarihi	10
2.3. KİŞİLİK KAVRAMI	13
2.3.1. Kişilik Kavramı ve Özellikleri.....	13
2.3.2. Kişiliğin Oluşmasını Etkileyen Temel Faktörler	14
2.3.2.1. Genetik ve Biyolojik Faktörler.....	15
2.3.2.2. Ailesel Faktörler.....	15
2.3.2.3. Sosyal- Kültürel Faktörler.....	16
2.3.2.4. Coğrafi ve Fiziki Faktörler.....	17
2.3.2.5. Diğer Faktörler	17
2.3.3. Kişiliğin Yönleri	18
2.3.3.1. Karakter.....	18
2.3.3.2. Mizaç.....	19
2.3.3.3. Yetenek.....	19
2.3.4. Kişilik Teorileri.....	20
2.3.4.1. Sigmund Freud'un Kişilik Teorisi	20
2.3.4.2. Carl Guctav Jung'ın Kişilik Teorisi	21
2.3.4.3. Karen Horney'in Kişilik Teorisi	22

2.3.4.4. Alfred Adler'in Kişilik Teorisi	23
2.3.4.5. Carl Rogers'in Kişilik Teorisi.....	24
2.3.4.6. Gordon W. Allport'un Kişilik Teorisi.....	25
2.3.4.7. Hans Jürgen Eysenck'in Kişilik Teorisi	25
2.3.4.8. Beş Faktör Kişilik Teorisi	26
2.3.4.8.1. Dışa Dönüklük	26
2.3.4.8.2. Yumuşak Başlılık.....	27
2.3.4.8.3. Öz Disiplin	27
2.3.4.8.4. Duygusal Denge	28
2.3.4.8.5. Deneyime Açıklık	29
2.3.5. Kişilik ve Spor	29
2.4. PROBLEM KAVRAMI.....	31
2.4.1. Problemin Tanımı	31
2.4.2. Problem Türleri	32
2.4.3. Problem Çözme kavramı.....	33
2.4.4. Problem Çözme Becerisi.....	34
2.4.5. Problem Çözme Süreci	36
2.4.6. Problem Çözme Aşamaları	36
2.4.7. Problem Çözme Becerisi ve Spor Eğitim Modeli	37
2.4.8. Problem Çözme ve Sporcu İlişkisi.....	38

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN EVREN, ÖRNEKLEM ANKET İÇERİĞİ VE UYGULAMA YÖNTEMİNE İLİŞKİN BİLGİLER

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ.....	39
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM.....	39
3.3. ANKET UYGULAMA YÖNTEMİ	39
3.4. ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ	40
3.5. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	40
3.5.1. Kişisel Bilgi Formu.....	40

3.5.2. Beş Faktör Kişilik Envanteri.....	40
3.5.3. Problem Çözme Envanteri	41
3.6. VERİLERİN ANALİZİ	43

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

GÜREŞÇİLERİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİNE YÖNELİK BULGULAR

4.1. BULGULAR	44
4.1.1. Cinsiyet ve Elit Sporcu Durumuna İlişkin Bulgular	44
4.1.2. Güreşçilerin Kişilik Özelliklerine Yönelik Bulgular	44
4.1.3. Güreşçilerin Problem Çözme Becerilerine Yönelik Bulgular.....	54
4.1.4. Elit ve Elit Olmayan GüreşçilereYönelik Bulgular	65
4.1.5. Milli ve Milli Olmayan Güreşçilere Yönelik Bulgular	66
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	68
KAYNAKÇA	84
EKLER.....	105
ÖZGEÇMİŞ.....	111

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELİT VE ELİT OLMAYAN GÜREŞÇİLERİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİYLE PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Memduh ÖZDEMİR

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ömer KAYNAR

2021, 111 sayfa

Bu çalışmada elit ve elit olmayan güreşçilerin kişilik özellikleri ile problem çözme becerisi arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmamız 30'u kadın 286'sı erkek olmak üzere 316 gönüllü güreşçiden oluşmaktadır.

Çalışmadaki veriler üç farklı ölçme aracından elde edilmiştir. Birinci bölümde araştırmacı tarafından oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu” (KBF), ikinci bölümünde John, Donahue ve Kentle (1991) tarafından geliştirilen Türkçe uyarlaması Evinç (2004) tarafından yapılan “Beş Faktör Kişilik Envanteri” (BFKE), üçüncü bölümde Heppner ve Peterson (1982) tarafından geliştirilen, Şahin, Şahin ve Heppner (1993) tarafından Türkçe'ye uyarlanan “Problem Çözme Envanteri”(PÇE) kullanılmıştır. Güreşçilerden elde edilen veriler, IBM SPSS 25.0 paket programı aracılığıyla Pearson korelasyon, bağımsız gruplar t-testi ve tek yönlü varyans analizleri kullanılarak çözümlenmiştir.

Elit ve elit olmayan güreşçilerin (BFKÖ)'den aldıkları puanlara göre, cinsiyet ve baba eğitimi değişkenlerinde farklılaşmanın olmadığı ($p>.05$); yaş, eğitim, spor yılı, milli olma, elit olma, milliliğin alındığı yer, aktif spor yapma, meslek, medeni durum, anne eğitim ve aylık gelir değişkenlerinde ise anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<.05$). (PÇE)'den aldıkları puanlara göre, cinsiyet, eğitim, elit olma, anne ve baba eğitim değişkenlerinde farklılaşmanın olmadığı ($p>.05$); yaş, medeni durum, spor yılı, elit olma, milli olma, aktif spor yapma, milliliğin alındığı yer, meslek ve aylık gelir değişkenlerinde ise anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<.05$). Ayrıca güreşçilerin kişilik özellikleri ile problem çözme puanları arasında; elit sporcuların duygusal denge, dışa dönüklük, yumuşak başlılık, deneyime açıklık ve öz disiplin ile kaçınan yaklaşım, aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım, değerlendirici yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutları arasında negatif yönde; duygusal denge ile düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, aceleci yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler

tespit edilmiştir ($p<.05$). Elit olmayan sporcular açısından incelendiğinde ise; duygusal denge, dışa dönüklük, yumuşak başlılık, deneyime açıklık ve öz disiplin ile aceleci yaklaşım, kaçınan yaklaşım, düşünen yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutları arasında negatif yönde; duygusal denge ile aceleci yaklaşım, kaçınan yaklaşım, düşünen yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir ($p<.05$).

Sonuç olarak; elit olan ve elit olmayan güreşçilerin kişilik özelliklerinin problem çözme becerisini etkilediği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Elit Sporcu, Güreş, Kişilik Özellikleri, Problem Çözme Becerisi

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN ELITE AND NON-ELITE WRESTLER CHARACTERISTICS AND PROBLEM-SOLVING SKILLS

Memduh ÖZDEMİR

Advisor: Associate Professor Ömer KAYNAR

2021, Page: 111

In this study, it is aimed to examine the relationship between the personality traits and problem solving skills of elite and non-elite wrestlers. Our study consists of 30 women, 286 men and 316 volunteer wrestlers who are not elite or elite.

The data in the study were obtained from three different measurement tools. In the first part, "Personal Information Form" (KBF) created by the researcher, in the second part "Five Factor Personality Inventory" (BFKE) developed by John, Donahue and Kentle (1991) and adapted to Turkish by Evinç (2004), in the third part Heppner and Peterson The Problem Solving Inventory (PSI), developed by 1982) and adapted into Turkish by Şahin, Şahin and Heppner (1993), was used. The data obtained from the wrestlers were analyzed by using Pearson correlation, independent groups t-test and one-way analysis of variance using IBM SPSS 25.0 package program.

According to the scores of elite and non-elite wrestlers (BFKÖ), there was no difference in gender and father education variables ($p > .05$); Significant differences were determined in the variables of age, education, sports year, nationality, being elite, place of nationality, active sports, profession, marital status, maternal education and monthly income ($p < .05$). According to the scores they got from PSI, there was no difference in the variables of gender, education, being elite, mother and father education ($p > .05$); Significant differences were determined in the variables of age, marital status, sports year, being elite, nationality, active sports, place of nationality, profession and monthly income ($p < .05$). In addition, between wrestlers' personality traits and problem solving scores; Among elite athletes' emotional balance, extraversion, mildness, openness to experience, self-discipline and avoidant approach, hasty approach, thinking approach, self-confident approach, evaluative approach and planned approach sub-

dimensions; Significant positive relationships were determined between the emotional balance and thinking approach, avoidant approach, hasty approach, evaluative approach, self-confident approach and planned approach sub-dimensions ($p < .05$). When examined in terms of non-elite athletes; emotional balance, extraversion, mildness, openness to experience, self-discipline and hasty approach, avoidant approach, thinking approach, evaluative approach, self-confident approach and planned approach sub-dimensions; Significant positive relationships were determined between emotional balance and hasty approach, avoidant approach, thinking approach, evaluative approach, self-confident approach and planned approach sub-dimensions ($p < .05$).

As a result; it can be said that personality traits affect problem solving skills in elite and non-elite wrestlers.

Key Words: Sport, Elite Athlete, Wrestling, Personality Traits, Problem Solving Skills

ÖNSÖZ

İnsanoğlu yaşamı boyunca birçok sorunla karşılaşmaktadır. Güçlü kişilik özelliklerine sahip bireylerin problem çözme becerisinin de gelişmiş olabileceği düşünülmektedir. Biz de bu düşünceden yola çıkarak "Elit ve Elit Olmayan Güreşçilerin Kişilik Özellikleriyle Problem Çözme Becerisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı çalışmayı planladık.

Çalışmama gönüllü olarak katılan, her ölçeği sabır ve itinayla dolduran güreşçilere, antrenörlere, güreş il temsilcilerine, güreş camiasına ve bu çalışmada katkısı bulunan herkese teşekkürlerimi sunarım.

Gerek yüksek lisans gerek tez çalışmamın oluşturulması sürecinde bilgisinden her zaman faydalandığım, çalışmamı sahiplenip yardımlarını esirgemeyen, anlayış ve sabırla kıymetli zamanını ayıran, ufkumu açan saygıdeğer hocam ve danışmanım Doç. Dr. Ömer KAYNAR'a sonsuz teşekkür eder, saygılarımı sunarım. Tezimde Jüri üyesi olarak öneri, bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım Doç. Dr. Süleyman Erim ERHAN ve Doç. Dr. İhsan SARI hocalarıma teşekkür ederim.

Ayrıca Muş Alparslan Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Alper KARADAĞ'a, bilgilerinden ve tecrübelerinde istifade ettiğim değerli ders hocalarıma ve yüksek lisans arkadaşım Arş. Gör. Harun KOÇ'a teşekkür ederim.

Son olarak, her konuda benden desteklerini esirgemeyen eşim Hatice'ye, oğlum Ahmet Akif ÖZDEMİR'e ve insan olabilme faziletine ulaşma yolunda yetiştiren aileme canıgönülden teşekkürlerimi sunarım.

Muş-2021

Memduh ÖZDEMİR

KISALTMALAR DİZİNİ

$\bar{x}$	: Aritmetik Ortalama
BFKE	: Beş Faktör Kişilik Envanteri
F	: Frekans Değeri
FILA	: Fédération Internationale des Lutttes Associées
İ.Ö.	: İsa'dan Önce
KBF	: Kişisel Bilgi Formu
M.Ö.	: Milattan Önce
n	: Katılımcı Sayısı
p	: Anlamlılık Düzeyi
PÇE	: Problem Çözme Envanteri
r	: Korelasyon Katsayısı
ss	: Standart Sapma
t	: T Değeri
vd.	: Ve Diğerleri
yy.	: Yüzyıl

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 3.1. Problem Çözme Envanterinin Puanlarının Yorumlanması.....	43
Tablo 4.1. Güreşçilerin Cinsiyet ve Elit Sporcu Durumuna İlişkin Bilgiler.....	44
Tablo 4.2. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması	44
Tablo 4.3 Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanlarının Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırılması.....	45
Tablo 4.4. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanlarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırma Sonuçları	46
Tablo 4.5. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanlarının Elit Olma Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları	46
Tablo 4.6. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanlarının Spor Yıllarına Göre Karşılaştırma Sonuçları	47
Tablo 4.7. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanlarının Milli Olma Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları	48
Tablo 4.8. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanlarının Milliliğin Alındığı Yere Göre Karşılaştırma Sonuçları	48
Tablo 4.9. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanlarının Meslek Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları	49
Tablo 4.10. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanlarının Aktif Spor Yapma Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları	50
Tablo 4.11. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanları ile Yaşları Arasındaki İlişki Sonuçları.....	50
Tablo 4.12. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanlarının Anne Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları	51
Tablo 4.13. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanlarının Baba Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları	52
Tablo 4.14. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanlarının Aylık Gelir Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları	53
Tablo 4.15. Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri Puanlarının Cinsiyet Göre Karşılaştırma Sonuçları	54

Tablo 4.16. Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri Puanlarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırma Sonuçları	54
Tablo 4.17. Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri Puanlarının Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları	55
Tablo 4.18. Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri Puanlarının Spor Yılına Göre Karşılaştırma Sonuçları	56
Tablo 4.19. Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri Puanlarının Elit Olma Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları	57
Tablo 4.20. Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri Puanlarının Milli Olma Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları	58
Tablo 4.21. Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri Puanlarının Aktif Spor Yapma Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları	58
Tablo 4.22. Güreşçilerin Problem Çözme Beceri Puanları ile Milli oldukları Şampiyonaya Göre Karşılaştırma Sonuçları.....	59
Tablo 4.23. Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri Puanlarının Meslek Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları	60
Tablo 4.24. Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri Puanlarının Anne Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları	61
Tablo 4.25. Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri Puanlarının Baba Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları	62
Tablo 4.26. Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri Puanlarının Aylık Gelir Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları	63
Tablo 4.27. Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri Puanları ile Yaşları Arasındaki İlişki Sonuçları.....	64
Tablo 4.28. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanları ile Problem Çözme Becerileri Puanları Arasındaki İlişki Sonuçları.....	64
Tablo 4.29. Elit ve Elit Olmayan Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanları ile Problem Çözme Becerileri Puanları Arasındaki İlişki	65
Tablo 4.30. Milli ve Milli Olmayan Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanları ile Problem Çözme Becerileri Puanları Arasındaki İlişki Sonuçları	66

GİRİŞ

Kişilik, bireyin yaşamına yön veren biliş, duygu ve davranışların karmaşık bütünü olarak bilinmektedir (Pervin, 2003: 447). Problem çözme ise bireyin günlük yaşamda karşılaştığı problemleri, olumsuz ve zorlu şartları kendi lehine çevirmek için var olan bilgi ve tecrübesini kullanarak geliştirdiği çözümlerdir (Cüceloğlu, 1999: 219-221, D'Zurilla ve Goldfried, 1990: 156-163).

Bireyin kişilik özellikleri ile problem çözme becerisine bakıldığında bağımsızlık, yüreklilik, sosyallik, üretkenlik ve dışa dönüklük gibi kişilik özellikleri problem çözme becerisini pozitif yönde etkilerken; özgüveni düşük, gergin, öfkeli, panik atak, alıngan ve duygusal denge kişilik özellikleri ise problem çözme becerilerini negatif yönde etkilemektedir (Greenberger vd., 1971: 416; Gordon vd., 1980; Geçtan, 1986: 29-72; Izgar, 2008: 535-548).

Sporda ulusal ve uluslararası şampiyonalarda başarı elde etmiş, rekor kırmış, profesyonel liglerde ya da milli takımda iyi bir performans sergilemiş bireyler elit sporcu olarak nitelendirilmektedir (Tiryaki, 2000).

Güçlü kişilik özelliğine ve problem çözme becerisine sahip olan bireylerin spor hayatında başarılı olduklarına dair birçok çalışmaya rastlanmaktadır (Poropat, 2009: 322-338; Laidra vd., 2007: 441-451).

Güreş, kuvvet, dayanıklılık, çeviklik, esneklik gibi birçok motorik özellikleri barındırmasının yanında mental olarak güçlü bir kişiliğe sahip olmayı, dayanıklılık ve güç gerektiren bir spor branşıdır. Bununla birlikte başarılı bir güreşçinin rakibine karşı üstünlük sağlamak için zor ve karmaşık hareketleri mükemmel bir şekilde tamamlama becerisine sahip olması gerekmektedir.

Literatüre bakıldığında kişilik özellikleri ile problem çözme becerisi konularında ayrı ayrı çalışmalar mevcut olsa da bu iki değişkenin birbiriyle olan ilişkisine dair çok az sayıda araştırma mevcuttur. Kişilik özellikleri ile problem çözme becerisi ile ilgili konular, güreş sporunda önemli bir yere sahip olmasına rağmen literatürde bu konularda herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu yüzden elit ve elit olmayan güreşçilerin kişilik özellikleri ile problem çözme becerisi arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ELİT VE ELİT OLMAYAN GÜREŞÇİLERİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİNİN ÖNEMİ, AMACI, PROBLEM CÜMLESİ, HİPOTEZLERİ, VARSAYIMLARI VE SINIRLILIKLARI

1.1. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Güreş sporcularında güçlü kişilik yapısının, problem çözme becerisi üzerinde etkisi olduğu bilinmektedir. Bu bilgi ışığında sporda başarılı olanlar ile başarılı olmayanların kişilik özelliklerinin problem çözme becerisi üzerinde herhangi bir etkisinin olup olmadığı bir araştırma konusudur.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmada; elit ve elit olmayan güreşçilerin kişilik özellikleri ile problem çözme becerisi arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Bu amaç doğrultusunda elit ve elit olmayan güreşçilerde incelenecek konular şunlardır;

- ✓ Güreşçilerin Demografik Özellikleri,
- ✓ Güreşçilerin Kişilik Özellikleri,
- ✓ Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri,
- ✓ Güreşçilerin Kişilik Özelliklerinin Problem Çözme Becerilerine Olan Etkisi.

1.3. PROBLEM CÜMLESİ

Bu araştırmada problem cümlesi; elit ve elit olmayan güreşçilerin kişilik özellikleri ile problem çözme becerilerinin başarılarına etkisi var mıdır?

1.3.1. Alt Problemler

1. Elit ve elit olmayan güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyutlarının cinsiyet ile bir ilişkisi var mıdır?

2. Elit ve elit olmayan güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyutlarının yaş ile bir ilişkisi var mıdır?

3. Elit ve elit olmayan güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyutlarının eğitim durumu ile bir ilişkisi var mıdır?

4. Elit ve elit olmayan güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyutlarının medeni durum ile bir ilişkisi var mıdır?
5. Elit ve elit olmayan güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyutlarının aktif spor yapma yılı ile bir ilişkisi var mıdır?
6. Elit ve elit olmayan güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyutlarının en iyi spor derecesi ile bir ilişkisi var mıdır?
7. Elit ve elit olmayan güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyutlarının millilik durumu ile bir ilişkisi var mıdır?
8. Elit ve elit olmayan güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyutlarının milliliğin alındığı şampiyona ile bir ilişkisi var mıdır?
9. Elit ve elit olmayan güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyutlarının aktif spora devam etme durumu ile bir ilişkisi var mıdır?
10. Elit ve elit olmayan güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyutlarının meslek tri ile bir ilişkisi var mıdır?
11. Elit ve elit olmayan güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyutlarının ebeveynlerin eğitim durumları ile bir ilişkisi var mıdır?
12. Elit ve elit olmayan güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyutlarının aylık gelir ile bir ilişkisi var mıdır?
13. Elit ve elit olmayan güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyutlarının cinsiyet ile bir ilişkisi var mıdır?
14. Elit ve elit olmayan güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyutlarının yaş ile bir ilişkisi var mıdır?
15. Elit ve elit olmayan güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyutlarının eğitim durumu ile bir ilişkisi var mıdır?
16. Elit ve elit olmayan güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyutlarının medeni durum ile bir ilişkisi var mıdır?
17. Elit ve elit olmayan güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyutlarının aktif spor yapma yılı ile bir ilişkisi var mıdır?

18. Elit ve elit olmayan güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyutlarının en iyi spor derecesi ile bir ilişkisi var mıdır?

19. Elit ve elit olmayan güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyutlarının millilik durumu ile bir ilişkisi var mıdır?

20. Elit ve elit olmayan güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyutlarının milliliğin alındığı şampiyona ile bir ilişkisi var mıdır?

21. Elit ve elit olmayan güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyutlarının aktif spora devam etme durumu ile bir ilişkisi var mıdır?

22. Elit ve elit olmayan güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyutlarının meslek türü ile bir ilişkisi var mıdır?

23. Elit ve elit olmayan güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyutlarının ebeveynlerin eğitim durumları ile bir ilişkisi var mıdır?

24. Elit ve elit olmayan güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyutlarının aylık gelir ile bir ilişkisi var mıdır?

1.4. ARAşTIRMANIN HİPOTEZLERİ

H₀ Elit ve Elit Olmayan Güreşçilerin Kişilik zellikleri ve Problem zme Becerileri ile milliliğin alındığı şampiyona arasında farklılıklar yoktur.

H₀ Elit ve Elit Olmayan Güreşçilerin Kişilik zellikleri ve Problem zme Becerileri ile aktif spor yapma yılı arasında farklılıklar yoktur.

H₁ Elit ve Elit Olmayan Güreşçilerin Kişilik zellikleri ve Problem zme Becerileri ile cinsiyet arasında farklılıklar vardır.

H₂ Elit ve Elit Olmayan Güreşçilerin Kişilik zellikleri ve Problem zme Becerileri ile eğitim durumları arasında farklılıklar vardır.

H₃ Elit ve Elit Olmayan Güreşçilerin Kişilik zellikleri ve Problem zme Becerileri ile gelir düzeyleri arasında farklılıklar vardır.

H₄ Elit ve Elit Olmayan Güreşçilerin Kişilik zellikleri ve Problem zme Becerileri ile medeni durum arasında farklılıklar vardır.

H₅ Elit ve Elit Olmayan Güreşçilerin Kişilik zellikleri ve Problem zme Becerileri ile aktif spor durumları arasında farklılıklar vardır.

H₆ Elit ve Elit Olmayan Güreşçilerin Kişilik Özellikleri ve Problem Çözme Becerileri ile en iyi derece arasında farklılıklar vardır.

H₇ Elit ve Elit Olmayan Güreşçilerin Kişilik Özellikleri ve Problem Çözme Becerileri ile ebeveynlerin eğitim durumları arasında farklılıklar vardır.

H₈ Elit ve Elit Olmayan Güreşçilerin Kişilik Özellikleri ve Problem Çözme Becerileri ile yaş arasında farklılıklar vardır.

H₉ Elit ve Elit Olmayan Güreşçilerin Kişilik Özellikleri ve Problem Çözme Becerileri ile meslek arasında farklılıklar vardır.

1.5. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

1. Bu araştırmada uygulanan yöntemin amaca uygun olduğu varsayılmıştır.
2. Araştırma için seçilen örneklem grubunun araştırmanın evrenini temsil eder nitelikte olduğu varsayılmıştır.
3. Bu araştırmadaki veri toplama araçlarının geçerlilik ve güvenilirlik açısından çalışmanın amacına uygun olduğu varsayılmıştır.
4. Bu araştırmaya katılan güreşçilerin veri toplama araçlarına verdikleri cevapların özenle ve gerçeklere uygun şekilde yanıtladığı varsayılmıştır.

1.6. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

1. Araştırma temas gerektiren güreş branşı ile sınırlı tutulmuştur.
2. Araştırma güreşçilerin ölçekteki maddelere verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

ELİT SPOR, GÜREŞ, KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE PROBLEM ÇÖZME KAVRAMLARI İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

2.1. ELİT SPOR

2.1.1. Elit Spor

Elit spor, uzun vadeli plan ve üstün başarıyı sağlayacak projelerin hayata geçirilebilmesi için gerekli olan tesis, malzeme ve yeterli sayıda teknik personeli yetenekli gençlerin keşfedilip geliştirilerek, ulaştıkları hedef doğrultusunda ödüllendirilmeleri ve motive edilmelerini gerektirir (Amman, 2000: 120-123).

Elit sporda esas olan "seçicilik" kavramıdır. Fiziksel açıdan belli bir spor branşına uygunluk, yaş faktörü, bireysel yetenek ve kapasite elit sporda önem taşımaktadır. Elit sporcuyu "keşfetme" konumundaki yönetici ve antrenörler, her istedikleri veya istekli sporcuyu değil, başarıya ulaşma potansiyeli yüksek olan yetenekli gençleri tercih ederler (Amman, 2007: 58-59).

2.1.2. Sporcu

Sporcu, belirlenen kurallar doğrultusunda ekipmanlı veya ekipmansız olarak bireysel veya toplu şekilde yapılan, sonraki aşamada sporu meslek olarak edinen, yaptığı spordan maddi kazanç sağlayan ve manevi yönden doyuma ulaşan, sporun faal elemanı olarak tanımlanmıştır (Cengiz, 2004). Başka bir tanımda sporcu, amatör ve profesyonel olarak sınıflandırılmaktadır. Amatör sporcu, sporu sağlığını korumak ve serbest zaman faaliyeti olarak yaparken, profesyonel sporcu ise sporu bir amaç doğrultusunda sistematik ve disiplinli şekilde bir meslek edinip kazanç sağlama adına yapmaktadır (İnal, 2000).

2.1.3. Elit Sporcu

Elit sporcu, uğraştığı spor dalında şampiyon olan, rekor kıran, ulusal veya uluslararası disiplinlerde dereceye giren ya da birinci ligde mücadele eden anlamına gelmektedir (Tiryaki, 2000). Başka bir tanımda, Ulusal Üst Düzey Spor Komisyonu tarafından kabul gören Olimpik ve spor disiplinlerinde mükemmel olma anlamına gelmektedir. Üst Düzey Sporun referans aldığı spor organizasyonları: Olimpiyat Oyunları, Dünya Klasmanı, Dünya ve Avrupa Şampiyonalarıdır (Işıtan vd., 2000: 12).

2.2. GÜREŞ

2.2.1. Güreşin Tanımı

Güreş; iki sporcunun veya kişinin, alanı belirlenmiş minder üzerinde, herhangi bir araç kullanmadan (Fédération Internationale des Lutttes Associées) FILA'nın kuralları dahilinde kuvvet, taktik, teknik ve zekalarını kullanarak rakip sporcuya üstünlük kurma çabasıdır (Bodur, 1995: Avcıoğulları, 1993). Başka bir tanım da minder üzerinde karşılıklı iki sporcunun hiçbir araç gereç kullanmadan güreş sporunun kuralları doğrultusunda belirlenmiş bir alanda ve sürede, teknik beceri, psikolojik baskı ve fizyolojik güç kullanarak birbirlerinin sırtını yere getirmek ve rakibine üstünlük sağlamak için yapmış oldukları müsabakalardır. Güreş insanlık tarihinde en eski sportif etkinlik ve yapılan ilk aktivitelerden biri olarak görülmektedir. İnsanoğlu, tarihin ilk zamanlarından beri hayatta kalabilmek, tehlikelere karşı kendini korumak ve yerleşik düzene geçmek için fiziksel özelliklerini tabiattaki hayvan ve insanlara karşı uygulayarak güreşi meydana getirmiştir (Açak, 2001).

İnsanların barınma, beslenme ve güvenlik ihtiyaçlarını karşılamak ve vahşi hayvanlardan korunmak için geliştirmiş olduğu çeşitli hareketlerin zamanla karşılıklı güç denemelerine dönüşerek ortaya çıkan bir spor türüdür (Petrov ve Bakalova, 2011: 162-165). İnsanoğlunun hayatta kalması ve yiyecek temin etmesi için üstün gelme amacıyla meydana gelen bu spor dalı, insanlar tarafından fiziksel mücadelede en etkili yöntem olarak kullanılmıştır (Toschi, 2010: 13). Güreş; teknik, taktik, zeka, kuvvet, cesaret, dürüstlük, strateji, yetenek, hız gibi özellikleri barındırması sebebiyle neredeyse bütün medeniyetlerde sevilerek yapılmış ve önemsenmiştir (Eberhart, 1989: 22; Demirhan, 2013).

2.2.2. Güreşin Türleri

Güreş, olimpiik ve geleneksel güreşler şeklinde sınıflandırılır (Ulus, 2008).

2.2.2.1. Olimpiik Güreş Türleri

2.2.2.1.1. Serbest Stil

İki sporcunun güreş minderi üzerinde belli kurallar dahilinde teknik üstünlüğünü, taktik ve zekasını kullanarak vücudun tüm bölgelerine müdahale edilebilen birbirine üstünlük kurma mücadelesi olarak tanımlanır (Bodur, 1995: Bıyıklı, 1991: 5-7).

2.2.2.1.2. Greko-Romen Stil

Güreş sırasında ayaklardan bele kadar olan bölgeler kullanılmadan yalnızca üst gövdeye müdahaleye izin veren, göğüs göğüse mücadelenin ön planda olduğu bir güreş stilidir. Gövdenin alt tarafına hiçbir müdahale yapılmaz (Bıyıklı, 1991: 6-8).

2.2.2.2. Geleneksel Güreş Türleri

Her ülkenin kültürel yapısını simgeleyen güreşler bulunmaktadır (Ulus, 2008: 4). Türkiye’de yapılan geleneksel güreşleri şöyle sınıflandırabiliriz:

2.2.2.2.1. Şalvar Güreşi

Türk toplumunun geleneksel ve kültürel değerlerini taşıyan şalvar güreşi, belden yukarısının açık ve ayakların çıplak olarak mücadele edildiği bir güreş türüdür (Yücel, 2010: 71; İşler ve Alpay, 2003: 76-77).

2.2.2.2.2. Aba Güreşi

Aba güreşleri, daha çok Hatay ve Gaziantep çevresinde yaygın olarak yapıldığı bilinmektedir. Deve tüyü, keçi kılı veya dövme yünden yapılan kalın ve sağlam kumaştan olan abayı, sporcular giyer ve oyun alanına gelir. Aba güreşi, güreşçinin rakibinin yakasından ve belinden kavrayıp rakibi yere indirerek kazandığı bir güreş türüdür (Yücel, 2010: 71).

2.2.2.2.3. Yağlı Güreş

Yağlı güreşte, pehlivanların vücutları zeytinyağı ile yağlandıktan sonra maniler ve dualar okunur, davul zurna eşliğinde cazgırın pehlivanları tanıtmasıyla mücadele başlar (Kaynar, 2014). Yağlanmış vücut kayganlaştığı için rakip oyuncuyu tutmak beceri gerektirir. Yağlı güreşte denge, kuvvet ve motivasyon çok önemlidir. Bu stilde pehlivanların sınıflandırılması, ağırlığa değil ustalığa dayanan bir güreş türüdür (Köse, 1990: 160).

2.2.2.2.4. Karakucak Güreşi

Karakucak güreşi, ulusal ve dini bayramlarımızın vazgeçilmez törenlerindendir. Bu stilde pehlivanlar sınıflandırılırken yaş, güç ve ustalık dikkate alınır (Güven, 1999: 44-45). Eski şampiyonların birçoğu karakucak stilinden yetiştiği için güreş federasyonu, karakucağı önemseyip minder güreşi gibi sıkletlere ayırmıştır (Arslan, 1984: 302).

2.2.3. Güreşin Tarihsel Gelişimi

Güreş sporu, insanoğlunun varoluşundan beri yapılmaktadır (İğrek ve Karataş, 2000). Güreş, tarihte bilinen en eski spor branşlarından biridir. Yapılan arkeolojik çalışmalarda birçok medeniyetin güreş sporuyla ilgilendiği tespit edilmiştir (Beekman, 2006: 1-13). Moğolistan'ın Bayankhongor şehrinde İ.Ö. 7000 neolitik dönemine ait mağara figüründe iki çıplak erkeğin güreştiği resmedilmiştir. Yine Irak Ulusal Müzesi'nde İ.Ö. 2600'lere dayanan iki insanın güreştiği figürler sergilenmektedir (Faraj, 1975: 167; Romano, 1993: 80).

İnsanların yeme, içme, barınma gibi birincil ihtiyaçlarını gidermek ve varlıklarını sürdürebilmeleri için doğaya ve vahşi hayvanlara karşı verdikleri yaşam mücadelesinde sergilediği hareketler güreşe konu olmuştur. İlk çağlarda güreş, rakiplerin birbirleriyle ilkel hareketlerle mücadele etmesiydi. Manas Destanı, Orta Asya'da Türkler arasında yapılan güreş müsabakalarının rakiplerden birinin ölümüyle sonlandığını gün yüzüne çıkarmaktadır (Atabeyoğlu, 2000: 7-9).

Zamanla yerleşik düzene geçen insanoğlu, beslenme ve barınma ihtiyaçlarını gidermiş, boş zamanlarında vuruşlar, savunma, boğuşma ve doğal tutuşlar gibi temel hareketleri geliştirerek bu hareketleri bir gösteri haline dönüştürmüştür (Başaran, 1982).

Güreş, ilk çağlarda hem doğaya hem insanlara hem de vahşi hayvanlara karşı mücadele gerektiren en eski uğraşlar arasında gösterilir. İnsanoğlunun tabiattaki zorlu hayat şartlarında, yaşam mücadelesini sürdürebilmek için saldırmaya ve korunmaya yönelik temel hareketlerinin zamanla gövde gösterisine dönüştüğü düşünülmektedir (Başaran, 1989; Karahüseyinoğlu, 2007).

İlkel ve doğal tutuşlar zamanla yerini güreşin temel hareketleri olan tutmalar, itmeler, dalmalar ve korunmaya yönelik bilinçli hareketler şeklinde geliştirilmiştir. Geliştirilen bu hareketler gerektiğinde avlanma ve vahşi hayvanlarla mücadele etmede, bazen de savaşımlara hazırlık ve eğlence amaçlı olarak yapılırdı. Yakın zamanlarda ise birçok şampiyonada yapılmaktadır (Acak, 2001).

Güreş sporu, ilk defa İ.Ö. VII. yüzyılda Olimpiyat Oyunları programına alınmıştır. Greko-Romen stil ilk kez 1896 Atina Olimpiyatları'nda; Serbest stil ise ilk kez 1904 Saint Louis Olimpiyatlarında yer almıştır. 1912'de Uluslararası Amatör Güreş Federasyonu (FILA) kurulmuştur. Güreş, 1896 yılından sonra da Olimpiyat

Oyunlarında en çok yapılan spor dallarından biri olmuştur. Olimpiyat Oyunları, Dünya ve Avrupa şampiyonalarında hemen hemen her ülkeden, birçok güreş sporcusu şampiyon olabilmek için mücadele etmiştir (Gökdemir, 2000).

Günümüzde düzenlenen Olimpiyat Oyunları, Avrupa ve Dünya şampiyonaları, ülkelerin ekonomisine katkı sağladığı gibi tanıtımında da büyük rol üstlendiği için tüm dünya devletleri güreş sporunu önemsemektedir. Ayrıca güreş, kültürler arasında etkileşimi hızlandırmış olup dünya barışına büyük katkılar sağlamıştır. Güreş de, voleybol, eskrim, atletizm ve diğer spor dalları gibi siyasal propaganda aracı olarak da kullanılmaktadır (Başaran, 1984: 1).

2.2.4. Türk Güreş Tarihi

Türk spor tarihinde ve kültüründe zengin bir yere sahip olan ata sporu güreşin, insanoğlunun tarihi kadar eski bir geçmişi vardır. Birçok spor dalının temelinde olduğu gibi, güreş de ilkel çağlarda savaşa hazırlık ve vahşi hayvanlardan korunmak amacıyla yapılmaktaydı. İslam Öncesi Türk devletlerinde de savunma ve saldırının yanı sıra çeşitli güreş etkinlikleri, eğlenceler, merasimler, yaslar, pazar ve panayır yerlerinde yapılmıştır. Ayrıca göçebeler de yaylada ve her türlü konaklama yerlerinde güreş şenlikleri düzenlemişlerdir. Türk devletlerinde güreş; siyasi, askeri, dini, sosyokültürel ve birçok alanın işleyişinde en önemli faaliyetlerden biri olmuştur. Bu nedenle kurulan Türk devletlerinde sosyal beraberlik ve bütünlük sağlanmasına büyük katkılar sağlamıştır (Türkmen, 2001: 1-6).

İslam Öncesi Türk devletlerinde günlük yaşamdan ayrılmayan ve tutkuyla yapılan güreşin, başlangıç yılları tam olarak tespit edilememiştir. Fakat Koryak Türklerinin ahşaptan yaptıkları eşyaların yüzeyinde güreş ile ilgili figürlerin bulunmasına bakılırsa, güreş tarihinin çok eski çağlara dayandığı anlaşılr. İ.Ö 13. yüzyılda Çin'in kuzeyinde yaşamış Hiyung-Nu Türklerinde güreş, en yaygın spordu. Dede Korkut Destanı'nda Oğuz Türklerinin güreş mücadelelerine yer verildiği de anlaşılmaktadır (İşler ve Alpay, 2003: 76-77).

Kavimler Göçünün öncesinde özgür hayatın terbiyesiyle yaşamlarını sürdüren Türk halkı, gücün tipik özelliği olan pehlivanlara çok saygı duymuşlardır. İslam öncesi Türklerde her erkek güreşmeyi bilirdi. Kahraman bir kişi öldüğünde balbala gömüldükten sonra dokuz gün dokuz gece güreşler düzenlenirdi. Yine topluma mal

olmuş kişilerin ölüm yıldönümlerinde üç gün boyunca pehlivanlar güreşirdi (Gümüş, 1995: 264).

Büyük Hun Devleti'nin kurucusu Oğuz Kağan, döneminin en güçlü güreşçisiydi. M.Ö. ve miladın ilk yıllarında güreş müsabakaları kuvvet tanrısı “Kisnna” adına yapılmaktaydı. Al Melik-Al Zahir, esaretten kurtulduktan sonra güreşteki başarısı neticesinde Memlûk Türk Devleti'nin kralı seçilmişti. Başka bir Türk vatani olan Sabar Devleti'nin lideri Bug Arık Hatun; Sparta, Atina ve Roma imparatorlarına güreş eğitimi veriyordu (Arığ, 2006: 54-55).

İslam dininin kaideleri, Türk ve Fars kültürlerinin birleşimiyle Türk halkı tarafından yeni bir Selçuklu kültürü oluşturulmuştu. Selçuklu Devleti'nde Şamanizm kuralları terk edilmiş olup, güreş tekkeleri kurulmuştu; güreşenlere pehlivan, güreşe de küşti denilirdi. Güreşçiler kispet giyinip dua okuduktan sonra Hz. Muhammed'i (s.a.v.) ve Hz. Ali'yi yad ederlerdi (Kahraman, 1995: 105).

Türkler İslamiyet'i kabul ettikten sonra da güreş, ata sporu olarak devam etmiştir. Günümüzde yağlı güreşçilerin giydiği kispeti, İskit Türklerine ait kemikten yapılan çeşitli süs eşyası üzerinde işlenmiş güreşçi figüründe görmek mümkündür. Osmanlı hükümdarlarından Fatih Sultan Mehmed'in İstanbul ve Edirne şehirlerinde güreş tekkeleri yaptırdığı ve bu tekkelerde çok sayıda güreşçiye antrenman yaptırdığı bilinmektedir. Ayrıca Osmanlı padişahlarından Sultan Abdülaziz'in ve IV. Murad'ın saltanatları döneminde de Kırkpınar güreşlerinde başarılı olan pehlivanlar, saraya getirtirilip güreş çalışmaları yaptırılmıştır (Köse, 1997: 9).

Osmanlı padişahlarından I. Murad, Edirne'yi fethedince pehlivanlar tekkesi açtırmıştır. Fatih Sultan Mehmet de İstanbul'u Bizans'tan alınca bir pehlivan tekkesi yaptırmıştır. Yine Fatih Sultan Mehmet Han döneminden İstanbul Unkapı yolunda Pehlivan Suca Tekkesi adında bir güreş tekkesi bulunmaktadır. Ancak en büyük güreş tekkesi yine İstanbul'da Zeyrek yokuşundaki Pehlivan Demir Güreşçiler Tekkesi'dir. Pehlivan tekkeleri Osmanlı Devleti'nde güreş sporunun ana teşkilatlanma birimi olmuştur (Koç, 1991: 3).

Güreş, Osmanlı topraklarında, Anadolu'da "karakucak", Rumeli'de "yağlı güreş" olarak iki stilde yapıldı. Anadolu'daki karakucak güreşi Avrupalıların serbest güreş stiliyle benzerlikler gösterir. Karakucak güreşi; Türklerin vatan edindiği Balkanlar,

Kafkasya, Anadolu, Moğolistan, Kırım, Doğu ve Batı Türkistan vd. tarafından yüzyıllar boyu yapılagelmiştir. Yağlı güreşin ise daha çok Rumeli denilen Trakya ve Balkanlarda yapıldığı bilinmektedir. Ayrıca yağlı güreş Yunanlılar tarafından eski Olimpiyat oyunlarında, pehlivanların zeytinyağı ile yağlanarak yaptıkları güreştir. Kültürel etkileşim sonucunda yağlı güreş stili Türkler tarafından benimsenmiş ve sevilerek yapılmıştır (İlgin, 1996:3).

Türk sporu, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde yönetimin ilgisizliğinin yanı sıra halkın değer kavramının farklılaşmasıyla eski önemini kaybetmiştir. Bu ilgisizlik sonucunda vatanlarından kopan sporcular başta güreş olmak üzere Avrupa'da büyük başarılar elde ederek Türk spor tarihine adlarını yazdırmışlardır. Bu dönemdeki güreş müsabakalarında Koca Yusuf, Filiz Nurullah, Filibeli Kara Osman, Kurtdereli, Adalı Halil büyük başarılar elde etmişlerdir (İşcan, 1988: 96–97).

Gazi Mustafa Kemal Atatürk güreş sporunu çok benimsemiştir. Ulu Önder'in güreş tekniğinde gayet yetenekli olduğu belirtilmiştir. Çakmak güreşlerinde Çoban Mehmet ile Büyük Mustafa'nın güreş müsabakalarında hakemlik yapmış, sporcuların yaptığı hataları belirleyip onları uyarmıştır. Yine Reis-i cumhur olduğu dönemde Kastamonulu bir amele ile güreş tutmuştur. Başka bir güreş müsabakasını izlerken heyecanını saklayamayıp Türk pehlivanın lehinde izleyicileri coşturmuştur (Arıç, 1993: 104).

Mustafa Kemal, başarılı sporcuları koruyup bizzat kendi geliriyle desteklemiştir. Kurtdereli Mehmet Pehlivan, muhabirlerle konuşmasında "Ben güreşirken bütün Türk milletini arkamda hisseder ve onun şerefini korumak için her şeyi yapardım. Ve sanki bütün Türk milletinin kuvvetinin arkamdan dayandığını hissederdim." Söylemini işiten Atatürk çok duygulanmış ve pehlivana övgü dolu bir mektup ile birlikte İş Bankası Umum Müdürlüğüne şu dilekçeyi göndermiştir; "Kurtdereli Mehmet Pehlivan'a 1000 TL veriniz. Bu para, birinci kanun Aralık ayı aylığımdan faiziyle kesilecektir". Mustafa Kemal ATATÜRK (Kolukısa, 2001: 12-13).

Türk toplumunda pehlivanlık; kuvvet, cesaret, mertlik ve centilmenlik gibi kavramlarla nitelendirildiği için, halk güreş sporcularına çok değer vermiştir. Kimseye boyun eğmeyenler güçlü olurlar ve güçlü olanlar basit işlere tamah etmezler. Komutanın, ismini bilmediği bir ere "pehlivan" diye seslenmesi, günümüzde asker

ocağında unutulmaya yüz tutmuş bir gelenektir. Pehlivan namını alan güreşçi, bu şanı ömrü boyunca taşır (Güven, 1999: 29).

Türkiye'de aslına uygun olarak yapılan güreşin en önemli organizasyonu olan "Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri" yaklaşık 650 yıllık geçmişiyle süreklilik arz eden en uzun spor organizasyonu niteliğindedir. Ata sporumuz olan "yağlı güreş" son zamanlarda ulusal ve uluslararası alanda ilgi ile takip edilmektedir (Gümüş ve Barut, 2006: 329-332).

2.3. KİŞİLİK KAVRAMI

2.3.1. Kişilik Kavramı ve Özellikleri

Kişiler arasındaki bireysel farklılıklar kavramı, araştırmacılar tarafından yüz yıllar boyunca üzerinde durulan konuların başında gelmektedir. Bu alanda yapılan üst düzey araştırmalara ait kaynaklarda, milattan önceki dönemlerde de bireysel farklılıklar üzerine çalışmalar yapıldığına rastlanmaktadır. M.Ö. 494 yılında Sicilya'nın Agrigentum kentinde doğan Antik Yunan düşünürlerinden Empodekles, doğa üzerine yaptığı çalışmalarla bilinse de, kişilik kavramını genel bir şekilde tanımlamıştır (Somer vd., 2004: 128). 20. Yüzyılın başından itibaren birçok bilim adamı kişiliğin tanımını yapmış olsa da herkes tarafından kabul görmüş bir tanım bulunmamaktadır (Rogelberg, 2007). Kişilik kavramının çok sayıda tanımı olduğu bilinmektedir (Allport, 1937).

Bütün tanımlar içerisinde ortak ifadelerin olduğu görülmektedir (Hjelle ve Ziegler, 1992). "Persona", kişilik kelimesinin Latince karşılığı olarak ifade edilmektedir (Gümüş, 2007). Persona sözcüğü Antik Yunanlılarda tiyatro oyuncularını ile izleyicilerin birbirine uzaklığından dolayı, oyuncuların rollerini daha iyi yapabilmeleri için yüzlerine taktıkları maskelerin adıdır (Nelson, 2011). Ayrıca bu maskelerin insanların çocukluğundan itibaren yüzüne yapıştırıldığı ve bunların insanların gerçek yüzünü alıncaya kadar bireyi biçimlendirdiği düşünülmektedir. Maske, yüz şeklini aldığı anda kişiliğin oluşması ile sonuçlanır (Haviland, 2013).

Kişilik ifadesinin birçok tanımı bulunmaktadır. Kişilik, insanın doğum öncesine ait özellikleri ile doğum sonrası sosyalleşme süreci sonucunda edindiği özelliklerinin birikimidir. Karakter, doğuştan gelen özelliklerden olup zamanla değişmeyen bir yapıya sahiptir (Sloan, 1989). İnancı'a (2008: 19-26) göre kişilik, genetik ve çevre faktörleri tarafından oluşan, organizmanın potansiyel davranış veya gerçek davranış modellerinin

genelidir. Jones (2006: 28-34) ise, kişinin hayatındaki durumlara karşı adaptasyonuna gösterdiği farklı duygu ve düşünce metotları olarak açıklar. Cüceloğlu (2011) da kişiliği, bireyleri diğerlerinden ayıran ve kişinin kendine özgü davranışlarının tümü olarak tanımlamaktadır.

İnsanların yaratılışları itibarıyla diğer bireylere benzeyen yönleri olduğu gibi diğerlerinden ayıran yanları da vardır. Bu benzerlikler ve farklılıklar davranışların zamanla kazandığı özelliklerden kaynaklanmaktadır. Kişilik kavramı üzerinde çalışan psikologlar, bu benzerliklerin ve farklılıkların devamlılığı ile ilgilenirler. Bu ilginin gerekçesi, kişiliği meydana getiren kavramlarda zamanla gözlenen süreklilik ve tutarlılıktır. Bu yapının temelindeki ana fikir, kişiliğin yavaş yavaş oluşan, aniden değişmeyen, kişiye özgü davranışsal özellikler bütünüdür. Kişiliğin az da olsa değişebilmesi; tutum ve davranışa, bunların yapılma nedenine, ortama ve koşullara bağlıdır. Bu nedenle kişilik, davranışları etkilediği gibi zamanla onları değiştirir. Böylelikle davranış ve tutumları oluşturan kişilik, davranışları etkiler ve davranışlardan etkilenir. Bu döngü bir etkileşim sürecinden oluşur ve bir bütün olarak değerlendirilir (Kazak, 2004: 191-206).

2.3.2. Kişiliğin Oluşmasını Etkileyen Temel Faktörler

Kişilik kavramının oluşmasındaki çeşitli faktörler, farklı boyutlarda meydana gelmektedir. Bu kavram; yaşantılar, yaşananlar ve yaşanılacaklarla ilgili planlama, beklenti gibi karmaşık yapının ortaya çıkması ile kişiliğin altyapısını oluşturur (Girgin, 2007). Kişilik yapısının ortaya çıkmasında iki temel unsur vardır: Bunlar biyolojik-genetik ve çevresel faktörlerdir (Özsoy, 2013: 1-12).

Kişilik yapısı, bireyin hayatı boyunca edindiği deneyimleri ile şekillenmektedir. Dolayısıyla kişiliği; sosyolojik, fizyolojik, biyolojik, kültürel ve ailesel faktörler tek başına şekillendiremez. Belirtilen faktörlerin her biri kişiliğin ortaya çıkmasında ve gelişmesinde farklı etkiye sahiptir. Bu faktörleri bir bütün olarak düşündüğümüzde kişilik kavramı ortaya çıkmaktadır (Sudak, 2011).

Yapılan literatür çalışmaları sonucunda, kişiliğin oluşmasında ve gelişmesinde, çeşitli alanlarda çalışan birçok bilim adamının kişiliğin farklı etkileri üzerinde durduğu görülmektedir. Benzer çalışmalara bakıldığında genel olarak genetik - biyolojik, sosyokültürel, coğrafik - fiziksel ve ailesel faktörlerin kişilik kavramını etkileyen ortak

başlıklar olduğu görülmektedir. Aşağıda bu faktörlere ait başlıklar detaylı bir şekilde verilmiştir (Düz, 2015).

2.3.2.1. Genetik ve Biyolojik Faktörler

Genetik yapının özellikleri, kişiliğin oluşmasında önemli bir yere sahiptir. Her canlının genetik dizilimi, kendine has olmanın yanında farklılıklar da gösterir. İnsanların da kendi cinsine ait ortak gen dizilimi vardır. Bireyler arasındaki genetik farklılıklar, gen dizilimine ait özelliklere bağlıdır. Genetik faktörler, kişinin zihinsel ve davranışsal özelliklerinin oluşmasında önemli bir yere sahiptir (Özkara, 2010: 73).

Kalıtsal özellikler, bireyin en çok zihinsel yapısını, fiziksel özelliklerini, kaygı durumunu, dayanıklılığını ve davranış eğilimini etkilerken, kültürel özelliklerini ve dini inançlarını en az düzeyde etkiler (Erdoğan, 1994: 258-259). Ayrıca bireyin psikolojik yapısı, kalıtsal faktörlerden oldukça etkilenir. Kişiyi ait yetenek ve fiziksel özelliklerin büyük bir bölümünün kalıtım yoluyla bireye aktarıldığı ortaya konulmuştur (Zel, 2001: 22).

Organizmanın bütün fonksiyonlarını ve yapısını ortaya çıkaran genler, yalnızca fiziksel unsurları değil, kişilik ve zeka seviyesini de etkileyebilmektedir (Kulaksızoğlu, 2003). Bu yargıya ulaşmayı sağlayan deneysel ve bilimsel çalışmaların, genlerin kişilik gelişimi üzerine etkisini belirlemek için organizmada açığa çıkan ve çıkmayan özellikleri, fenotip ve genotip unsurlarına dayandırmaya çalıştıkları görülmüştür. İnsan vücudunun genetik yapısını oluşturan tüm donanımı kapsayan genotip, bireyin açığa çıkan özelliklerini kapsayan fenotiplerin çeşitlenmesini sağlamaktadır. Dolayısıyla genotip, değişik bir şekil ve büyüklükte, farklı kişilik ve yetenekte sınırsız düzeyde fenotiplerin oluşmasına sebep olabilmektedir (Plotnik, 1986; Büyükkaragöz vd., 1998).

Neticede yapılan araştırmalarda, genetik faktörlerin kişilik yapısının gelişmesinde oldukça karmaşık bir etkiye sahip olmasının yanı sıra, kişilik özellikleri yalnızca kalıtsal faktörlerle sınırlandırılmaz. Mühim olan genetik-biyolojik faktörlerle diğer faktörlerin etkileşimi neticesinde kişiliğin nasıl meydana geldiğinin incelenmesidir (Özkalp vd., 2000).

2.3.2.2. Ailesel Faktörler

Aile yapısı, kişiliğin oluşmasında ilk ve en etkili faktör olarak görülmektedir. Bireylerin kişiliklerinin ortaya çıkması ve gelişmesi ile ilgili günümüze kadar yapılan

araştırmalarda, ebeveynlerin çocuklarını yetiştirme tarzları arasında anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir (Tekin, 2012). Bebeklik, ilk çocukluk ve temel eğitim evrelerini aile ortamında geçiren bireylerin, ebeveynleri ile olan ilişkileri, kişilik yapısının gelişmesinde ve olgunlaşmasında önem arz etmektedir (Kulaksızoğlu, 2003: 23).

Bireyin kişilik gelişiminde en önemli faktörlerinden birisi ailedir. Aile faktörü, bireyin gelişiminin bebeklik, ilk çocukluk ve temel eğitim dönemlerinde önemli rol oynar (Luthans, 1992: 5). Aile kavramı, kişiliğin şekillenmesinde önemli bir etken olmasının yanı sıra ödül ve ceza kaynağının kendini gösterdiği önemli bir ortam olup, bu kavramlar sayesinde özel davranışların kazanılması sağlanılmaktadır. Ayrıca aile ortamı, okul öncesi dönemlerde çocuğun aile fertlerinin davranışlarını gözlemleyip model aldığı, öğrenmeye dayalı eğitim için gerekli olan örneklerin oluşmasını sağlamaktadır (Morgan, 2004: 149).

Aile, kişinin içerisinde doğup büyüdüğü, bu ortamdaki bireylerle ilişkileri ve etkileşimi olduğu için bireyin kişiliğinin meydana gelmesinde ve gelişmesinde önemli bir yer tutar. Aile fertlerinin, özellikle ebeveynlerin çocuk eğitiminde kullandıkları yöntem, çocuğa karşı tutumları, kardeşler arasındaki doğum sırası, sosyal, sağlık, ekonomik ve kültürel ihtiyaçların karşılanıp karşılanmaması çocuğun kişiliğinin oluşmasında ve gelişmesinde en etkili faktörler arasında gösterilebilir. Toplumsal yapının kişilik gelişimi üzerindeki etkileri en yoğun şekilde aile ortamında ortaya çıkmaktadır. Ebeveynlerin kendi arasındaki iletişimleri ve çocukla olan ilişkileri, çocuğun kişilik yapısı üzerinde etkili olmasının yanında çocuğun gelecekteki davranış modellerinin şekillenmesinde oldukça etkilidir (Demirci, 2007: 44-45).

2.3.2.3. Sosyal- Kültürel Faktörler

İnsan, yaşadığı çevreden hayatı boyunca etkilenen bir varlıktır. Bireyin yaşadığı bu çevre ideallerinin şekillenmesinde etkili olur. Kişiliğin gelişmesi bireyin hedef ve ilgilerine ulaşmasında son derece önemlidir (Zel, 2011: 13). Bireyin kişilik yapısının oluşmasında, ait olduğu sosyal sınıf ve yapı etkilidir (Zel, 2011: 15). Bazı davranışlar bireyin bulunduğu kültürel yapıya göre gelişim göstermekte iken bazı davranışlar ise bulunduğu kültürdeki bir sosyal sınıfın üyesi olması sonucunda gelişmektedir (Cervone ve Pervin, 2016: 18). Akran grubu ve arkadaş çevresi kişiliğin gelişmesinde önemli bir rol üstlenmektedir (Harris, 1995: 458-489).

Kişinin doğduğu ve mensubu olduğu sosyokültürel yapı; kişinin eğitimi, imkânlarını, eğilimlerini, yaşam kalitesini ve biçimini etkileyeceği gibi kişilik özelliklerini de etkilemektedir. Bireyin içinde bulunduğu çevrenin sosyal ve kültürel yapıları ile bireyin öğrenme yöntemleri arasında belirgin bir ilişki vardır. Eğitim ve öğrenme, kişiliğin oluşmasına direkt etki eden unsurlar arasında yer almaktadır. Böylelikle birey, içinde bulunduğu sosyokültürel faktörlerin etkisiyle, kazanımları neticesinde kişiliğinin olgunlaşmasına farklı bir boyut kazandırmaktadır (Yakut, 2006).

Sonuç olarak kültürel yapı, kişiliğin gelişmesinde ve olgunlaşmasında önemli bir yere sahip olmasının yanında bu yapı, kişilik gelişmesinde diğer çevresel unsurlarla dikkate alınmalıdır (Roach, 2006).

2.3.2.4. Coğrafi ve Fiziki Faktörler

Bireyin kişilik yapısının oluşmasında ve gelişmesinde, içerisinde doğup büyüdüğü coğrafyanın belirgin etkileri mevcuttur. Coğrafi ve fiziksel faktörler içinde değerlendirilen doğa ve iklim unsurları, kişiliğin oluşmasında belirli etkilere sahiptir. Belirli bir alanın coğrafi özellikleri, o bölgede yaşayan bireylerin etnik ve kültürel yapısını etkilemektedir. Mesela, çok sıcak ve soğuk bölgelerde doğan ve büyüyen kişilerin hem sosyokültürel hem de kişilik özellikleri arasında çeşitli farklılıklar olduğu ortaya çıkmaktadır. Genel olarak, kutuplara yakın bölgelerde yaşayan insanların daha sert ve donuk; sıcak iklimin hakim olduğu yerlerde yaşayan bireylerin ise daha yumuşak ve gevşek mizaçlı olduklarını gözlemlemek mümkündür (Demirci vd., 2004: 44-45).

Coğrafi ve fiziki çevre faktörü toplumun kültürel yapısı aracılığıyla bireylerin kişilik özellikleri üzerinde etkili olurlar. Fakat belirli bir coğrafi çevrede yaşayan bireylerin davranış kalıplarındaki farklılıklar, o bölgede yaşamaktan kaynaklı olmayıp nesilden nesile aktarılmış ve daha sonraki topluluklara yansımış davranışsal özellikler olabilme ihtimali gözden kaçmamalıdır (Can, 2007).

2.3.2.5. Diğer Faktörler

Yukarıda açıklanan faktörlerin yanında çeşitli kitle iletişim araçları, yetişkinler grubu ve doğum sırası gibi faktörlerin de kişiliğin gelişmesindeki etkilerine bakılabilir. Kitle iletişim araçlarını kullanan ile kullanmayanlar bireyler arasında mutlaka bir farklılık olacaktır. Bireylerin eğitimi ve kişiliklerinin gelişmesinde kitap, dergi, broşür, radyo, gazete ve televizyon gibi iletişim araçlarının olumlu yönde etkisi vardır. Alfred

Adler'in yaptığı araştırmalarda bireyin aile içerisindeki doğum sırasının kişilik ve zekâ düzeyini etkilediği; şöyle ki önce doğan çocuğun sonradan doğan çocuklara göre daha zeki ve becerikli olabileceği belirtilmektedir (Zel, 2011: 16-17).

Zeka, genler vasıtasıyla doğuştan gelmektedir. Eğitim ve öğretim de zekânın pozitif yönde gelişimine katkı sağlar. İnsan hayatında meydana gelen olumlu ve olumsuz tüm davranışlar bireyin zekasıyla ilgilidir. Zekâ kişiliğin yapısı üzerinde önemli etkiye sahiptir. Ayrıca bireyin kişiliğinin gelişiminde ve oluşmasında beslenmenin etkisi oldukça fazladır. Yetersiz beslenme, çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimini olumsuz olarak etkilemektedir. Bunların yanında beslenme bozukluğu olan bireylerde içe kapanıklık, zeka geriliği görülebilmektedir (Tutar, 2013: 302- 303).

Kişilik oluşmasında ve gelişmesinde etkin olan farklı faktörler de mevcuttur. Gazeteler, dergiler ve broşürlerin yanı sıra medyanın da her geçen gün kişilik yapısını olumlu ve olumsuz yönden etkilediği söylenebilir. Yetişkin, orta yaşlı ve yaşlılar grubu da kişiliğin gelişmesinde belli bir etkiye sahiptir (Erdoğan, 1994). Kişilik, bireyin mevcut, geçmiş ve gelecek zamanının bir arada şekillendiği bir bütündür. Bu açıdan kişilik, bireyin geçmişi, şimdiki zamanı ve geleceğinin temel eğilimi ile gelişmektedir. Dolayısıyla ne fiziksel, ne sosyal kültürel, ne ailesel, ne de genetik faktörler tek başlarına kişiliği oluşturmazlar. Bu faktörlerin her biri kişiliğin oluşumunu ve gelişimini belirli oranda etkilemektedir (Isır, 2006).

2.3.3. Kişiliğin Yönleri

Kişiliği belirleyen faktörler, "kişilik" kavramını oluşturmaktadır. Kişiliği sadece bir olgu olarak düşünmek yerine, farklı olguların özel bir biçimde meydana gelmesi şeklinde düşünmek daha doğru olacaktır (Zel, 2011: 19). Kişilik ile bazen yakın anlamda kullanılan ve insanın zihnini karıştıran bu olgular şöyle sıralanabilir; karakter, mizaç ve yetenek (Baymur, 2010: 271).

2.3.3.1. Karakter

Karakter, kişilik kavramı ile en çok kullanılan ifadelerden biridir (Zel, 2011: 19). Toplumun, kişinin davranış biçimine verdiği ifadeye karakter denir (Köknel, 1985). Çevresel faktörlerin etkisiyle gelişen bir kavramdır (Zel, 2011: 19; Köknel, 1985). Karakter, birey tarafından meydana getirilen aynı zamanda devamlılık gerektiren tepkiler bütünüdür (Peker, 1993: 84). Tutarlılık ve kararlılık sözcükleri bu kavram

içinde önemli bir yere sahiptir. Böylelikle, kişinin her ortamda ve durumda benzer davranışlar sergilemesi karakterinin bir parçası şeklinde ifade edilir. Kişinin bu kararlılığı yaşam boyu devam eder (Hançerlioğlu, 1988: 215). Karakter kavramının tutarsızlığı karaktersizlik şeklinde yorumlanır (Köknel, 1985).

2.3.3.2. Mizaç

Mizaç, hislerin alışkanlıklarla bir araya getirilmesinin özünde yatan duyumsama, bağlantı kurma ve motivasyon unsurlarını ifade eder (Arkar vd., 2005: 191). Mizaç, bireylerin duygusal ve devinimsel hayatının tüm özelliklerini ifade eden bir kavram olarak tanımlanmaktadır. Bu yüzden mizaç kavramı, kişiliğin tamamını değil bir kısmını oluşturmaktadır. Mizaç, kişiden kişiye değişiklik göstermekte olup, duyguların mizahi yönlerinin ortaya çıkma süresini, devamlılığını ve fark edilip edilmemesi gibi özelliklerin bütünü şeklinde ifade edilmektedir. Ayrıca duygular uzun sürede ortaya çıkıp yoğun ve devamlı olabildiği gibi bazen de aniden meydana çıkıp devam etmeyip derin bir bekleyiş gösterebilirler (Baymur, 2010: 272).

2.3.3.3. Yetenek

Kişiliğin yapısındaki diğer bir faktör "yetenek" tir. Tek başına kişiliği oluşturan bir faktör değildir. Bedensel ve zihinsel olmak üzere iki gruba ayrılan yetenek, bireyin kişiliğini şekillendiren bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Zel, 2011: 21).

Bedensel yetenek, bireyin kalıtsal olarak taşıdığı yaşam içerisinde de kullanabilir hale getirdiği atlama, zıplama, koşma, duyma ve görme gibi fiziksel olarak harekete geçirdiği özelliklerdir. Bu fiziksel hareketler, zihin kas koordinasyonu gerektiren yeteneğin en önemli öğelerindendir (Tutar, 2013: 295).

Zihinsel yetenek, kişinin yaşam içerisinde kavrayabilme, algılayabilme ilişkilendirebilme, çözümleyebilme ve bunların sonuca vardığı zihinsel özelliklerinin bütünüdür. İnsanın doğuştan getirmiş olduğu zihinsel yetenekler, bazı biyolojik ve çevresel etkenlere bağlı olarak değişebilir. Uzaysal ilgi, soyut düşünce, muhakeme yapma, mantık yürütme, hafıza, sentez, değerlendirme gibi zihinsel yetenekler bunların bazılarıdır (Zel, 2011: 21).

İnsanoğlu yaşamı boyunca bazı fiziksel yeteneklerini gerçekleştirmek için zihinsel yeteneklerine ihtiyaç duymaktadırlar. Yapılan araştırmalar, zekanın zihinsel ve bedensel yeteneklerle doğrudan ilişkili olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Dolayısıyla kişiliğin

zihinsel yönüne değinirken, aslında bireyin zekasına da değinmiş oluyoruz. Böylelikle bireyin zekâsı ile üretken yönü arasında doğrudan bir ilişki vardır (Huston ve Huston, 1995: 38-45).

2.3.4. Kişilik Teorileri

Kişilik kavramının anlaşılması ve anlamlandırılması için modern psikoloji biliminde farklı teoriler ortaya atılmıştır. Bu teorilerin bazıları birbirine tepki olarak, bazıları da ihtiyaç sonucu birbirinden farklı olarak ortaya çıkmıştır. İnsanoğlunun kişilik yapısı, bilim adamları tarafından yapılan araştırmalarda son derece önemli bir yere sahiptir. Literatüre bakıldığında araştırmacılar ve psikologlar, kişilik yapısı ve kavramı üzerine birçok araştırma yapmış olup, bu çalışmalar doğrultusunda çok çeşitli görüş ve teoriler ortaya atmışlardır (Dönmez, 2018: 57-58).

Kişiliğin yapısını daha iyi anlayıp çözümleyebilmek için öne sürülen yaklaşımların çoğunda kuramlardan yola çıkılır. Bu kuramlar, kişilik kavramının temelindeki özelliklerin, bireyin kendine özgü davranışındaki etkisini açıklamaktadır (Burger, 2006). İnsan psikolojisi alanında çalışma yapan bilim adamları, kişilik kavramını farklı yönlerden araştırarak spor alanında kişiliği farklı kuramlarda incelemektedir (Aydın vd., 2015). Kişilik kuramları şunlardır:

2.3.4.1. Sigmund Freud'un Kişilik Teorisi

Sigmund Freud'un kişilik teorisi (psikanalitik) yapısına ilişkin görüşlerinin temelini, bilinç dışındaki zihinsel süreçler oluşturmaktadır (İnanç ve Yerlikaya, 2002: 20). Freud'un kişilik teorisine göre, insanoğlu çocukluğundan itibaren, zaman içinde pek fazla değişmeyen bir kişilik yapısına sahiptir. Ona göre kişiliğin yapısını üç önemli faktör: "alt ben" id, "ben" ego ve "üst ben"den süperegö oluşturmaktadır. Bu üç faktör kişinin davranışlarını şekillendirir (Başaran, 1992: 273).

Kişilik teorisinin bu üç faktörü kesin sınırlarla birbirinden ayıramazlar. Sigmund Freud'a göre alt ben, günlük yaşamda ahlak ve mantık kurallarını tanımayan kişiliğin ilkel ve birincil oluşumdur. Refleks ve temel düşünce süreçlerini oluşturan merkez olarak belirlenir. Alt ben'in temelinde haz alama ilkesi hakimdir. Alt ben, davranışlarımızın altında yatan psikolojik enerjinin kaynağı ve gerçek ruhsallık olarak tanımlanmaktadır. Çünkü id, herkes tarafından kabul gören gerçeklerden bağımsız olarak varlığını sürdürür (Akyıldız, 2006: 1-23).

Psikanalitik yaklaşımın haz ilkesi odağında, bellek ile imgeleme yeteneğini idin denetimine verir. Ego, idin kontrollü ve kontrolsüz istekleri arasındaki dengeyi sağlamaktadır (Çetiner, 2014: 38-39).

İd; arzuların karşılanmasına göre işlemekte ve haz ilkesinin ertelenmeden isteklerinin yaşanmasını beklemektedir. İd, zihinde oluşturma yöntemini kullanarak da doyuma varabilir. Freud psikanalitik yaklaşımında bilinçaltı kavramını geliştirmiştir. Bireyin farkında olmadan duygu, arzu, istek, dürtü ve imgelerin saklandığı yere bilinçaltı denir. Bu kuram, insan bilincini bir buz dağına benzetir. Buz dağının görünen kısmı bireyin bilinçli ve farkında olduğu yönünü gösterir. Egonun ve süpregonun büyük kısmı, idin ise tamamı bilinçaltımızda yani buz dağının altında yer almaktadır (Cüceloğlu, 2007: 404-409; Cüceloğlu, 2011: 409).

Ego; kişinin olumlu ve olumsuz taraflarını dengelemeye çalışmaktadır. Ego, id ve dış dünya arasında denge işlevi yaparak bu ilişkiyi kolaylaştırır. Yani benlik, üç sistem arasındaki ilişkiyi farklı düzeylerde dengeye getirdiği için bireylerin kişilikleri de farklı oluşmaktadır (Şimşek vd., 2014).

Üstbenlik; bireyin öğretmenlerinden, akranlarından, arkadaşlarından, aile fertlerinden kısacası ilişki içerisinde olduğu sosyokültürel yapıdan almış olduğu iyi özelliklerden meydana gelir. Bireyin arzularının ve güdülerinin karşılanma istediği, alt benliği; toplumun ilkelerine, değer ve ahlaki yargılarına uygun davranılması gerekliliği ise üst benliği oluşturur. Bu neticede alt benlik ile üst benlik sürekli birbirleriyle çatışma halindedirler (Karadağ, 2012: 19). Üst benlik bireyin vicdanı, ideal kişi hali olup, kendi kendini denetim altında tuttuğu yerdir. Sigmund Freud'a göre üst benlik bireyin ideal birey olma ve adalet duygusundan oluşmaktadır. İnsanın vicdanı ile sergilediği davranışlar üst benlik aracılığıyla meydana çıkmaktadır. Bu teoriye göre kişinin diğer insanlara karşı vicdanlı, erdemli ve doğru davranışlar sergilemesi süpregonun da idi kontrol altına alabildiğini göstermektedir (Sabuncuoğlu ve Tüz, 2001: 86).

2.3.4.2. Carl Guctav Jung'ın Kişilik Teorisi

Carl Jung'a göre insan, türe özgü hazır oluşunda doğuştan gelen dürtüler ile hareket eder. Bu özellik nedeniyle bireyin sergilediği davranışlar tahmin yoluyla bilinebilir. İlk defa bu teori kişiliğin “dışa dönüklük” ve “içe dönüklük” özelliklerinden bahsetmiştir. Dışa dönüklük dış dünyadan etkilenirken, içe dönüklük iç dünyadan

etkilenmektedir (Usal ve Kuşluvan, 2006). Bu yaklaşıma göre kişilik, karşılıklı etkileşimde bulunan birçok sistemden meydana gelir (Yanbastı, 1990: 49).

Jung, kişilik tiplerini oluştururken, insanı bedeni ile ilişkilendirmemiştir. Jung'a göre bireylerin olaylara karşı algıları ve yargılama şekilleri kişiler arasındaki farkı oluşturur. İnsanoğlunun ortaya çıkan olayı analiz, yargılama ve algılama şekli; kişinin tutumunu etkilerken beğeni, beceri ve güdülerini de farklılaştırır (Ergeneli, 2006:101).

Carl Jung, Sigmund Freud'un psikanalitik teorisinde cinsel dürtülerin abartıldığını fakat diğer dürtülerin de önemli olduğunu vurgulamıştır. Bu doğrultuda bireyin hedeflerinin olmasına ve bunlara ulaşmak için çaba göstermesine dikkat çekmiştir. Ayrıca Jung, Freud'un bilinçaltı kavramını desteklemiş fakat bilinçaltısını iki sınıfta incelemiştir: "bireye özgü bilinçaltı" ve "bireyin ortak bilinçaltı" dır. Teoriye göre bu iki bilinçaltı her bireyde vardır ve bireyin davranışlarını etkilediğini düşünmektedir. Ayrıca bu yaklaşım sosyal ilişkilerin varlığını önemsemiştir (Cüceloğlu, 2007: 415; Ödemiş, 2011:70)

Carl Jung'a göre kişiliğin yapısı, farklı unsurların bir araya gelmesi ile meydana gelmemekle birlikte insanın doğumu ile oluşmaya başlar. Kişilik yapısı, bireyin bilinç ile bilinç dışındaki duygu ve düşüncelerini etkileyen bir kavramdır. Ortaya çıkan bu yapıya Jung "JungPsişe" ismini vermiştir (Usal ve Kuşluvan, 2006). İnsanoğlu bir şeyi başkasına tercih ettiğini bu tercihlerinin hiçbirinin diğer tercihlerinden iyi olmadığını, önemli olanın bireylerin tercih sebepleri olduğunu belirtir (Özkalp ve Kirel, 2011: 85).

2.3.4.3. Karen Horney'in Kişilik Teorisi

Karen Horney, insan ilişkilerinin temelinde endişe, kaygı ve korku gibi kavramların yer aldığını, bireyin bu olumsuzlukların üstesinden gelebilmek için çok sayıda davranış sergilediğini vurgulamıştır (Şimşek vd., 2014).

Horney, kişinin asıl amacının, korktuğu, çekindiği ve endişe duyduğu şeylerden uzaklaşıp güven içerisinde bir hayat sürmek olduğunu desteklemiştir. Ayrıca bu teori, kişilik bozukluklarının temel sebebini güvenirlik ve güvensizlik duygusuyla ilişkilendirmiştir. İnsanoğlu yaşamının birçok döneminde türlü nedenlerle oluşan endişelerinden, kaygı ve korkularından sıyrılabilmek için oldukça çaba göstermiştir (Bilgin, 2011: 38-39). Böylelikle insanlar, çeşitli kaygı ve korkularından sıyrılabilmek için, fayda bekledikleri davranış kalıpları ve yöntemleri bireylerin endişelerine bir

özüm üretememiş olsa da, sinirsel gerginliğinden kurtulmasına destek olabilir (Bilgin, 2011: 38-45). Horney'in yaklaşımına göre bireyleri korkudan ve endişeden uzaklaştırıp çözümüne ulaştıran davranışların üç kişilik tipi oluşturduğunu belirtmiştir. Bu kişilik tipleri "dışadönük", "içe dönük" ve "saldırđan"dır (Can vd., 2006: 76-82)

- ✓ Dışa dönük kişilik tipi (sempatik); insanlara muhabbet, cana yakınlık ve sevgi duyguları ile yakınlık kurarak bireylerin endişelerini ve korkularını giderme faaliyeti olarak ifade eden kişilik geliştirme halidir.
- ✓ İçe dönük kişilik tipi (antipatik); topluma mesafeli durarak, bireyin bir başına hareket ederek korku ve kaygılardan kurtulma çabalarını ifade eden kişilik geliştirme halidir.
- ✓ Saldırđan kişilik tipi (gergin); insanlara karşı mücadele ederek, başkaldırarak, tartışarak, güçlü ve yenilmez olduğunu düşündürmek için gayret göstermek; bu davranış şekli bireyin korku ve kaygılarından kurtulmasını ifade eden kişilik geliştirme halidir.

Horney korku ve kaygıların üstesinden gelebilmek için bireylerin başvurabileceği on farklı taktik alternatiflerini belirlemesine rağmen yukarıda belirtilen üç kişilik tipi, özellikle toplum içerisindeki kişiliği belirleyen ilişki temasıdır. Dolayısıyla toplumsal sistem içerisindeki kişilik tiplerinin belirlenmesi açısından bu üç tip oldukça önemlidir (Burger, 2006: 171-179).

Karen Horney'in kişilik teorisi, kişiliğin gelişiminde, ailenin, arkadaşların ve çevreyle olan tüm sosyal ilişkilerin önemine vurgu yapmıştır. Bu faktörlerin oluşturduğu kaygı ile korku doğrultusunda insan kişiliğinin şekillendiği belirtmiştir (Smith, 2007: 57-66) İnsanoğlu, çeşitli nedenlerden oluşan kaygı ve korkulardan kurtulmak için birçok farklı etkinlikte bulunurlar (Eren, 2004: 89).

2.3.4.4. Alfred Adler'in Kişilik Teorisi

Adler, kişilik yapısını kişinin kendisine, diğer insanlara ve topluma karşı sergilediği tutumların sonucu olarak şekillendiğini belirtir. Alfred Adler'in savunduğu teori, bireyin sergilediği davranışların toplumsal bir yapı içerisinde oluştuğunu açıklamaktadır. Bu teori, insanın diğerlerine üstün olma içgüdülerini engelleyen; fiziksel eksiklik, boy kısalığı, çirkinlik, aşırı zayıflık ve şişmanlık faktörleri olduğunu savunur. Adler, bireylerdeki güç ihtiyacının yeterince doyurulmamasını ise yoksulluk,

azınlık gruba ait olma, eğitimden mahrum olma ve görgü kuralları gibi sosyal faktörlerden kaynaklandığını belirtmektedir (Güney, 2009:202). Adler, teorisinde insanların fiziksel yapısından ziyade, toplumsal ilişkilerine değinmiş ve bireyin sosyal ilişkilerinde güçlü olma isteklerinin olduğunu belirtmiştir (Molnar vd., 2006: 482-500).

Alfred Adler'in kişilik teorisinin temelinde sosyal ve toplumsal etmenler vardır. Bu sebeple Adler, kişilik üzerine yaptığı araştırmalarında toplumsal ve sosyolojik etmenlere yönelerek sosyal psikolojinin alt yapısına katkı sağlamıştır. Ayrıca Adler insanın sosyal bir varlık olduğunu, çevresindeki bireylerle ilişki kurarak yaşamını sürdürdüğünü savunur. Toplum insan hayatında önemli bir yer tutar ve birey kendinden çok toplumsal yapıya uygun bir yaşam biçimi sürdürme eğilimindedir. Adler, insanın topluma yönelmesini türe özgü bir davranış olduğunu belirtir (Yanbastı, 1990: 72).

Alfred Adler'in teorisine göre bireyin kişilik yapısı bölünmez bir bütündür ve bu yapı farkındalık düzeyinin üstündedir. İnsanoğlu için en zor iş, kendisini tanımak ve diğer bireylerden farklılaştırmaktır. Bu yaklaşıma göre, bilinç ve bilinç dışı birbirine zıt kavramlar olmamakla birlikte bu iki kavram paralel olarak ilerler (İnanç ve Yerlikaya, 2012: 48).

Alfred Adler, insanoğlunun içgüdüsel olarak diğer insanlara üstün olma çabasının bulunduğunu ve bireylerin bu içgüdüsel arzusuna ulaşmadığında iç dünyasında çatışmalar meydana gelebileceğini öne sürmüştür. Ayrıca Adler, kişilik yapısının çevresel ve dış faktörlerle savaşıarak şekillendiğini ortaya koymuştur. Bu mücadele sonucunda gelişen özelliklerin, kişilik yapısını oluşturduğu ifade edilmiştir. Bu teoriye göre, aile bireyleri kişinin üstünlük içgüdüünü ve fiziksel yapısını etkiler. Böylece kişilik özellikleri oluşur. Dolayısıyla üstün olma çabası, insanın en önemli amacı ve davranışlarını güçlendiren bir faktördür. Çevresel baskılar, bireyin üstün olma hedefine ulaşmasını engellediği zaman kişilik çatışması ortaya çıkar. Meydana gelen çatışmanın aşağılık duygusuyla sonuçlanması, bireyin hayat tarzını etkiler (Bilgin, 2011: 38).

2.3.4.5. Carl Rogers'in Kişilik Teorisi

Rogers'in teorisi, bireyin kişilik özellikleri ile davranışı üzerine yoğunlaşır ve bunları birlikte inceler. Bunun yanı sıra kişinin statik eğilimlerinden çok, bireyin yaşadığı sosyal ortamı düşünerek anlamasını ve yorumlamasını dikkate almaktadır. Böylece bireyin tecrübe ve dünya hakkındaki görüşlerinin önemli olduğu

vurgulanmaktadır (Aydın ve Zekioğlu, 2015: 45- 48). Geçmişten günümüze kadar spor ve sporcu psikolojisi alanında araştırma yapan bilim adamlarının çoğu, etkileşimsel kuramı kabul etmesine rağmen fenomenolojik kişilik teorisi daha fazla araştırmacı tarafından benimsenmektedir (Vealey, 2002).

Carl Rogers'in kişilik teorisi, egzersiz ve spor psikolojisinin motivasyon alanındaki başarı yönelimleri, bilişsel sosyal, öz belirleme ve alt kuramlarından bilişsel değerlendirme yaklaşımları ve sportif performansla ilgili bilişsel faktörlere odaklanan çalışmaların önemli bir kısmını kapsamaktadır (Aydın ve Zekioğlu, 2015: 45- 48).

2.3.4.6. Gordon W. Allport'un Kişilik Teorisi

Gordon Allport, insanların birbirine benzemediğini savunmuş ve ayırıcılık teorisini geliştirmiştir (Burger, 2016: 239). Bu teori, bireye ait kişilik özelliğinin sergilenme kısmını ifade eder. Ayırıcılık teorisinin iki temel unsuru vardır: İlki "bireyin kişilik özelliğinin zamanla farklılaşmayacağını", ikincisi ise "bireyin sergilediği davranışların tutarlılık göstermesi gerektiği" dir. Özetle, bireyin karşılaştığı olaylar karşısında benzer ve istikrarlı davranışlar sergilemesine dayanmaktadır (Allport, 1961; Allport ve Odbert, 1936; İnanç ve Yerlikaya, 2012: 251-252).

2.3.4.7. Hans Jürgen Eysenck'in Kişilik Teorisi

H. J. Eysenck, kişilik yapısının altında yatan unsurları ortaya çıkarmak istemiştir. Eysenck, faktör analizini kullanarak bireyin deneyimlerini ve diğer özelliklerini belirlemek için diğer bilim adamlarından farklı olarak kişiliği üç ana başlıkta "içe ve dışa dönüklük, nevrotiklik ve psikotiklik" incelemiştir (Burger, 2016: 344).

Eysenck, bireyin davranışının belirlenmesinde kalıtsal ve çevresel faktörlerin önemli olduğunu ifade etmiştir. Bunların yanı sıra karşılaşılan durumsal koşulların bireyin kişilik yapısını etkilediğini belirtmiştir (İnanç ve Yerlikaya, 2012: 272). Bu teoriye göre, genetik faktörler bireyin kişilik gelişiminin büyük bir kısmını etkilemektedir (Eysenck, 1982). Ayrıca kişilik yapısını ayrıntıya girmeden ana hatlarıyla tespit etmiş ve kalıtımın önemine değinmiştir (İnanç ve Yerlikaya, 2012: 275).

Hans Jürgen Eysenck'in kişilik teorisinde treyt ve tip kavramlarının önemli iki unsur olduğunu söylemektedir. Treytler, gözlenen kişisel davranış eğilimleri; tipler ise treyt sendromlarının oluşturduğu genel ve kapsamlı davranışların düzenli bir şekilde

birbirini takip etmesidir (Yanbastı, 1996:236). Eysenck, kişilik yapısını dört aşamada incelemiştir (Şimşek vd., 2014).

Birinci aşama; kişiliğin en alt aşaması ve özel tepki içeren bir bölümdür. Bireyin biyolojik olarak bazı özellikleri taşıması beklenir (Zel, 2011: 34).

İkinci aşama; insanoğlunun yaşadığı çevreden edindiği alışkanlıklara yönelik özellikler ile yakından ilgilidir (Şimşek vd., 2014).

Üçüncü aşama; bireyin davranışlarının belli bir eğim kazandığı aşamadır. Bu davranışlarda kişilikte devamlılık, değişmezlik, dengesizlik, hakikat, farklılık ve adrenalin özellikleri meydana çıkar (Zel, 2011:35).

Dördüncü aşama; ayırıcı tiplerin olduğu son aşamadır. Eysenck bu aşamaların ortaya çıkmasında baskınlık faktörünün etkisine değinmiştir (Zel, 2011: 35).

2.3.4.8. Beş Faktör Kişilik Teorisi

Beş faktör kişilik teorisi, bütün kişilik kuramlarını bünyesinde bulunduran ve bu özellikleri geniş bir şekilde açıklayan bir teoridir. Böylece bu teori ile evrensel bir şekilde bütün kişilik faktörlerini, gözleme dayalı olarak beş boyutta sıralamak mümkündür (Merdan, 2013: 142).

Günümüze kadar kişilik yapısını açıklamak ve geliştirmek üzere çok sayıda araştırma yapılmış ve birbirinden farklı kuramlar ortaya atılmıştır. Bu araştırmalar ve teoriler sonucunda belirlenen genel görüş "Beş Büyük Beşli" kişiliğin temel yapısını ölçtüğü görülmüştür. "Beş Büyük Beşli" farklı araştırmacılar tarafından farklı şekilde sıralansa da genel kabul gören başlıkların beş temel boyutta irdelenip sınıflandırılması aşağıdaki gibidir (Dönmez, 2018: 16-17).

- ✓ Dışa dönüklük-Extraversion,
- ✓ Yumuşak başlılık-Agreeableness,
- ✓ Öz disiplin-Conscientiousness,
- ✓ Duygusal Denge-Emotional Stability,
- ✓ Deneyime Açıklık- Openness to Experience,

2.3.4.8.1. Dışa Dönüklük

Bu teori, kişinin toplumdaki sosyal durumunu ifade eder. Ayrıca bu bireyler sosyal ilişkilerde girişken, cana yakın ve kendine güvenen özelliklere sahiptirler

(McCrae ve John, 1992: 175-215; Ehrhart ve Maransky, 2007; McCrae ve Costa, 1987: 87; Maltby vd., 2007: 176). Dışa dönük bireyler yarışma, rekabet etme ve ekip ruhuna sahiptirler (Judge ve Cable, 1997: 365). Liderlik özellikleri gelişmiştir (Zel, 2011: 26).

Dışa dönük bireylerin toplumsal yapıyla olan ahengini göstermektedir. Bu kavrama göre, sosyal açıdan uyum sağlama, girişken olma düzeyi toplumsal yönden yardımsever olma bireyleri ifade eden temalardır. Bu kavrama göre gelişen kişiler coşkulu, eğlenceli, hayat dolu ve pozitif enerjiye sahip kimselerdir (Aktaş, 2006). Bu yapıdaki bireyler yüksek enerji potansiyeline sahip olmanın yanında gelişime ve yeniliklere açıktırlar. Aşırı derecede sosyal ve çok az sıkılan bireylerdir (Mete, 2006).

2.3.4.8.2. Yumuşak Başlılık

Yumuşak başlılık teorisi, bu bireyler ikili ilişkilerde anlaşma konusunda son derece uysaldırlar. Ayrıca çevrelerindeki bireylere karşı yardımsever ve cömerttirler (Judge ve Cable, 1997: 366; Burke vd., 2006: 1223-1233). Bu teori, bireysel yönelmeyi ifade etmektedir. Yumuşak başlı bireyler; uyumlu, işbirlikçi, nazik, hoşgörülü, güven vericidir ve naif bir yapıya sahiptir. Bu tür insanlar, çevresindekileri iyi motive eder ve iyi konuşabilme özelliğiyle ikna edicidirler. Uyum sorunu olan bireyler içten pazarlıkçı bir yaklaşımla çevresindekilere bakarlar (Burger, 2016).

Yumuşak başlılık puan düzeyi yüksek olan bireyler iyi niyetli, samimi, güven verici, yardımsever, affedici, güler yüzlü ve ahlaklı olarak belirtilirken, yumuşak başlılığı düşük olanlarda ise aksi, agresif, gergin, itimat vermeyen, yardımsever olmayan ve menfaatçi yapıya sahip kimseler olarak belirtilirler. İnsanoğlunun karşısındaki bireyi anlayabilmesi, empati kurabilmesi, duygusal durumları çözebilmesi, otokontrol sağlayabilmesi büyük önem taşır (Şahin, 1999). Böylece, bireylerin toplumsal çevresiyle uyumu yükselirken, sorun yaşama ihtimali azalır. Bu kavram çerçevesindeki bireyler sosyal çevrelerinden duygusal destek alırlar (Mete, 2006). Dede (2009)'ye göre uyum sağlama, diğer insanları anlayabilme, empati kurma, anlayışlı olma ve iletişim sağlama yönünden etkili olmaktadır.

2.3.4.8.3. Öz Disiplin

Öz disiplinli bireyler zeki olmanın yanı sıra sosyal çevreleri tarafından güvenilir ve dikkatleri açık kimseler olarak bilinirler (McCrae ve Costa, 1987: 88). Bu bireylerin sosyal uyum sağlama yeteneği ve toplumsal mesuliyet duygusu gelişmiştir (Judge ve

Cable, 1997: 365). Çeşitli araştırmalarda bu bireylerin toplumsal sorumluluklara da bağlılıklarını korudukları belirtilmiştir (Buchanan ve Huczynski, 2013: 196). Mete' ye (2006) göre, belirlenen bir hedef doğrultusunda planlar yapılması, iyi motive olunması, amacına varma çerçevesinde istikrarlı davranılması gibi özellikler bu teorinin belirgin ifadelerindendir. Öz disiplinli bireylerin amaçlara ulaşma noktasında kararlılıkla hareket ettikleri belirtilmektedir. Ayrıca bu yapıdaki kişiler birçok olumlu beceriye sahip olmakla birlikte planlı ve programlı çalıştıkları, kararlılıkla mücadele ettikleri ve başarı odaklı oldukları ifade edilmektedir. Öz disiplinli bireylerin edep, adap, sabır ve mesuliyet boyutlarında uyumlu oldukları belirtilmektedir (Burger, 2016). Öz disiplin yapısındaki bireylerin hayatın birçok alanında bir bütün olarak başarılı oldukları vurgulanmıştır (Erdemir, 2000: 6). Kuzgun (1972), bu yapıdaki bireylere toplumun saygı duyduğu, değer verdiği ve bunların başarı odaklı kimseler olduğundan söz etmiştir.

2.3.4.8.4. Duygusal Denge

Duygusal denge yapısında, özgüveni düşük, gergin, öfkeli, asabi, panik atak, alıngan ve duygularının üstesinden gelemeyen bireyler yer almaktadır. Bu teoride kişiler daha çok olumsuz duygu halleri ile karşı karşıya kalır (Barrick ve Mount, 1991: 1-26). Duygusal denge kavramı "Nevrotik Kişilik" olarak adlandırılmaktadır (Doğan, 2013: 56-64). Bu kuramdaki bireyler endişeli, gergin, saldırgan ve fevri tepkiler vermeye eğilimlidirler (McCrae ve Costa, 1989: 17-40). Nevrotiklik, kişinin stresli ortamların üstesinden gelme becerisini ifade eder (Robbins ve Judge, 2017: 138). Ayrıca bu teoriye göre bireyler karar verirken zorlanma, hedefe ulaşmada ise başarısızlık söz konusudur (Judge ve Cable, 1997: 364). Nevrotikliğin olmayışı, bireyde kaygı, endişe, öfke, kriz gibi duygu durumlarını yoğun bir şekilde yaşanmasına sebep olacağı belirtilir. Bu özellikleri taşıyan bireylerde kronik rahatsızlıklar bulunmaktadır. Duygusal dengeden mahrum olan kimseler genel itibarıyla eylemlerini somutlaştırırlar. Ayrıntıya dikkat eden, süper benlik düşüncesinde sahip ve eleştirilmeyi kabul etmeyen kişiler duygusal denge yönünden zayıf olarak görülmektedir. Nevrotik özelliklere sahip kişilerin, aile fertleri ve sosyal çevreleriyle problemler yaşadıkları söylenebilir. Bu özelliklere sahip bireylerde problemlerli duygu durumu ve düşünce yapılarında dağınıklık görülebileceği belirtilmiştir. Ayrıca bu teoride görülen olumlu duygu durumu, dışa dönüklük boyutu ile ilgili olduğu savunurken, olumsuz duygu durumu ise duygusal denge ile

ilişkilendirilmiştir (Mete, 2006). Nevrotik kişilik yapısındaki bireylerin plansız hareket etmesi, bu bireylerde psikolojik rahatsızlıklar oluşturduğu söylenmektedir (Güleç, 2006). Olumsuz duygu durumlarını yoğun şekilde yaşayan kişilerin diğer bireylere oranla endişelenme ve stresle başa çıkma gibi durumlarda başarısız oldukları ifade edilmektedir (Aktaş, 2006). Ayrıca olumsuz duygu durumu, bireyin öz benliğini de negatif yönde etkiler (Özgüven, 1992). Nevrotik kişilik yapısındaki bireyler, bilinçaltındaki olaylardan etkilenirler (Yanbastı, 1990).

2.3.4.8.5. Deneyime Açıklık

Deneyime açıklık boyutundaki bireyler, araştırmayı seven, planlı, programlı, eşsiz, modern, gelişime açık, cesur, bağımsız, özgün, özü sözü bir kimselerdir (McCrae ve Costa, 1987: 84; Barrick ve Mount, 1991: 1-26; McCrae ve John, 1992: 175-215). Bu kişilerin sanatsal, kültürel ve sosyal yönü gelişmiştir (Zel, 2011: 26). Bu boyuttaki bireyler düşüncelerini, amaçlarını, hedeflerini, bilgilerini ve kendilerini dile getirme noktasında beceriklidirler. Bireylerin işbirlikçi olmalarına imkân sağlar. Yapılan bazı araştırmalarda deneyime açık olan bireylerin zeki ve gelişmiş oldukları belirtilmiştir. Ortaya koyulan zekâ durumunun ölçülen zekâ durumuyla aynı olduğu da söz konusudur (Digman, 1990: 417-440).

2.3.5. Kişilik ve Spor

Kişilik ve spor psikolojisi alanlarında çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmaların çok fazla olması, araştırmacılara kişiliğin; spor dalı, beden eğitimi, fiziksel egzersiz, sedanter ve sporcu ilişkisinin etkisi üzerine düşüncelerini sağlamıştır. Bilim adamları, sporcuların kişilik yapılarını inceleyerek, kişiliğin başarılı ve şampiyon olma etkisi üzerine araştırma yapmaktadır (Aydın vd., 2015).

Farklı spor dallarıyla ilgilenen bireylerin kişilik nitelikleri, sportif başarıları, sedanter sporcu ilişkisi, kişilik ve spor çerçevesinde araştırılmaktadır. Araştırmacılar kişilik ve spor aracılığıyla "toplumsallaşma" ve "seçicilik" hipotezlerini gün yüzüne çıkarmışlardır. Toplumsallaşma hipotezinde kişilik bağımlı değişken, spor ise bağımsız değişken olarak nitelendirilir. Bu durumda spor, kişilik yapısını etkiler. Seçicilik hipotezinde ise kişilik bağımsız değişken, spor bağımlı değişken olarak karşımıza çıkar. Bu durumda ise kişilik kavramının bireyin spor branşını ve sportif başarısını etkilediği savunulur (Karagözoğlu, 1997).

Spor, bireyin bazı ihtiyaçlarını karşılayanın yanında, arzularına ulaşmasını sağlayan bir etkinliktir. Ayrıca hem bedensel hem de sosyalliği arttıran bir faaliyettir. Bu faaliyetlere katılan bireyler öfke, gerginlik ve çekinme gibi davranışlarını kontrol etmede zorluk çekmez. Dolayısıyla bu bireylerin özgüven ve otokontrol düzeyleri diğerlerine göre daha yüksektir (Feist, 1994; Kuru, 2003: 23). Kişilik ve spor üzerine yapılmış araştırmalar neticesinde spor yapanların yapmayanlardan daha üretken, sebatlı, uyumlu, sosyal ve problem çözme yeteneği olduğu saptanmıştır (Doğan, 2005).

Kişilik yapısının ve benlik duygusunun gelişmesinde sportif etkinliklere katılım sağlama oldukça önemlidir (Doğan vd., 1994: 148-151). Sportif aktivitelere katılan bireyler topluma daha çabuk uyum sağlamaktadır. Ayrıca spor yapan ve yapmayan bireylerin kişilik özellikleri incelendiğinde bazı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir (Weinberg ve Gould 2007: 40). Sportif faaliyetlere katılan bireylerin bilişsel özellikleri yüksek olmanın yanında kendini ifade etmede sorun yaşamadıkları görülmüştür (Kwak vd., 1994: 914-918).

Kişilik yapısı ile oyun performansı arasında doğrudan doğruya bir ilişki vardır. Ancak bireyin spor başarısını belirleyen en temel unsur, bedensel performanstır (Blanco vd., 1999: 769-777). Bireyin yaptığı spor branşı kişilik yapısı üzerinde değişkenlik gösterir (Egloff ve Gruhn 1996: 223-229). Aerobik performansın ön planda olduğu ve yüksek motivasyon gerektiren branşlarda, sporcuların duygusal kişilik yapısına sahip olduğu tespit edilmiştir (Blanco vd., 1999: 769-777). Ayrıca kişilik yapısı sportif faaliyetlere olan konsantrasyonu da etkilemektedir (Courneya ve Hellsten 1998: 625-633).

Sportif etkinliklerde, bedensel, fizyolojik ve mental açıdan başarılı olmak için iskelet ve kas sistemlerinin gelişmiş olması gerekirken; başarı sağlanmadığında ise mücadeleyi sürdürmek için motivasyon ve kişilik yapısına ihtiyaç duyulur. Bu özelliklerin gelişimi bireyin sportif aktivitelerdeki devamlılığına bağlıdır. Bu gelişim, belirlenen kurallar doğrutusunda gerçekleşir. Bu kuralların temel amacı sporsal etkinliklerin kişilik yapısı üzerindeki etkisine bakmaktır. Bu kurallar spor dallarına göre farklılıklar gösterebilir (Horst, 1976).

Spor ahlâkı ve psikolojisi üzerine çalışma yapan bazı araştırmacılar sporsal aktivitelerin kişilik özellikleri üzerine etkisini şu şekilde genellemişlerdir; spor

yapmadaki devamlılık kişilik boyutlarını (karakter, mizaç, yetenek) şekillendirir, takım sporu, bireylerin işbirlikçi özelliklerini geliştirir, bireysel spor ile ilgilenen sporcularda ise kişisel disiplin özellikleri gelişir. Ayrıca spor yapan erkeklerin sosyalleşme sürecini hızlandırır, antrenmanlarda bireyin cesaretini artırır (Gibson, 1975). Sportif faaliyetler bireyin otokontrol mekanizmasını geliştirir (Kuru, 2000). Bireylerin başarı ve oyun seviyeleri, kalıtsal faktörler ve istikrarlı antrenman yapmanın yanında zihin beden koordinasyonu çerçevesinde düşünce, duygu ve zihinsel süreçlerin denetimi ile ilişkilidir (Syer ve Connolly, 1998: 7).

Spor, bireyin fiziksel ve kişisel gelişimlerine katkı sağlamaktadır. Dolayısıyla elit olan ve olmayan sporcuların kişilik özellikleri ile oyun performansları arasındaki ilişki önemli çalışma sahalarıdır. Elit sporcuların elit olmayan sporculardan farklı kişilik niteliklerinin başarı üzerine etkisi ortaya çıkarılabilmesi durumunda spor camiasının, antrenörlerin, sporcuların ve sporcu yetiştiren birimlerin iş yükü azalacaktır (Doğan, 2005).

2.4. PROBLEM KAVRAMI

2.4.1. Problemin Tanımı

Problem, insan yaşamının her aşamasında karşısına çıkan bir kavramdır. Problem, yalnızca matematiksel bir kavram olmamakla birlikte hemen hemen her alanda var olduğu gibi spor dünyasında da görülebilir. Sporcu oyunun herhangi bir aşamasında problemlerle karşılaşabilir; müsabaka esnasında sakatlanması (Heppner ve Petersen, 1982: 66-75; Heppner ve Krauskopf, 1987: 371-447).

Problem ile ilgili çok sayıda tanım görülebilmektedir. Problem, kişinin amacına ulaşmasında karşılaştığı engel durumudur (Shuell, 1990: 102-108). Bireyin seçtiği hedef doğrultusunda amacına ulaşmak için yaptığı girişimlerde önüne çıkan engel durumuna problem denir. Başka bir deyişle, kişinin hedefe varmak için karşılaştığı engellenmelerden kaynaklanan çatışma halidir (Dinçer, 1995).

Problem kavramı, Latince bir terimdir. "Problema" sözcüğünün değişime uğramasıyla oluşmuştur. "Proballo" sözcüğü Türk Dil Kurumu (1979: 403) sözlüğünde "öne çıkan engel" manasına gelmektedir. Problem, düşünüp konuşarak çözüme bağlamaya değer bir durum şeklinde tanımlanmaktadır. Türkçede ise problem, sor kökünün türetilmesi ile sorun kavramı oluşmuştur. Bu kavram, bir neticeye ve çözüme

kavuşturulacak manalarına gelen olumsuzluk ve sıkıntı arz eden bir ifadedir. Edebi anlamda ve araştırma dilinde ise çoğunlukla problem kavramı kullanılmaktadır (Kalaycı, 2001).

John Dewey, problem kavramını belirsizlik ve şüphe oluşturan bir durum diye tanımlamıştır (Yılmaz, 2004: 214). Wolfgang Köhler, problemin yapısal yönüne değinir; yani algılamadaki örüntünün farklılaşması, kişinin bilmediği bir durumla karşılaşması şeklinde tanımlandırır (Ülgen, 1997: 135).

Rudnick ve Krulik'e göre problem, bir ya da birden fazla kişinin karşılaştığı, çözüm gerektiren ancak çözümün hemen belli olmadığı bir durumdur. Polanyi'ye göre; bir örüntü içerisinde düzensizlik çıkaran, bireyi engelleyen ve dengesini bozan sıkıntı halidir. Ortaya çıkan bu düzensizlik bireyde merak oluşturacak ve kişi bu merakla problemin nedenini araştırma çabasına girecektir (Şimşek, 2006: 103).

Problem, bireyin belirlenen ve istenilen bir hedefe varmak için topladığı mevcut güçlerin karşısına çıkan engel durumudur (Bingham, 1998). Kepner ve Tregoe (1981) göre problem, "beklenen standart performanstan uzaklaşma" şeklinde ifade edilmiştir. Bu adlandırma genel kullanım için uygun bir betimleyicidir. Problemin gerekçesinin belirlenebilmesi, iyi bir tanımlama olduğunun göstergesidir (VanGundy, 2008).

Problem, genel olarak bireyin bir hedefe varmasını geciktiren bir takım unsurların meydana çıkardığı zorluklar şeklinde tanımlanır. Bu zorluklar bireyi engeller ve sınırlandırır. Dolayısıyla bu sınırlandırılmalar karşısında düşünceleri karışan birey rahatsızlık duyar ve zorlanır (Duman, 2009: 384). Problem, insanoğlunun bir hedefe ulaşmasında engellenmesi, çatışma yaşamasıdır (Morgan, 2004: 149). Problem, bireyin içindeki şartlar içerisinde üstesinden gelemediği, yetersiz kaldığı engellenme durumudur (Açıkgöz, 2000: 274).

2.4.2. Problem Türleri

Problem türü, çözümün kabul edilebilirlik durumlarına göre ikiye ayrılır: "iyi tanımlanmış problemler" ve "kötü tanımlanmış problemler" dir. İyi tanımlanmış problem, iyi bir şekilde yapılandırılan problem anlamı taşımaktadır. Bu problemler karşısında, çözüm için kullanılacak tüm bilgiler bireyde mevcuttur. Bu bilgilerin aşaması şöyledir:

- ✓ Başlangıç durumuyla ilgili bilgi.

- ✓ Arzu edilen durumla ilgili bilgi.
- ✓ Çözümdeki hareket serbestliği.
- ✓ Problem çözücünün beceri ve kaynak sınırlaması (Kahley, 1993).

Organize bir şekilde yapılandırılan "iyi tanımlanmış problemler" tamamen çözüme kavuşturulabilir. Bu problemle ilgili iddia edilen her çözüm değişkeni, doğru-yanlış kavramları doğrultusunda kesin olarak sonuçlandırılabilir. Böylelikle sonuçlandırma sürecinde “ya hep ya hiç” kavramı ile adlandırılma olanağı tanır. "Kötü tanımlanmış problemler" organize bir şekilde yapılandırılan iyi tanımlanmış bir problemin aksi yönünde özellikler taşır. Günlük yaşamda meydana gelen sorunların birçoğu kötü tanımlanmış problemlerdir; "yaşamımı daha iyi nasıl yaparım?" ifadesi kötü tanımlanmış probleme bir örnektir. Çünkü arzulanan ifadede belirsizlik olduğundan kötü tanımlanmıştır (Weisberg, 1993). Ayrıca iyi ve kötü tanımlanmış problemler, göreceli bir kalite ölçeği temeline dayandırıp birçok problem tespit edilir ve çözüme kavuşturulur. Böylelikle, verilen cevapların uygunluğunun tespit edilmesi yapılan değerlendirmeye göre gerçekleşir.

Aşağıdaki faktörler problemin iyi ve kötü özelliklerde olmalarını etkiler:

- ✓ İşbirliği gereklilikleri,
- ✓ Kararın kanıtlanabilirliği,
- ✓ Zorluk - güçlük,
- ✓ Amacın yapısı,
- ✓ Amaca yaklaşımların çokluğu,
- ✓ Zihinsel gerekliliklerin devindirici gerekliliklere etkisi,
- ✓ Özünde bulunan yarar,
- ✓ İşlemsel gereklilikler,
- ✓ Kitlenin aşinalığı,
- ✓ Çözümlerin çokluğu, (Rouquette, 1994).

2.4.3. Problem Çözme kavramı

Problem çözme kavramı, bireyin belirlenen amaç doğrultusunda karşılaştığı sorunların ortadan kaldırılması ve bu kavramın çözümüne yönelik psikolojik özellikleri, bilişsel boyutları olan ve çaba gerektiren süreç olarak tanımlamıştır (Oğuzkan, 1989).

Başka bir araştırmacı ise problemlili bir durumu çözüme ulaştırabilmek için etkili çözüm yollarından birini tercih etmeyi kapsayan bilişsel ve davranışsal süreçleri problem çözme kavramı olarak adlandırmıştır (D'Zurilla ve Goldfried, 1971: 407-426). Anderson (1980) etkili problem çözme, bilişsel süreçleri sırasıyla bir amaca yönlendirmek olarak tanımlamıştır. Bingham (1998) problem çözme kavramını, karşılaştığı zorlukları gidermek amacıyla deneyim, izlenim ve hislerini, birleştirerek organize etmek şeklinde tanımlamaktadır. Heppner ve Krauskopf (1987: 371-447)'a göre problem çözme kavramı, sorunlarla baş edebilme faktörüyle anlamdaş olarak kullanılmıştır.

Bireyin problem çözümünde, kişilik özellikleri ve yapısı önemli bir yere sahiptir. Yapılan çalışmalarda; problem çözme bireyin bedensel ve ruhsal sağlığını (Elliot, 1992: 230) kariyerini ilerletebilmeyi (Heppner ve Reeder, 1983: 537-545) ve akademik performansını (Eliot vd., 1990) doğrudan etkilediği belirtilmiştir (Güçlü, 2003: 272-300).

Problem çözme kavramı, üç boyutta incelenir: Bunlar "Bilişsel boyut", "Sosyal boyut" ve "Duygusal boyut" tur. Bilişsel boyut aşamasında birey tarafından, problemin araştırılması, ortaya çıkarılması, gereksiz bilgilerden arındırılması ve var olan çözüm yollarına yenilerinin eklenmesi gibi süreçler sırayla sürdürülür. Bu boyut, bireyin beyninde fizyolojik olarak yeni sinir yolları oluşturur, böylelikle bireyin düşünme becerisi gelişir. Bu gelişim bireyin daha iyi ürünler ortaya çıkarmasına yardımcı olur. Sosyal boyut aşamasında ise problem çözmede, tanımlamalar "problemin bireysel ve öznel" sürecine değinir. Bu boyutta var olan çözüm yolları uygulanırken, diğer bireylerin deneyimlerinden ve önerilerinden de faydalanılır. Duygusal boyut aşamasında ise, sorunla karşılaşan birey amacına ulaşmaya çalışırken, engel ile karşılaşması kişide gerginlik, sinirlilik ve öfke durumu oluşturur. Oluşan bu olumsuzlukların giderilmesi için bireyin azimle ve istikrarlı bir şekilde çalışması gerekmektedir. Çalışma göstermeksizin agresif bir şekilde çözüme gitmek olumsuz duygular oluşturabilir (Sonmaz, 2002).

2.4.4. Problem Çözme Becerisi

Problem çözme becerisi, bir hedefe ulaşma doğrultusunda karşımıza çıkan engeller karşısında ne yaptığımızdır. Engel çıkması durumunda ise istenmeyen ve olumsuz bir tecrübe olma ihtimali çok yüksektir. Ayrıca karşılaşılan problemler

doğrultusunda, çocuklar yetişkin bireylere göre daha çok zaman harcamakla birlikte farklı fikirler ve yeni stratejiler geliştirmeyi daha çok severler (Düzakın, 2004).

Günümüz eğitim programlarına bakıldığında, hedefine ulaşmış öğrenci tanımlamasında olması gereken beceriler şöyle sıralar; iletişim sağlayabilme, mantıklı, sorgulayıcı ve eleştirel düşünme becerisine sahip olmanın yanı sıra teknolojiyi kullanabilme, üretken ve araştırmacı olabilme, bilgiyi paylaşabilme, toplumsal değerlere sahip çıkmanın yanında problem çözme becerisinin de olmasının elzem olduğu görülmektedir. Problem çözme becerisi her öğrenciye kazandırılması gerekmektedir (Söylemez, 2002).

21. yüzyılın başlarında çeşitli meslek gurupları istihdam edeceği bireylerde bazı şartların yanı sıra kişiler arası problem çözme becerisi özelliklerini de dikkate almıştır. Ayrıca etkili problem çözme becerileri öğrenilebilir ve ilk çocukluk döneminden itibaren çocuklara öğretilmektedir (Öğülmüş, 2001).

Teknoloji ve bilgi çağı eğitim modelinin temel özellikleri incelendiğinde; problemi tanımlama, problem çözme becerisi, genel problem çözme teknikleri ve yaratıcı problem çözme teknikleri ayrıca bunların yanı sıra farklı bilim dallarındaki problem çözme teknikleri, grup ve bireysel problem çözme teknikleri gibi becerileri kapsamaktadır (Özgüven, 2001).

İnsanoğlunun kalıtsal olarak belli düzeyde olan problem çözme becerisi; eğitim, öğretim ve çeşitli deneyimlerle beceri boyutuna ulaşır. Bu beceri; araştırma, enerji, gayret ve zaman kavramlarını gerektirir. Ayrıca bireyin; gereksinim, hedef, yetenek, huy ve davranış gibi unsurların yanı sıra eleştirel ve üst düzey düşünme faktörlerini kendinde bulundurur. Bireyin problem çözüm becerisini etkileyen faktörler şunlardır:

- ✓ Gelişim ve olgunluk düzeyi
- ✓ Yetenek düzeyindeki ayrıcalık,
- ✓ Güdüleme,
- ✓ Yetiştigi sosyokültürel çevre,
- ✓ Aldığı eğitim ve öğretim niteliği (Taylan, 1990).

Problem, basitten karmaşığa göre incelendiğinde şu yöntemler kullanılır:

İçgüdülerden yararlanma; problem karşısında içgüdüsel olarak sonuca varmaya çalışılmasıdır. Hayvanlarda daha sık görülür.

Deneme yanılma; problemle karşılaşan birey nedenini fazla araştırmadan, hedefe götüren tepkileri seçer ve sırasıyla dener uygun olanı bulmaya çalışır, diğerlerini eler.

Ezbere dayalı çözüm; İnsanoğlu geçmişten günümüze başarıyla kullanılan yöntemleri uygular. Bireyin yeni çözümü öncekine benzer nitelikler gösteriyorsa, daha az çabayla sonuca ulaşabilir. Ancak problemler çoğunlukla birbirinden farklıdır ve yalnızca bu yöntemin kullanılması başarı sağlamaz.

Başkalarının yaşantılarından yararlanma; kişi çözemediği bir problem karşısında ya doğrudan başkalarından yardım görür veya onların deneyimlerinden faydalanır.

Uslamlama (usavurma) yöntemi: Problem çözme sürecinde en güvenilir yöntemlerden biridir. Diğer bireylerin yaşantılarından yararlanma yöntemi, usavurma yöntemiyle birlikte uygulandığında daha iyi sonuçlar elde edilir. Uslamlama, zihin bir sorunla karşılaştığında usavurmada bulunur (Binbaşioğlu, 1987; Yurttaş, 2001).

2.4.5. Problem Çözme Süreci

Hedeflere ulaşmak için engel ve problemleri ortadan kaldırma olarak tanımlanan problem çözme sürecinin nitelikleri şöyle sıralanabilir.

- ✓ Sorunu çözüme kavuşturmak teknik gerektirir. Bu teknik bilgileri toplamak, ve bilinçli bir seçim yapabilmek için belirlenen konuda donanımlı olmak elzemdir,
- ✓ Problem çözme sürecinde geleceğe ilişkin öngörude bulunmak ve bilimsel araştırma yapmak önemli rol oynar,
- ✓ Problem çözme sürecinde idarecinin, insan kaynaklarını yönetebilme becerisine sahip olması gerekir,
- ✓ Problem çözme süreci psikolojik bir ortam oluşturur.
- ✓ Tercihleri araştırmak ve bu tercihler arasında seçim yapmak güçtür,
- ✓ Problem çözme süreci belirsiz durumlarla mücadele etmeyi gerektirir,
- ✓ Problem çözme sürecinde karar vermek ve bu kararı uygulamada gerekli olan zaman önemli bir kavramdır (Eren, 1996).

2.4.6. Problem Çözme Aşamaları

Problem çözme becerisi, bütün eğitim kademesinde uygulanmalıdır. Çeşitli etkinliklerle öğrencilerin problem çözme düzeyleri geliştirilmelidir. Problem çözme

becerisi gelişen öğrenciler, toplumdaki kargaşanın giderilmesine katkı sağlar. Problem çözme, bireylerin eleştirel, yaratıcı ve üst düzey düşünme becerileri kazandırır. Ayrıca bu, bireye bağımsız olmayı, sorumluluk duygusunu, yaratıcı ve sorgulayıcı olma özelliklerini kazandırır (Duman, 2013: 384).

Problem çözme aşamalarını John Dewey (1910) beş basamakta sıralanmıştır:

- ✓ Algılanan ve hissedilen zorluk,
- ✓ Problemin adlandırılması ve saptanması,
- ✓ Olası çözümlerin ortaya konulması,
- ✓ Çözüm uygulamalarının ayrıntılandırılması,
- ✓ Çözümlerin uygulanarak, sonuçların kabul veya reddedilmesidir.

2.4.7. Problem Çözme Becerisi ve Spor Eğitim Modeli

Bilişsel ve pedagojik eğitim modellerinde, problem çözme becerisi eğitsel yöntemlerle geliştirildiği söylenmektedir (Bailey, 2017: 768-788). Bu süreç incelendiğinde, öğrenim gören bireylerin problem çözme yeteneklerinin geliştirilmesinde, eğitsel oyunlar ve fiziksel etkinlikleri kapsayan spor eğitim modeli, eğitimsel yapı olarak sürdürülmektedir (Wallhead vd., 2013: 427-441; Farias vd., 2016: 73-96).

Fiziksel etkinlik ve eğitsel oyun yoluyla öğrenciler, problemleri tanımlamak ve çözmek için melekelerini belirlenen hedef doğrultusunda kullanmak eğilimindedirler (Bouffard ve Wall, 1990: 107-131; Thompson vd., 2013: 448-467). Sportif egzersizleri ve eğitsel oyunları kapsayan pedagojik eğitim modelleri; çocukların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor özelliklerini etkili bir şekilde geliştirmektedir (Kirk, 2013: 973-986; Casey, 2014: 18-34). Bilhassa, spor eğitim modelinde içerik olarak kullanılan; işbirlikçi öğretim modeli, taktiksel oyun modeli içerisindeki sosyal ve bilişsel becerilerden dolayı, öğrencilerin oyun süresince karşılaştığı sorunların çözümüne yardımcı olmaktadır (Dyson vd., 2010: 226-240; Diaz vd., 2010: 378-398; Jarrett vd., 2014).

Bu eğitim modelleri, çocukların akran gruplarıyla pozitif etkileşim ve dönüt sağlandığı kabul edilirse, oyunda ve fiziksel aktivitelerde oluşan sorunların üstesinden gelebileceğini vurgulamaktadır. Ayrıca, bu modeller çocukları işbirliği gerektiren etkinliklere ve oyunlara katılmalarını sağlamaktadır (Dyson vd., 2004: 226-240). Spor eğitim modeli, pozitif öğrenme sürecini savunan diğer eğitimsel modelleri

kapsamaktadır. Bu modeller, bireyin sosyal ve bilişsel düşünme becerilerini etkinlik ve oyun aracılığıyla geliştirir (Siedentop, 2001: 409-418; Wallhead vd., 2013; Farias vd., 2018).

Sonuç olarak, spor eğitim modelinin temelinde bireyin faal ve bağımsız olması, problem çözme becerisinde, sosyal ve bilişsel boyutta etkili pedagojik bir model olduğu söylenebilir (Smither ve Zhu, 2011).

2.4.8. Problem Çözme ve Sporcu İlişkisi

Problem çözme yetisi, bireyin hayatının tamamında etkili olan, basit ve karmaşık tüm etkinlikler içerisinde var olan elzem bir beceridir. İnsanoğlunun karşılaştığı problemler, bazen basit bir eylem ile çözülürken, bazen de yoğun bir mücadele ve sahip olduğu problem çözme becerisiyle sonuca ulaşılabilir. Sporcunun, müsabaka esnasında alacağı pozisyonu ve yapacağı hareketi, hem rakibin hem de takım arkadaşının pozisyonuna ve hareketine göre ayarlamalıdır (Gülşen, 2008).

İlgili literatür incelendiğinde, bireyin kendine güven duygusu, iddialı, faal, üretken ve cesur olma gibi pozitif kişilik niteliklerinin, problem çözme becerilerini geliştirdiği vurgulanmıştır (Grawitch vd., 2003: 200-213; Greenberger vd., 1971: 416; Heppner vd., 1985: 105-113; Izgar, 2008: 535-548; Saygılı, 2000).

Spor faaliyetlerinin, bireyi farklı yönlerden geliştirdiği ortaya çıkmıştır. Sporculara takım sporlarında işbirlikçi olmayı, bireysel sporlarda ise disiplinli ve mücadeleci olmayı sağlamanın yanında sporcunun kişilik yapısını etkilediği, problem çözme becerisini geliştirdiği belirtilmiştir (Başer, 2002).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN EVREN, ÖRNEKLEM ANKET İÇERİĞİ VE UYGULAMA YÖNTEMİNE İLİŞKİN BİLGİLER

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Elit ve elit olmayan güreşçilerin kişilik özellikleri ile problem çözme becerisi arasındaki ilişkinin belirlendiği bu araştırmada “ilişkisel tarama modeli” kullanılmıştır. Bu model “iki ve ikiden fazla değişken arasında birlikte değişimin varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir” (Karasar, 2018: 114).

Bu çalışmada elit ve elit olmayan güreşçilerin kişilik özellikleri ile problem çözme becerisi arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmamızda “elit sporcu” kriteri belirlenirken Olimpiyat Oyunları, Dünya Klasmanı, Dünya ve Avrupa Şampiyonaları'nda derece elde etmiş sporcular seçilmiştir. Bu kriterin dışında kalan milli sporcu, uluslararası özel turnuvalarda ve Türkiye’de şampiyonluk derecesi elde edenler elit olmayan sınıfa dahil edilmiştir.

Verilerin hazırlanma sürecinde, güreşçilerin doldurulabilmesi için Google Formlar aracılığıyla oluşturulan anket, katılımcılara elektronik ortamda iletilmiştir. Anketlerden elde edilen 369 verinin 316’sı geçerli veri olarak kabul edilmiş, bu veriler istatistiksel analizlerde kullanılmıştır.

Çalışmada genel tarama yöntemi, analizlerde ise yüzde (%), frekans (n), bağımsız gruplar t-testi, Pearson korelasyon ve tek yönlü varyans analizleri kullanılmıştır.

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Bu çalışmanın evrenini Türk A milli takım kadrosunda yer alan/almış ve Avrupa, Dünya ve Olimpiyat Şampiyonasında dereceye girmiş sporcular ile Türkiye güreş şampiyonalarına katılan, süper, 1. ve 2. ligde güreşen sporculardan oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise bu evren içerisinde kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile elit ve elit olmayan 30 'u kadın 286 'sı erkek 316 gönüllü güreşçi oluşturmaktadır.

3.3. ANKET UYGULAMA YÖNTEMİ

Araştırmanın verileri, çalışma kapsamında bulunan sporcular için gerekli izinler alındıktan sonra Google Formlar üzerinde oluşturulan anket katılımcılara elektronik ortamda iletilmiştir. Sporculardan onay formunu kabul ettikten sonra formu gönüllü

olarak doldurmaları istenmiştir. Katılımcılara her bir soru için tek cevap seçme hakkı tanınmıştır.

3.4. ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ

Veri toplama araçlarının kullanabilmesi için uzmanların görüşü alınarak katılımcıların demografik bilgilerini içeren “Kişisel Bilgi Formu” oluşturulmuştur. Araştırmanın örneklem grubunda yer alan güreşçilere anket formunun uygulanması için Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalı Başkanlığı izin dilekçesi (**Ek-1**) alınmıştır. Ayrıca anket, 21/09/2020 - 20/02/2021 tarihler arasında Google Formlar aracılığıyla katılımcılara gönderilerek veriler toplanmıştır.

3.5. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı 3 bölümden oluşmaktadır.

3.5.1. Kişisel Bilgi Formu

Birinci bölümde araştırmacılar tarafından oluşturulan, güreşçilerin; cinsiyet, yaş, eğitimi düzeyi, medeni durum, spor yaşı, sporda en iyi derece, millilik durumu, milliliğin alındığı şampiyona, aktif sporculuk durumu, meslek, ebeveynlerin eğitim durumu ve aylık gelir gibi demografik bilgilerine ulaşabilmek için hazırlanmış olan 13 sorudan oluşan "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır (**Ek-2**).

3.5.2. Beş Faktör Kişilik Envanteri

İkinci bölümde ise güreşçilerin kişilik özelliklerinin tespiti için “Beş Faktör Kişilik Ölçeği” kullanılmıştır (**Ek-3**).

Güreş sporunu yapmış sporcuların kişilik özelliklerini tespit etmek için Jhon, Donahue ve Kentle (1991) tarafından geliştirilen Türkçeye uyarlaması Evinç (2004) tarafından yapılan “Beş Faktör Kişilik Envanteri” kullanılmıştır. Envanter 44 maddeden oluşmakta ve kişiliğin beş büyük özelliğini: Dışa Dönüklük, Duygusal Denge, Deneyime Açıklık, Yumuşak Başlılık ve Öz Disiplin alt boyutlarını kapsamaktadır. Ölçekte ifadelerin değerlendirilebilmesi için Likert tipi beşli derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Bunlar, "kesinlikle katılmıyorum" 1, "biraz katılmıyorum" 2, "kararsızım" 3, "biraz katılıyorum" 4, “tamamen katılıyorum” 5 puan şeklinde

değerlendirilmekte ve en yüksek puan ortalamasına sahip olan alt boyut bireyin kişilik özelliğini göstermektedir.

- ✓ Dışa Dönüklük: 1, 6, 11, 16, 21, 26, 31, 36
- ✓ Duygusal Denge: 4, 9, 14, 19, 24, 29, 34, 39
- ✓ Deneyime Açıklık: 5, 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 41, 44
- ✓ Yumuşak Başlılık: 2, 7, 12, 17, 22, 27, 32, 37, 42
- ✓ Öz Disiplin: 3, 8, 13, 18, 23, 28, 33, 38, 43

Beş Faktör Kişilik Envanterinin güvenirlik analizleri sonucunda ölçeğin alt başlıklarından elde edilen iç tutarlık (Cronbach's Alpha) katsayıları sırasıyla; Dışa Dönüklük 0.74, Duygusal Denge 0.75, Deneyime Açıklık 0.74, Öz Disiplin 0.66 ve Yumuşak Başlılık 0.51 olarak hesaplanmıştır.

Yaptığımız araştırma sonucunda, Beş Faktör Kişilik Envanterinin iç tutarlık (a) güvenirlik katsayıları; Dışa Dönüklük için 0.64, Duygusal Denge için 0.72, Deneyime Açıklık için 0.75, Öz Disiplin için 0.74 ve Yumuşak Başlılık için 0.72 olarak tespit edilmiştir.

3.5.3. Problem Çözme Envanteri

Üçüncü bölümde ise güreşçilerin problem çözme becerilerinin tespiti için Heppner ve Petersen tarafından 1982 yılında geliştirilen “Problem Çözme Envanteri” kullanılmıştır (**Ek-4**).

Problem Çözme Envanteri, bireyin depresyon, diğer insanlarla ilişkiler, meslek edinme, boşanma, sosyal problemleri çözme becerisi ve stillerini nasıl algılayıp değerlendirdiğini ölçmektedir (Ferah 2000).

Problem çözme envanteri, 35 maddeden oluşmakta ve ölçekteki ifadelerin değerlendirilebilmesi için Likert tipi altılı derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Envanterin puanlanması: “1 Her zaman böyle davranırım, 2 Çoğunlukla böyle davranırım, 3 Sık sık böyle davranırım, 4 Arada sırada böyle davranırım, 5 Ender olarak böyle davranırım, 6 Hiçbir zaman böyle davranmam” şeklindedir. Puanlama yapılırken; 9., 22., 29., maddeleri puanlama dışı tutulurken, 1., 2., 3., 4., 11., 13., 14., 15., 17., 21., 25., 26., 30. ve 34. maddeler ters puanlanır. Bu maddelerin puanlanma sürecinde 6=1, 5=2, 4=3, 3=4, 2=5 ve 1=6 şeklinde ters tanımlanarak puanlanır. Ayrıca tanımlanan bu

maddelerin problem çözme becerilerini yeterli düzeyde temsil ettiği kabul edilir. Envanterin toplam puanı için asgari sınır 32, azami sınır ise 192 aralığındadır.

Ölçeğin Türkçeye uyarlanması çalışmalarında, ilk olarak 1988 yılında Akkoyun ve Öztan (Akt: Ferah, 2000), daha sonra Taylan (1990), Şahin, Şahin ve Heppner (1993) tarafından yapılmıştır. Taylan (1990)'ın araştırmasında 14 kişi ile yapılan envanterin İngilizce ve Türkçe uygulamalarından sağlanan korelasyon katsayıları 0.64 ile 0.86 arasında bulunmuş; Şahin, Şahin ve Heppner (1993)'ın araştırmasında ise, ölçeğin maddeleri Şahin ve Şahin tarafından ayrı ayrı ters çevirme işlemi yapılmıştır. PÇE'nin güvenirlik ve geçerlik çalışmaları da Taylan (1990), Şahin, Şahin ve Heppner (1993) ve Çam (1995) tarafından yapılmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda envanterde; "Aceleci Yaklaşım", "Düşünen Yaklaşım", "Değerlendirici Yaklaşım", "Kendine Güvenli Yaklaşım", "Kaçınan Yaklaşım", "Planlı Yaklaşım" olarak isimlendirilen 6 faktör olduğu bulunmuştur (Savaşır ve Şahin, 1997). Bu ölçek, Türkiye'de öğrenim gören 224 üniversite öğrencisine uygulanmıştır. Puanlamanın faktör analizleri sonucunda;

- ✓ Planlı Yaklaşım 10., 12., 16., 19.
- ✓ Aceleci Yaklaşım 11., 13., 14., 15., 17., 21., 25., 26., 30., 32.,
- ✓ Düşünen Yaklaşım 18., 20., 31., 33., 35.,
- ✓ Kaçınan Yaklaşım 1., 2., 3., 4.,
- ✓ Değerlendirici Yaklaşım 6., 7., 8.,
- ✓ Kendine Güvenli Yaklaşım 5., 23., 24., 27., 28., 34.,

Problem Çözme Envanterinin güvenirlik analizleri sonucunda ölçeğin alt başlıklarından elde edilen Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları sırasıyla: Aceleci Yaklaşım için 0.79, Düşünen Yaklaşım için 0.75, Kaçınan Yaklaşım için 0.78, Değerlendirici Yaklaşım için 0.65, Kendine Güvenli Yaklaşım için 0.61 ve Planlı Yaklaşım için 0.65 olarak belirlenmiştir (Şahin vd., 1993).

Yaptığımız araştırma sonucunda, Problem Çözme Envanterinin alt başlıkları için iç tutarlık (α) katsayıları sırasıyla; Aceleci Yaklaşım için 0.83, Düşünen Yaklaşım için 0.82, Kaçınan Yaklaşım için 0.79, Değerlendirici Yaklaşım için 0.75, Kendine Güvenli Yaklaşım için 0.81 ve Planlı Yaklaşım için 0.79 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 3.1. Problem Çözme Envanterinin Puanlarının Yorumlanması

Alt Boyutlar	Alt Boyut Puanı Artması	Alt Boyut Puanı Azalması
Olumlu Davranışları Ölçen Alt Boyutlar • Düşünen yaklaşım • Değerlendirici yaklaşım • Kendine güvenli yaklaşım • Planlı yaklaşım	Bireyin alt boyuttan elde ettiği puanın artmış olması ilgili yaklaşımın daha AZKULLANILDIĞINI gösterir.	Bireyin alt boyuttan elde ettiği puanın artmış olması ilgili yaklaşımın daha FAZLA KULLANILDIĞINI gösterir.
Olumsuz Davranışları Ölçen Alt Boyutlar • Kaçınan yaklaşım • Aceleci yaklaşım	Bireyin alt boyuttan elde ettiği puanın artmış olması ilgili yaklaşımın daha FAZLA KULLANILDIĞINI gösterir.	Bireyin alt boyuttan elde ettiği puanın artmış olması ilgili yaklaşımın daha AZKULLANILDIĞINI gösterir.
Toplam	Bireyin Problem Çözme Beceri Algısı	Bireyin Problem Çözme Beceri Algısı
Problem Çözme Envanteri	OLUMSUZDUR.	OLUMLUDUR.

Kaynak: Ferah (2000).

Düşünen yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşımların düşük puanları bireyin problemleri çözmede başarılı olduğunu ve sorunlara çözüm odaklı yaklaştığını gösterirken, yüksek puanları ise kişinin problemler karşısında etkili çözümler bulamadığını, başarısız olduğunu göstermektedir. Olumsuz alt boyutlarda ise; aceleci yaklaşım ve kaçınan yaklaşımın yüksek puanları, bireyin problem çözme algısında daha çok bu faktörlerin kullanılma eğiliminde olduğunu gösterir (Ferah, 2000). Bu çalışmada değerlendirme yapılırken ölçekten elde edilen toplam puan göz önüne alınır.

3.6. VERİLERİN ANALİZİ

Çalışma kapsamında, güreşçilerden elde edilen veriler SPSS 25.00 paket programına aktarılmıştır. Veriler analiz edilmeden önce betimsel istatistikler ve normallik testleri uygulanmıştır. Normallik testinde, verilerin çarpıklık (skewness) ile basıklık (kurtosis) değerlerine bakılmıştır. Yapılan istatistiksel işlemin ardından verilerin -2....+2 aralığında olduğu görülmüştür. Elde edilen bu değerlerin normal dağılıma uygun olduğu kabul edilebilir (George ve Mallery, 2001: 86-88). Verileri analiz edilirken, bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi ve Pearson korelasyon analizleri kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde profesyonel destek alınmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
GÜREŞÇİLERİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE PROBLEM ÇÖZME
BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİNE YÖNELİK
BULGULAR

4.1. BULGULAR

4.1.1. Cinsiyet ve Elit Sporcu Durumuna İlişkin Bulgular

Tablo 4.1. Güreşçilerin Cinsiyet ve Elit Sporcu Durumuna İlişkin Bilgiler

Cinsiyet	n	%
Erkek	286	90,5
Kadın	30	9,5
Elit Sporcu Durumu	n	%
Elit güreşçi	114	36,1
Elit olmayan güreşçi	202	63,9

Tablo 4.1'de güreşçilerin cinsiyet ve elit sporcu durumu değişkenlerine ilişkin dağılımlarına yer verilmiştir. Sporcuların %90.5'inin (n=286) erkek; %9.5'inin (n=30) ise kadın olduğu; %36.1'inin (n=114) elit güreşçi; %63.9'unun (n=202) elit olmayan güreşçilerden oluştuğu tespit edilmiştir.

4.1.2. Güreşçilerin Kişilik Özelliklerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.2. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Dışa Dönüklük	Erkek	286	3,55	,62	-1,04	,30
	Kadın	30	3,68	,60		
Duygusal Denge	Erkek	286	2,54	,76	-1,97	,06
	Kadın	30	2,83	,79		
Deneyime Açıklık	Erkek	286	3,74	,63	-1,31	,19
	Kadın	30	3,90	,59		
Yumuşak Başlılık	Erkek	286	4,02	,67	-1,30	,19
	Kadın	30	4,19	,49		
Öz Disiplin	Erkek	286	3,88	,67	1,22	,22
	Kadın	30	3,72	,64		

Tablo 4.2'de güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyut puanlarının cinsiyet faktörüne göre karşılaştırılmasında kullanılan “bağımsız gruplar t-testi” sonuçları yer

almaktadır. **Tablo 4.2'**ye göre, güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyut puanlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmektedir ($p>.05$).

Tablo 4.3 Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanlarının Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırılması

	Eğitim Durumu	n	$\bar{x}$	ss	F	p	Fark
Dışa Dönüklük	Lise ^a	100	3,48	,65	1,51	,21	
	Yüksekokul ^b	11	3,60	,55			
	Lisans ^c	174	3,58	,60			
	Lisansüstü ^d	31	3,74	,68			
Duygusal Denge	Lise ^a	100	2,60	,82	3,38	,02	c>d
	Yüksekokul ^b	11	2,23	,63			
	Lisans ^c	174	2,63	,74			
	Lisansüstü ^d	31	2,22	,70			
Deneyime Açıklık	Lise ^a	100	3,73	,63	2,62	,05	
	Yüksekokul ^b	11	3,95	,67			
	Lisans ^c	174	3,71	,62			
	Lisansüstü ^d	31	4,02	,61			
Yumuşak Başlılık	Lise ^a	100	3,97	,62	2,85	,04	d>a,c
	Yüksekokul ^b	11	4,14	,62			
	Lisans ^c	174	4,01	,69			
	Lisansüstü ^d	31	4,35	,51			
Öz Disiplin	Lise ^a	100	3,84	,73	1,95	,12	
	Yüksekokul ^b	11	4,14	,67			
	Lisans ^c	174	3,82	,64			
	Lisansüstü ^d	31	4,07	,61			

Tablo 4.3'te güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyut puanlarının eğitim durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “*tek yönlü varyans analizi*” sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.3'e** göre güreşçilerin duygusal denge ve yumuşak başlılık alt boyut puanlarının eğitim durumlarına göre farklılaştığını göstermektedir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Post Hoc (Scheffe) sonuçlarına göre duygusal dengede lisansüstü eğitim seviyesine sahip olanların lisans eğitim seviyesine sahip olanlara göre; yumuşak başlılıkta ise lisansüstü eğitim seviyesine sahip olanların lise ve lisans eğitim seviyesine sahip olanlara göre puan ortalaması anlamlı derecede yüksektir.

Tablo 4.4. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanlarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Medeni durum	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Dışa Dönüklük	Evli	102	3,71	,60	2,96	,00
	Bekar	214	3,49	,62		
Duygusal Denge	Evli	102	2,36	,67	-3,59	,00
	Bekar	214	2,67	,79		
Deneyime Açıklık	Evli	102	3,80	,60	,99	,32
	Bekar	214	3,73	,64		
Yumuşak Başlılık	Evli	102	4,25	,56	4,15	,00
	Bekar	214	3,93	,68		
Öz Disiplin	Evli	102	4,08	,53	4,52	,00
	Bekar	214	3,76	,71		

Tablo 4.4'te güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyut puanlarının medeni duruma göre karşılaştırılmasında kullanılan "*bağımsız gruplar t-testi*" sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.4**'e göre güreşçilerin dışa dönüklük, duygusal denge, yumuşak başlılık ve öz disiplin alt boyut puanlarının medeni duruma göre farklılaştığını göstermektedir ($p<.05$).

Tablo 4.5. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanlarının Elit Olma Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Elit olma durumu	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Dışa Dönüklük	Elit Sporcu	114	3,52	,60	-,85	,40
	Elit Olmayan Sporcu	202	3,58	,63		
Duygusal Denge	Elit Sporcu	114	2,58	,69	,30	,77
	Elit Olmayan Sporcu	202	2,56	,81		
Deneyime Açıklık	Elit Sporcu	114	3,66	,64	-2,04	,04
	Elit Olmayan Sporcu	202	3,81	,62		
Yumuşak Başlılık	Elit Sporcu	114	4,02	,71	-,40	,69
	Elit Olmayan Sporcu	202	4,05	,63		
Öz Disiplin	Elit Sporcu	114	3,84	,66	-,33	,74
	Elit Olmayan Sporcu	202	3,87	,67		

Tablo 4.5'te güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyut puanlarının elit olma durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan "*bağımsız gruplar t-testi*" sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.5**'e göre güreşçilerin deneyime açıklık alt boyut puanlarının elit olma durumlarına göre farklılaştığını göstermektedir ($p<.05$).

Tablo 4.6. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanlarının Spor Yıllarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Spor yılı	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Dışa Dönüklük	1-3 Yıl ^a	33	3,63	,65	4,29	,00	f>b,c
	4-6 Yıl ^b	57	3,39	,59			
	7-9 Yıl ^c	45	3,34	,64			
	10-12 Yıl ^d	48	3,46	,69			
	13-15 Yıl ^e	31	3,66	,56			
	16 Yıl ve Üzeri ^f	102	3,75	,55			
Duygusal Denge	1-3 Yıl ^a	33	2,50	,89	4,91	,00	e,f>c
	4-6 Yıl ^b	57	2,70	,80			
	7-9 Yıl ^c	45	2,94	,72			
	10-12 Yıl ^d	48	2,67	,71			
	13-15 Yıl ^e	31	2,29	,77			
	16 Yıl ve Üzeri ^f	102	2,39	,68			
Deneyime Açıklık	1-3 Yıl ^a	33	3,83	,60	2,55	,03	f>c
	4-6 Yıl ^b	57	3,71	,63			
	7-9 Yıl ^c	45	3,50	,69			
	10-12 Yıl ^d	48	3,70	,61			
	13-15 Yıl ^e	31	3,90	,61			
	16 Yıl ve Üzeri ^f	102	3,85	,59			
Yumuşak Başlılık	1-3 Yıl ^a	33	4,14	,56	8,92	,00	a>c
	4-6 Yıl ^b	57	3,85	,54			f>b
	7-9 Yıl ^c	45	3,63	,85			e>c
	10-12 Yıl ^d	48	3,93	,72			
	13-15 Yıl ^e	31	4,25	,59			
	16 Yıl ve Üzeri ^f	102	4,27	,51			
Öz Disiplin	1-3 Yıl ^a	33	3,76	,75	5,58	,00	f>c
	4-6 Yıl ^b	57	3,86	,65			
	7-9 Yıl ^c	45	3,53	,84			
	10-12 Yıl ^d	48	3,73	,65			
	13-15 Yıl ^e	31	3,88	,60			
	16 Yıl ve Üzeri ^f	102	4,09	,51			

Tablo 4.6'da güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyut puanlarının spor yılına göre karşılaştırılmasında kullanılan “*tek yönlü varyans analizi*” sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.6**'ya göre güreşçilerin dışa dönüklük, duygusal denge, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve öz disiplin alt boyut puanlarının spor yıllarına göre farklılaştığını göstermektedir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Post Hoc (Scheffe) sonuçlarına göre dışa dönüklükte; 16 yıl ve üzeri spor yılına sahip olanların 4-6 ve 7-9 spor yılına sahip olanlara göre; duygusal dengede 13-15 yıl ve 16 yıl ve üzeri spor yılına sahip olanların 7-9 yıl olanlara göre; deneyime açıklıkta 16 yıl ve üzeri spor yılına sahip olanların 7-9 spor yılına göre; yumuşak başlılıkta 1-3 ve 13-15 spor yılına sahip olanların 7-9 spor yılına sahip olanlara, 16 yıl ve üzeri spor yılına sahip olanların 4-6

spor yılına sahip olanlara göre; öz disiplinde 16 yıl ve üzeri spor yılına sahip olanların 4-6 spor yılına sahip olanlara göre puan ortalaması anlamlı derecede yüksektir.

Tablo 4.7. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanlarının Milli Olma Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Millilik durumu	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Dışa Dönüklük	Milli olan	184	3,52	,62	-1,28	,20
	Milli olmayan	132	3,62	,62		
Duygusal Denge	Milli olan	184	2,62	,73	1,36	,18
	Milli olmayan	132	2,50	,82		
Deneyime Açıklık	Milli olan	184	3,69	,61	-2,15	,03
	Milli olmayan	132	3,84	,64		
Yumuşak Başlılık	Milli olan	184	3,99	,70	-1,40	,16
	Milli olmayan	132	4,10	,59		
Öz Disiplin	Milli olan	184	3,82	,63	-1,30	,20
	Milli olmayan	132	3,92	,73		

Tablo 4.7’de güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyut puanlarının milli olma durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “*bağımsız gruplar t-testi*” sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.7’e** göre güreşçilerin deneyime açıklık alt boyut puanlarının milli olma durumuna göre farklılaştığını göstermektedir ($p<.05$).

Tablo 4.8. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanlarının Milliliğin Alındığı Yere Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Milliliğin alındığı yer	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Dışa Dönüklük	Uluslararası ^a	165	3,48	,61	5,74	,00	b>a
	Ulusal ^b	19	3,94	,52			
	Yok ^c	132	3,62	,62			
Duygusal Denge	Uluslararası ^a	165	2,62	,72	,94	,39	
	Ulusal ^b	19	2,58	,81			
	Yok ^c	132	2,50	,82			
Deneyime Açıklık	Uluslararası ^a	165	3,65	,62	6,00	,00	b>a,b
	Ulusal ^b	19	4,05	,47			
	Yok ^c	132	3,84	,64			
Yumuşak Başlılık	Uluslararası ^a	165	3,96	,71	2,73	,06	
	Ulusal ^b	19	4,26	,61			
	Yok ^c	132	4,10	,59			
Öz Disiplin	Uluslararası ^a	165	3,82	,64	,84	,43	
	Ulusal ^b	19	3,84	,47			
	Yok ^c	132	3,92	,73			

Tablo 4.8’de güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyut puanlarının milliliğin alındığı yere göre karşılaştırılmasında kullanılan “*tek yönlü varyans analizi*” sonuçları

yer almaktadır. **Tablo 4.8'**e göre güreşçilerin dışa dönüklük ve deneyime açıklık alt boyut puanlarının milliliğin alındığı yere göre farklılaştığını göstermektedir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Post Hoc (Scheffe) sonuçlarına göre dışa dönüklükte ulusal olanların uluslararası olanlara göre; deneyime açıklıkta ulusal olanların, uluslararası olanlar ve milli olmayanlara göre puan ortalaması anlamlı derecede yüksektir.

Tablo 4.9. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanlarının Meslek Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Meslek durumu	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Dışa Dönüklük	Antrenör ^a	77	3,81	,59	10,04	,00	a,c,d>b
	Sporcu ^b	85	3,26	,58			
	Öğrenci ^c	88	3,54	,62			
	Memur ^d	55	3,70	,57			
	Serbest meslek ^e	11	3,67	,42			
Duygusal Denge	Antrenör ^a	77	2,44	,65	5,97	,00	b>a,d
	Sporcu ^b	85	2,83	,76			
	Öğrenci ^c	88	2,61	,82			
	Memur ^d	55	2,27	,65			
	Serbest meslek ^e	11	2,66	1,01			
Deneyime Açıklık	Antrenör ^a	77	3,98	,53	6,61	,00	a,c,d>b
	Sporcu ^b	85	3,50	,67			
	Öğrenci ^c	88	3,76	,64			
	Memur ^d	55	3,80	,55			
	Serbest meslek ^e	11	3,85	,57			
Yumuşak Başlılık	Antrenör ^a	77	4,29	,55	10,03	,00	a,c,d>b
	Sporcu ^b	85	3,72	,78			
	Öğrenci ^c	88	4,03	,57			
	Memur ^d	55	4,21	,52			
	Serbest meslek ^e	11	3,92	,60			
Öz Disiplin	Antrenör ^a	77	4,09	,59	8,80	,00	a,c,d>b
	Sporcu ^b	85	3,54	,69			
	Öğrenci ^c	88	3,87	,72			
	Memur ^d	55	4,04	,46			
	Serbest meslek ^e	11	3,81	,61			

Tablo 4.9'da güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyut puanlarının meslek durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “*tek yönlü varyans analizi*” sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.9'**a göre sporcuların dışa dönüklük, duygusal denge, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve öz disiplin alt boyut puanlarının meslek durumlarına göre farklılaştığını göstermektedir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Post Hoc (Scheffe) sonuçlarına göre dışa dönüklük, deneyime açıklık, yumuşak başlılık, ve öz disiplin alt boyut puanlarında; antrenör, öğrenci, ve memurların puan ortalaması

sporcuların puan ortalamasından; duygusal denge alt boyut puanlarında ise; sporcuların puan ortalaması antrenör ve memurların puan ortalamasından anlamlı derecede yüksektir.

Tablo 4.10. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanlarının Aktif Spor Yapma Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Aktif spora halen devam ediyor musunuz?	n	$\bar{x}$	s	t	p
Dışa Dönüklük	Evet	209	3,47	,61	-3,59	,00
	Hayır	107	3,73	,60		
Duygusal Denge	Evet	209	2,65	,78	2,54	,01
	Hayır	107	2,42	,73		
Deneyime Açıklık	Evet	209	3,68	,67	-3,21	,00
	Hayır	107	3,90	,52		
Yumuşak Başlılık	Evet	209	3,90	,68	-5,67	,00
	Hayır	107	4,30	,52		
Öz Disiplin	Evet	209	3,78	,71	-3,10	,00
	Hayır	107	4,01	,55		

Tablo 4.10'da güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyut puanlarının aktif spor yapma durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “*bağımsız gruplar t-testi*” sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.10'**a göre güreşçilerin dışa dönüklük, duygusal denge, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve öz disiplin alt boyut puanlarının aktif spor yapma durumlarına göre farklılaştığını göstermektedir ($p<.05$)

Tablo 4.11. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanları ile Yaşları Arasındaki İlişki Sonuçları

		Dışa Dönüklük	Duygusal Denge	Deneyime Açıklık	Yumuşak Başlılık	Öz Disiplin
Yaş	r	,206**	-,179**	,138*	,268**	,225**
	p	,000	,001	,014	,000	,000

Tablo 4.11'de güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyut puanları ile yaşları arasındaki ilişki sonucunu gösteren “Pearson korelasyon” analizi sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.11'**e göre dışa dönüklük, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve öz disiplin ile yaş arasında pozitif yönde düşük düzeyde; duygusal denge ile yaş arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir ($p<.05$).

Tablo 4.12. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanlarının Anne Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Anne eğitim durumu	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Dışa Dönüklük	Okur-yazar değil ^a	94	3,60	,68	1,53	,19	
	İlköğretim ^b	156	3,53	,61			
	Ortaöğretim ^c	42	3,47	,57			
	Lisans ^d	18	3,72	,57			
	Lisansüstü ^e	6	4,02	,37			
Duygusal Denge	Okur-yazar değil ^a	94	2,50	,74	1,26	,29	
	İlköğretim ^b	156	2,63	,73			
	Ortaöğretim ^c	42	2,64	,88			
	Lisans ^d	18	2,34	,87			
	Lisansüstü ^e	6	2,21	,81			
Deneyime Açıklık	Okur-yazar değil ^a	94	3,77	,62	2,47	,04	e>a,b,c
	İlköğretim ^b	156	3,70	,63			
	Ortaöğretim ^c	42	3,72	,64			
	Lisans ^d	18	4,02	,54			
	Lisansüstü ^e	6	4,33	,59			
Yumuşak Başlılık	Okur-yazar değil ^a	94	4,08	,71	2,28	,06	
	İlköğretim ^b	156	3,97	,65			
	Ortaöğretim ^c	42	3,99	,63			
	Lisans ^d	18	4,41	,33			
	Lisansüstü ^e	6	4,26	,57			
Öz Disiplin	Okur-yazar değil ^a	94	3,93	,70	1,67	,16	
	İlköğretim ^b	156	3,78	,67			
	Ortaöğretim ^c	42	3,86	,69			
	Lisans ^d	18	4,03	,40			
	Lisansüstü ^e	6	4,28	,63			

Tablo 4.12'de güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyut puanlarının anne eğitim durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “*tek yönlü varyans analizi*” sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.12'**ye göre güreşçilerin deneyime açıklık alt boyut puanlarının anne eğitim durumlarına göre farklılaştığını göstermektedir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Post Hoc (Scheffe) sonuçlarına göre anne eğitim durumları lisansüstü olanların anne eğitim durumları okur-yazar, ilköğretim ve ortaöğretim olanlara göre anlamlı derecede yüksektir.

Tablo 4.13. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanlarının Baba Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Baba eğitim durumu	n	$\bar{X}$	ss	F	p
Dışa Dönüklük	Okur-yazar değil	27	3,60	,75	,20	,94
	İlköğretim	166	3,58	,60		
	Ortaöğretim	90	3,53	,61		
	Lisans	27	3,55	,66		
	Lisansüstü	6	3,46	,69		
Duygusal Denge	Okur-yazar değil	27	2,45	,74	1,19	,34
	İlköğretim	166	2,52	,77		
	Ortaöğretim	90	2,69	,78		
	Lisans	27	2,62	,68		
	Lisansüstü	6	2,31	,99		
Deneyime Açıklık	Okur-yazar değil	27	3,63	,70	,84	,50
	İlköğretim	166	3,78	,59		
	Ortaöğretim	90	3,71	,66		
	Lisans	27	3,76	,67		
	Lisansüstü	6	4,08	,57		
Yumuşak Başlılık	Okur-yazar değil	27	4,02	,92	1,20	,11
	İlköğretim	166	4,12	,57		
	Ortaöğretim	90	3,89	,72		
	Lisans	27	4,01	,61		
	Lisansüstü	6	4,17	,49		
Öz Disiplin	Okur-yazar değil	27	3,84	,92	,42	,80
	İlköğretim	166	3,91	,61		
	Ortaöğretim	90	3,80	,71		
	Lisans	27	3,81	,60		
	Lisansüstü	6	3,85	,65		

Tablo 4.13'te güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyut puanlarının baba eğitim durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “*tek yönlü varyans analizi*” sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.13'e** göre güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyut puanlarının baba eğitim durumlarına göre farklılaşmadığını göstermektedir ($p>.05$).

Tablo 4.14. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanlarının Aylık Gelir Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Aylık gelir durumu	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Dışa Dönüklük	2324 tl ve altı ^a	112	3,43	,66	2,13	,06	
	2325- 3324 ^b	38	3,62	,55			
	3325-4324 ^c	53	3,75	,63			
	4325-5324 ^d	52	3,61	,61			
	5325-6324 ^e	23	3,59	,55			
	6325 tl ve üstü ^f	38	3,56	,56			
Duygusal Denge	2324 tl ve altı ^a	112	2,72	,79	2,12	,06	
	2325- 3324 ^b	38	2,64	,83			
	3325-4324 ^c	53	2,54	,72			
	4325-5324 ^d	52	2,37	,67			
	5325-6324 ^e	23	2,51	,89			
	6325 tl ve üstü ^f	38	2,40	,68			
Deneyime Açıklık	2324 tl ve altı ^a	112	3,63	,66	1,96	,08	
	2325- 3324 ^b	38	3,76	,62			
	3325-4324 ^c	53	3,88	,60			
	4325-5324 ^d	52	3,88	,61			
	5325-6324 ^e	23	3,87	,51			
	6325 tl ve üstü ^f	38	3,68	,62			
Yumuşak Başlılık	2324 tl ve altı ^a	112	3,87	,73	3,61	,00	d,f>a
	2325- 3324 ^b	38	3,93	,56			
	3325-4324 ^c	53	4,09	,67			
	4325-5324 ^d	52	4,21	,66			
	5325-6324 ^e	23	4,22	,42			
	6325 tl ve üstü ^f	38	4,23	,49			
Öz Disiplin	2324 tl ve altı ^a	112	3,70	,73	2,85	,02	d>a
	2325- 3324 ^b	38	3,78	,70			
	3325-4324 ^c	53	3,97	,62			
	4325-5324 ^d	52	4,04	,65			
	5325-6324 ^e	23	3,93	,59			
	6325 tl ve üstü ^f	38	3,98	,47			

Tablo 4.14'te güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyut puanlarının aylık gelir durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “*tek yönlü varyans analizi*” sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.14'**e göre güreşçilerin yumuşak başlılık alt boyut puanlarının aylık gelir durumlarına göre farklılaştığını göstermektedir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Post Hoc (Scheffe) sonuçlarına göre yumuşak başlılıkta 4325-5324 tl arası ve 6325 tl ve üstü aylık gelire sahip olanların 2324 tl ve altı aylık gelire sahip olanlara göre; öz disiplinde ise 4325-5324 tl aylık gelire sahip olanların 2324 tl ve altı aylık gelire sahip olanlara göre puan ortalaması anlamlı derece yüksektir.

4.1.3. Güreşçilerin Problem Çözme Becerilerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.15. Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri Puanlarının Cinsiyet Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	ss	t	p
Aceleci Yaklaşım	Erkek	286	26,79	9,24	,97	,33
	Kadın	30	25,10	7,06		
Düşünen Yaklaşım	Erkek	286	12,69	5,38	-,78	,44
	Kadın	30	13,60	6,17		
Kaçıngan Yaklaşım	Erkek	286	10,33	5,00	,38	,70
	Kadın	30	9,97	4,31		
Değerlendirici Yaklaşım	Erkek	286	8,06	3,48	-,95	,34
	Kadın	30	8,70	3,71		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Erkek	286	15,23	6,22	-1,94	,05
	Kadın	30	17,60	7,62		
Planlı Yaklaşım	Erkek	286	9,94	4,43	-,94	,36
	Kadın	30	10,90	5,44		

Tablo 4.15'te güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyut puanlarının cinsiyete göre karşılaştırılmasında kullanılan "*bağımsız gruplar t-testi*" sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.15**'te güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyut puanlarının cinsiyete göre farklılaşmadığını göstermektedir ($p>.05$).

Tablo 4.16. Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri Puanlarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Medeni durum	n	$\bar{x}$	ss	t	p
Aceleci Yaklaşım	Evli	102	25,21	8,71	-1,94	,05
	Bekar	214	27,31	9,16		
Düşünen Yaklaşım	Evli	102	11,58	5,08	-2,72	,01
	Bekar	214	13,35	5,54		
Kaçıngan Yaklaşım	Evli	102	9,23	4,70	-2,68	,01
	Bekar	214	10,80	4,97		
Değerlendirici Yaklaşım	Evli	102	7,12	2,94	-3,87	,00
	Bekar	214	8,60	3,65		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evli	102	13,68	5,86	-3,47	,00
	Bekar	214	16,30	6,47		
Planlı Yaklaşım	Evli	102	9,17	3,70	-2,58	,01
	Bekar	214	10,44	4,83		

Tablo 4.16'da güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyut puanlarının cinsiyete göre karşılaştırılmasında kullanılan “*bağımsız gruplar t-testi*” sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.16'**ya göre güreşçilerin düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyut puanlarının medeni duruma göre farklılaştığını göstermektedir ($p<.05$).

Tablo 4.17. Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri Puanlarının Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Eğitim Durumu	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Aceleci Yaklaşım	Lise ^a	100	27,20	9,96	,48	,69	
	Yüksekokul ^b	11	25,18	7,32			
	Lisans ^c	174	26,66	8,35			
	Lisansüstü ^d	31	25,19	10,49			
Düşünen Yaklaşım	Lise ^a	100	13,06	6,07	2,05	,11	
	Yüksekokul ^b	11	12,91	5,87			
	Lisans ^c	174	13,01	5,17			
	Lisansüstü ^d	31	10,48	4,35			
Kaçınan Yaklaşım	Lise ^a	100	10,90	5,13	2,05	,11	
	Yüksekokul ^b	11	8,64	3,56			
	Lisans ^c	174	10,34	4,98			
	Lisansüstü ^d	31	8,68	4,09			
Değerlendirici Yaklaşım	Lise ^a	100	8,58	3,85	2,55	,06	
	Yüksekokul ^b	11	7,36	3,26			
	Lisans ^c	174	8,17	3,39			
	Lisansüstü ^d	31	6,68	2,61			
Kendine Güvenli Yaklaşım	Lise ^a	100	15,79	6,54	2,22	,09	
	Yüksekokul ^b	11	13,73	6,68			
	Lisans ^c	174	15,82	6,42			
	Lisansüstü ^d	31	12,90	5,15			
Planlı Yaklaşım	Lise ^a	100	10,20	5,08	1,17	,22	
	Yüksekokul ^b	11	10,18	3,76			
	Lisans ^c	174	10,18	4,40			
	Lisansüstü ^d	31	8,58	3,38			

Tablo 4.17'de güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyut puanlarının eğitim durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “*tek yönlü varyans analizi*” sonuçları

yer almaktadır. **Tablo 4.17'**de analiz sonuçları sporcuların problem çözme becerileri alt boyut puanlarının eğitim durumlarına göre farklılaşmadığını göstermektedir ($p>.05$).

Tablo 4.18. Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri Puanlarının Spor Yılına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Spor yılı	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Aceleci Yaklaşım	1-3 Yıl ^a	33	27,88	9,01	2,19	,06	
	4-6 Yıl ^b	57	28,14	10,09			
	7-9 Yıl ^c	45	28,00	7,79			
	10-12 Yıl ^d	48	27,88	9,29			
	13-15 Yıl ^e	31	26,16	10,20			
	16 Yıl ve Üzeri ^f	102	24,34	8,22			
Düşünen Yaklaşım	1-3 Yıl ^a	33	13,73	5,63	2,79	,02	a,b,c>f
	4-6 Yıl ^b	57	13,28	5,37			
	7-9 Yıl ^c	45	13,80	5,32			
	10-12 Yıl ^d	48	12,96	5,96			
	13-15 Yıl ^e	31	14,19	6,04			
	16 Yıl ve Üzeri ^f	102	11,22	4,79			
Kaçıngan Yaklaşım	1-3 Yıl ^a	33	9,97	4,63	3,61	,00	b>f
	4-6 Yıl ^b	57	11,89	5,12			
	7-9 Yıl ^c	45	10,80	4,10			
	10-12 Yıl ^d	48	11,48	5,71			
	13-15 Yıl ^e	31	9,19	4,46			
	16 Yıl ve Üzeri ^f	102	9,06	4,70			
Değerlendirici Yaklaşım	1-3 Yıl ^a	33	8,67	3,71	3,08	,01	b>f
	4-6 Yıl ^b	57	8,70	3,89			
	7-9 Yıl ^c	45	8,76	3,57			
	10-12 Yıl ^d	48	8,60	3,71			
	13-15 Yıl ^e	31	8,42	3,58			
	16 Yıl ve Üzeri ^f	102	7,03	2,81			
Kendine Güvenli Yaklaşım	1-3 Yıl ^a	33	16,12	6,66	4,08	,00	c>f
	4-6 Yıl ^b	57	16,00	6,15			
	7-9 Yıl ^c	45	17,20	5,96			
	10-12 Yıl ^d	48	16,83	6,98			
	13-15 Yıl ^e	31	16,39	6,61			
	16 Yıl ve Üzeri ^f	102	13,23	5,78			
Planlı Yaklaşım	1-3 Yıl ^a	33	10,06	5,30	2,30	,04	a,b,c,d,e>f
	4-6 Yıl ^b	57	10,32	4,74			
	7-9 Yıl ^c	45	10,98	4,53			
	10-12 Yıl ^d	48	10,81	4,53			
	13-15 Yıl ^e	31	10,74	5,31			
	16 Yıl ve Üzeri ^f	102	8,85	3,67			

Tablo 4.18'de güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyut puanlarının spor yılına göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans analizi” sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4.18'e göre güreşçilerin düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyut puanlarının spor yıllarına göre farklılaştığını göstermektedir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Post Hoc (Scheffe) sonuçlarına göre; düşünen yaklaşım alt boyutunda 1-3 yıl, 4-6 yıl ve 7-9 yıl spor yılına sahip olanların 16 yıl ve üzeri spor yılına sahip olanlara göre; kaçınan yaklaşım ve değerlendirici yaklaşım alt boyutunda 4-6 spor yılına sahip olanların 16 yıl ve üzeri spor yılına sahip olanlara göre; kendine güvenli yaklaşım alt boyutunda 7-9 yıl spor yılına sahip olanların 16 yıl ve üzeri spor yılına sahip olanlara göre; planlı yaklaşım alt boyutunda ise 1-3 yıl, 4-6 yıl ve 7-9 yıl, 10-12 yıl ve 13-15 yıl spor yılına sahip olanların 16 yıl ve üzeri spor yılına sahip olanlara göre puan ortalaması anlamlı derecede yüksektir.

Tablo 4.19. Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri Puanlarının Elit Olma Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Elit olma durumu	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Aceleci Yaklaşım	Elit Güreşçi	114	25,98	8,34	-,96	,34
	Elit Olmayan Güreşçi	202	27,00	9,44		
Düşünen Yaklaşım	Elit Güreşçi	114	13,43	5,31	1,61	,11
	Elit Olmayan Güreşçi	202	12,41	5,51		
Kaçınan Yaklaşım	Elit Güreşçi	114	10,18	4,93	-,30	,77
	Elit Olmayan Güreşçi	202	10,36	4,95		
Değerlendirici Yaklaşım	Elit Güreşçi	114	8,23	3,22	,40	,69
	Elit Olmayan Güreşçi	202	8,06	3,66		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Elit Güreşçi	114	16,11	6,52	1,37	,17
	Elit Olmayan Güreşçi	202	15,08	6,30		
Planlı Yaklaşım	Elit Güreşçi	114	10,66	4,40	1,86	,06
	Elit Olmayan Güreşçi	202	9,67	4,57		

Tablo 4.19'da güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyut puanlarının elit olma durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “*bağımsız gruplar t-testi*” sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.19'a** göre güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyut puanlarının elit olma durumlarına göre farklılaşmadığını göstermektedir ($p>.05$).

Tablo 4.20. Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri Puanlarının Milli Olma Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Millilik durumu	n	$\bar{x}$	ss	t	p
Aceleci Yaklaşım	Milli olan	184	26,70	8,51	,15	,88
	Milli olmayan	132	26,54	9,80		
Düşünen Yaklaşım	Milli olan	184	13,28	5,37	1,94	,05
	Milli olmayan	132	12,08	5,51		
Kaçıngan Yaklaşım	Milli olan	184	10,22	4,91	-,33	,74
	Milli olmayan	132	10,40	4,99		
Değerlendirici Yaklaşım	Milli olan	184	8,10	3,28	-,15	,88
	Milli olmayan	132	8,16	3,80		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Milli olan	184	16,05	6,50	1,99	,05
	Milli olmayan	132	14,61	6,16		
Planlı Yaklaşım	Milli olan	184	10,46	4,43	2,02	,04
	Milli olmayan	132	9,42	4,62		

Tablo 4.20'de güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyut puanlarının milli olma durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan "*bağımsız gruplar t-testi*" sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.20**'ye göre güreşçilerin planlı yaklaşım alt boyut puanlarının milli olma durumlarına göre farklılaştığını göstermektedir ($p<.05$).

Tablo 4.21. Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri Puanlarının Aktif Spor Yapma Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Aktif spora halen devam ediyor musunuz?	n	$\bar{x}$	s	t	p
Aceleci Yaklaşım	Evet	209	27,74	9,38	3,08	,00
	Hayır	107	24,47	8,01		
Düşünen Yaklaşım	Evet	209	13,65	5,68	4,37	,00
	Hayır	107	11,07	4,53		
Kaçıngan Yaklaşım	Evet	209	10,98	5,04	3,52	,00
	Hayır	107	8,95	4,45		
Değerlendirici Yaklaşım	Evet	209	8,67	3,65	4,22	,00
	Hayır	107	7,07	2,93		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Evet	209	16,53	6,42	4,31	,00
	Hayır	107	13,35	5,82		
Planlı Yaklaşım	Evet	209	10,76	4,75	4,46	,00
	Hayır	107	8,60	3,68		

Tablo 4.21'de güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyut puanlarının aktif spor yapma durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “*bağımsız gruplar t-testi*” sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.21**'e göre güreşçilerin aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyut puanlarının aktif spor yapma durumlarına göre farklılaştığını göstermektedir ($p<.05$).

Tablo 4.22. Güreşçilerin Problem Çözme Beceri Puanları ile Milli oldukları Şampiyonaya Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Milliliğin alındığı yer	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Aceleci Yaklaşım	Uluslararası ^a	165	27,02	8,63	1,03	,36	
	Ulusal ^b	19	23,89	6,91			
	Yok ^c	132	26,54	9,80			
Düşünen Yaklaşım	Uluslararası ^a	165	13,50	5,27	3,28	,04	c>b
	Ulusal ^b	19	11,32	5,94			
	Yok ^c	132	12,08	5,51			
Kaçınan Yaklaşım	Uluslararası ^a	165	10,34	4,96	,54	,58	
	Ulusal ^b	19	9,16	4,46			
	Yok ^c	132	10,40	4,99			
Değerlendirici Yaklaşım	Uluslararası ^a	165	8,27	3,32	1,88	,15	
	Ulusal ^b	19	6,63	2,56			
	Yok ^c	132	8,16	3,80			
Kendine Güvenli Yaklaşım	Uluslararası ^a	165	16,27	6,53	2,87	,06	
	Ulusal ^b	19	14,21	6,06			
	Yok ^c	132	14,61	6,16			
Planlı Yaklaşım	Uluslararası ^a	165	10,67	4,39	3,71	,03	a>c
	Ulusal ^b	19	8,68	4,44			
	Yok ^c	132	9,42	4,62			

Tablo 4.22'de güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyut puanlarının milliliğin alındığı yere göre karşılaştırılmasında kullanılan “*tek yönlü varyans analizi*” sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.22**'ye göre güreşçilerin düşünen yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyut puanlarının milliliğin alındığı yere göre farklılaştığını göstermektedir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Post Hoc (Scheffe) sonuçlarına göre düşünen yaklaşım alt boyutunda milliliği olmayanların milliliği ulusal alanda alanlara göre; planlı yaklaşım alt boyutunda milliliği uluslararası alanda alanların milliliği olmayanlara puan ortalaması yüksektir.

Tablo 4.23. Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri Puanlarının Meslek Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Meslek grubu	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Aceleci Yaklaşım	Antrenör ^a	77	23,77	8,44	6,05	,00	c>a b>a,d
	Sporcu ^b	85	29,55	9,87			
	Öğrenci ^c	88	27,98	8,89			
	Memur ^d	55	24,71	7,33			
	Serbest meslek ^e	11	23,00	7,80			
Düşünen Yaklaşım	Antrenör ^a	77	11,36	5,79	5,74	,00	b>a,d
	Sporcu ^b	85	14,88	5,31			
	Öğrenci ^c	88	12,93	5,32			
	Memur ^d	55	11,40	4,29			
	Serbest meslek ^e	11	12,00	5,85			
Kaçıngan Yaklaşım	Antrenör ^a	77	9,10	5,05	5,26	,00	b>a,d,e
	Sporcu ^b	85	11,94	5,09			
	Öğrenci ^c	88	10,68	4,51			
	Memur ^d	55	9,35	4,50			
	Serbest meslek ^e	11	7,55	4,59			
Değerlendirici Yaklaşım	Antrenör ^a	77	7,39	3,13	5,48	,00	b>a,d
	Sporcu ^b	85	9,26	3,75			
	Öğrenci ^c	88	8,53	3,35			
	Memur ^d	55	6,96	3,25			
	Serbest meslek ^e	11	7,00	3,55			
Kendine Güvenli Yaklaşım	Antrenör ^a	77	13,90	6,57	8,14	,00	b>a,d
	Sporcu ^b	85	18,24	6,20			
	Öğrenci ^c	88	15,88	5,90			
	Memur ^d	55	13,15	5,63			
	Serbest meslek ^e	11	13,00	6,29			
Planlı Yaklaşım	Antrenör ^a	77	9,19	4,23	5,29	,00	b>a,d
	Sporcu ^b	85	11,68	4,82			
	Öğrenci ^c	88	10,17	4,57			
	Memur ^d	55	8,80	3,68			
	Serbest meslek ^e	11	8,09	4,35			

Tablo 4.23'te güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyut puanlarının meslek durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “*tek yönlü varyans analizi*” sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.23**'e göre güreşçilerin aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçıngan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyut puanlarının meslek durumlarına göre farklılaştığını göstermektedir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Post Hoc (Scheffe) sonuçlarına göre aceleci yaklaşım alt boyutunda öğrencilerin puan ortalamasının antrenörlerin puan ortalamasına göre, sporcuların puan ortalamasının antrenör ve memurların puan

ortalamasına göre; düşünen yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutunda sporcuların puan ortalamasının antrenör ve memurların puan ortalamasına göre; kaçınan yaklaşım alt boyutunda ise sporcuların puan ortalamasının antrenör, memur ve serbest mesleklerin puan ortalamasına göre anlamlı derecede yüksektir.

Tablo 4.24. Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri Puanlarının Anne Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Anne eğitim durumu	n	$\bar{x}$	ss	F	p
Aceleci Yaklaşım	Okur-yazar değil ^a	94	25,67	7,95	1,18	,32
	İlköğretim ^b	156	27,64	8,83		
	Ortaöğretim ^c	42	25,69	11,59		
	Lisans ^d	18	26,50	9,46		
	Lisansüstü ^e	6	22,50	9,52		
Düşünen Yaklaşım	Okur-yazar değil ^a	94	12,20	5,27	,55	,70
	İlköğretim ^b	156	13,18	5,41		
	Ortaöğretim ^c	42	12,43	5,66		
	Lisans ^d	18	12,78	5,15		
	Lisansüstü ^e	6	13,67	9,05		
Kaçınan Yaklaşım	Okur-yazar değil ^a	94	9,52	4,89	1,48	,21
	İlköğretim ^b	156	10,94	5,05		
	Ortaöğretim ^c	42	9,71	4,86		
	Lisans ^d	18	10,50	3,70		
	Lisansüstü ^e	6	9,17	5,64		
Değerlendirici Yaklaşım	Okur-yazar değil ^a	94	8,11	3,70	,59	,68
	İlköğretim ^b	156	8,22	3,33		
	Ortaöğretim ^c	42	8,14	3,76		
	Lisans ^d	18	8,00	3,48		
	Lisansüstü ^e	6	6,00	3,29		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Okur-yazar değil ^a	94	14,69	6,04	1,38	,24
	İlköğretim ^b	156	16,28	6,31		
	Ortaöğretim ^c	42	14,81	7,01		
	Lisans ^d	18	13,89	6,33		
	Lisansüstü ^e	6	15,00	8,81		
Planlı Yaklaşım	Okur-yazar değil ^a	94	9,21	3,82	1,40	,23
	İlköğretim ^b	156	10,59	4,59		
	Ortaöğretim ^c	42	9,93	4,98		
	Lisans ^d	18	9,72	5,19		
	Lisansüstü ^e	6	9,83	7,17		

Tablo 4.24’te güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyut puanlarının anne eğitim durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans analizi”

sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.24**'te güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyut puanlarının anne eğitim durumlarına göre farklılaşmadığını göstermektedir ($p>.05$).

Tablo 4.25. Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri Puanlarının Baba Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Baba eğitim durumu	n	$\bar{X}$	ss	F	p
Aceleci Yaklaşım	Okur-yazar değil ^a	27	25,59	9,80	,72	,58
	İlköğretim ^b	166	26,08	8,53		
	Ortaöğretim ^c	90	27,81	10,13		
	Lisans ^d	27	26,59	7,34		
	Lisansüstü ^e	6	29,00	10,62		
Düşünen Yaklaşım	Okur-yazar değil ^a	27	12,19	6,60	1,10	,36
	İlköğretim ^b	166	12,64	5,12		
	Ortaöğretim ^c	90	12,93	5,55		
	Lisans ^d	27	12,70	5,47		
	Lisansüstü ^e	6	17,17	7,14		
Kaçıngan Yaklaşım	Okur-yazar değil ^a	27	9,33	5,20	1,71	,15
	İlköğretim ^b	166	9,87	4,94		
	Ortaöğretim ^c	90	11,32	4,65		
	Lisans ^d	27	10,07	5,26		
	Lisansüstü ^e	6	11,83	5,15		
Değerlendirici Yaklaşım	Okur-yazar değil ^a	27	8,07	3,34	,48	,75
	İlköğretim ^b	166	7,89	3,57		
	Ortaöğretim ^c	90	8,49	3,29		
	Lisans ^d	27	8,33	4,16		
	Lisansüstü ^e	6	8,50	2,26		
Kendine Güvenli Yaklaşım	Okur-yazar değil ^a	27	14,89	7,33	,95	,43
	İlköğretim ^b	166	14,98	6,17		
	Ortaöğretim ^c	90	16,21	6,21		
	Lisans ^d	27	15,74	7,20		
	Lisansüstü ^e	6	18,50	7,31		
Planlı Yaklaşım	Okur-yazar değil ^a	27	9,37	3,98	1,31	,27
	İlköğretim ^b	166	9,66	4,36		
	Ortaöğretim ^c	90	10,73	4,66		
	Lisans ^d	27	10,15	5,30		
	Lisansüstü ^e	6	12,17	5,42		

Tablo 4.25'te güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyut puanlarının baba eğitim durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans analizi” sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.25**'e göre güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyut puanlarının baba eğitim durumlarına göre farklılaşmadığını göstermektedir ($p>.05$).

Tablo 4.26. Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri Puanlarının Aylık Gelir Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

	Aylık gelir durumu	n	$\bar{x}$	ss	F	p	Fark
Aceleci Yaklaşım	2324 tl ve altı ^a	112	27,66	8,98	1,09	,37	
	2325- 3324 ^b	38	27,87	9,55			
	3325-4324 ^c	53	26,83	9,62			
	4325-5324 ^d	52	24,90	8,74			
	5325-6324 ^e	23	25,17	7,59			
	6325 tl ve üstü ^e	38	25,34	9,14			
Düşünen Yaklaşım	2324 tl ve altı ^a	112	13,51	5,37	1,18	,32	
	2325- 3324 ^b	38	13,61	5,82			
	3325-4324 ^c	53	11,96	5,42			
	4325-5324 ^d	52	12,23	5,47			
	5325-6324 ^e	23	12,57	5,86			
	6325 tl ve üstü ^e	38	11,79	5,01			
Kaçıngan Yaklaşım	2324 tl ve altı ^a	112	11,18	5,14	1,40	,22	
	2325- 3324 ^b	38	9,82	4,35			
	3325-4324 ^c	53	10,02	4,97			
	4325-5324 ^d	52	9,15	4,26			
	5325-6324 ^e	23	10,30	5,80			
	6325 tl ve üstü ^e	38	10,11	4,99			
Değerlendirici Yaklaşım	2324 tl ve altı ^a	112	8,91	3,81	2,59	,03	
	2325- 3324 ^b	38	8,21	3,00			
	3325-4324 ^c	53	7,85	3,07			
	4325-5324 ^d	52	7,06	3,65			
	5325-6324 ^e	23	8,39	3,49			
	6325 tl ve üstü ^e	38	7,39	2,95			
Kendine Güvenli Yaklaşım	2324 tl ve altı ^a	112	16,65	6,08	2,14	,06	a>d
	2325- 3324 ^b	38	16,42	6,38			
	3325-4324 ^c	53	14,89	6,43			
	4325-5324 ^d	52	13,65	6,83			
	5325-6324 ^e	23	15,17	7,64			
	6325 tl ve üstü ^e	38	14,37	5,25			
Planlı Yaklaşım	2324 tl ve altı ^a	112	10,38	4,95	,85	,51	
	2325- 3324 ^b	38	10,76	4,67			
	3325-4324 ^c	53	9,75	4,07			
	4325-5324 ^d	52	9,12	4,39			
	5325-6324 ^e	23	10,35	3,97			
	6325 tl ve üstü ^e	38	9,71	4,23			

Tablo 4.26’da güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyut puanlarının aylık gelir durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “*tek yönlü varyans analizi*” sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.26’ya** göre güreşçilerin kendine güvenli yaklaşım alt boyut puanlarının aylık gelir durumlarına göre farklılaştığını göstermektedir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Post Hoc (Scheffe) sonuçlarına göre; 2324

tl ve altı aylık gelire sahip olanların 4325-5324 tl arası aylık gelire sahip olanlara göre anlamlı derecede yüksektir.

Tablo 4.27. Güreşçilerin Problem Çözme Becerileri Puanları ile Yaşları Arasındaki İlişki Sonuçları

		Acelec Yaklaşım	Düşünen Yaklaşım	Kaçınan Yaklaşım	Değerlendirici Yaklaşım	Kendine Güvenli Yaklaşım	Planlı Yaklaşım
Yaş	r	-,171**	-,187**	-,199**	-,189**	-,239**	-,169**
	p	,002	,001	,000	,001	,000	,003

Tablo 4.27'de güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyut puanları ile yaşları arasındaki ilişki sonucunu gösteren "Pearson korelasyon" analizi sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.27**'ye göre acelec yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım ile yaş arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir ($p < .05$).

Tablo 4.28. Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanları ile Problem Çözme Becerileri Puanları Arasındaki İlişki Sonuçları

		Acelec Yaklaşım	Düşünen Yaklaşım	Kaçınan Yaklaşım	Değerlendirici Yaklaşım	Kendine Güvenli Yaklaşım	Planlı Yaklaşım
Dışa	r	-,34	-,36	-,37	-,30	-,44	-,37
Dönüklük	p	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**
Duygusal	r	,33	,35	,31	,31	,44	,37
Denge	p	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**
Deneyime	p	-,40	-,27	-,42	-,31	-,40	-,30
Açıklık	r	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**
Yumuşak	r	-,34	-,40	-,43	-,34	-,49	-,39
Başlılık	p	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**
Öz	p	-,38	-,37	-,41	-,36	-,49	-,38
Disiplin	r	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**

Tablo 4.28'de güreşçilerin kişilik özellikleri ile problem çözme becerileri puanları arasındaki ilişki sonucunu gösteren "Pearson korelasyon" analizi sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.28**'e göre dışa dönüklük, duygusal denge, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve öz disiplin ile acelec yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt

boyutları arasında negatif yönde; duygusal denge ile aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir ($p<.05$).

4.1.4. Elit ve Elit Olmayan GüreşçilereYönelik Bulgular

Tablo 4.29. Elit ve Elit Olmayan Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanları ile Problem Çözme Becerileri Puanları Arasındaki İlişki

			Aceleci Yaklaşım	Düşünen Yaklaşım	Kaçınan Yaklaşım	Değerlendirici Yaklaşım	Kendine Güvenli Yaklaşım	Planlı Yaklaşım
Elit Sporcu	Dışa	r	-,31	-,51	-,32	-,36	-,51	-,52
	Dönüklük	p	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**
	Duygusal	r	,19	,31	,22	,26	,38	,37
	Denge	p	,04*	,00**	,02*	,00**	,00**	,00**
	Deneyime	r	-,40	-,30	-,38	-,28	-,33	-,28
	Açıklık	p	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**
	Yumuşak	r	-,34	-,41	-,42	-,33	-,44	-,41
	Başlılık	p	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**
	Öz	r	-,36	-,50	-,49	-,41	-,55	-,49
	Disiplin	p	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**
Elit olmayanSporcu	Dışa	r	-,36	-,28	-,40	-,27	-,41	-,30
	Dönüklük	p	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**
	Duygusal	r	,39	,37	,35	,34	,47	,37
	Denge	p	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**
	Deneyime	r	-,41	-,24	-,45	-,32	-,44	-,30
	Açıklık	p	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**
	Yumuşak	r	-,34	-,39	-,44	-,35	-,52	-,38
	Başlılık	p	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**
	Öz	r	-,39	-,31	-,37	-,34	-,46	-,32
	Disiplin	p	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**

Tablo 4.29' da elit ve elit olmayan sporcuların kişilik özellikleri ile problem çözme becerileri puanları arasındaki ilişki sonucunu gösteren “Pearson korelasyon” analizi sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.29'**a göre elit sporcuların dışa dönüklük, duygusal denge, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve öz disiplin ile aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli

yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutları arasında negatif yönde; duygusal denge ile aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir ($p<.05$). Elit olmayan sporcular açısından incelendiğinde ise; dışa dönüklük, duygusal denge, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve öz disiplin ile aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutları arasında negatif yönde; duygusal denge ile aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir ($p<.05$).

4.1.5. Milli ve Milli Olmayan Güreşçilere Yönelik Bulgular

Tablo 4.30. Milli ve Milli Olmayan Güreşçilerin Kişilik Özellikleri Puanları ile Problem Çözme Becerileri Puanları Arasındaki İlişki Sonuçları

			Aceleci Yaklaşım	Düşünen Yaklaşım	Kaçınan Yaklaşım	Değerlendirici Yaklaşım	Kendine Güvenli Yaklaşım	Planlı Yaklaşım
Milli olan	Dışa	r	-,35	-,40	-,34	-,31	-,46	-,44
	Dönüklük	p	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**
	Duygusal	r	,32	,35	,30	,33	,44	,39
	Denge	p	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**
	Deneyime	r	-,36	-,29	-,40	-,33	-,38	-,31
	Açıklık	p	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**
	Yumuşak	r	-,31	-,46	-,46	-,35	-,52	-,45
	Başlılık	p	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**
	Öz	r	-,36	-,47	-,49	-,41	-,54	-,46
	Disiplin	p	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**
Milli olmayan	Dışa	r	-,33	-,31	-,41	-,30	-,42	-,28
	Dönüklük	p	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**
	Duygusal	r	,35	,34	,32	,30	,42	,33
	Denge	p	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**
	Deneyime	r	-,45	-,22	-,46	-,30	-,42	-,27
	Açıklık	p	,00**	,01*	,00**	,00**	,00**	,00**
	Yumuşak	r	-,38	-,29	-,39	-,34	-,42	-,29
	Başlılık	p	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**
	Öz	r	-,40	-,25	-,34	-,32	-,43	-,28
	Disiplin	p	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**	,00**

Tablo 4.30'da milli ve milli olmayan sporcuların kişilik özellikleri ile problem çözme becerileri puanları arasındaki ilişki sonucunu gösteren "Pearson korelasyon" analizi sonuçları yer almaktadır. **Tablo 4.30**'a göre milli sporcuların; dışa dönüklük, duygusal denge, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve öz disiplin ile aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutları arasında negatif yönde; duygusal denge ile aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir ($p<.05$). Milli olmayan sporcular açısından incelendiğinde ise; dışa dönüklük, duygusal denge, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve öz disiplin ile aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutları arasında negatif yönde; duygusal denge ile aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir ($p<.05$).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Elit ve elit olmayan güreşçilerin kişilik özellikleri ile problem çözme becerisi arasındaki ilişkinin belirlendiği çalışmamızın bu bölümünde, araştırmanın kapsamında elde edilen bulguların istatistiksel analiz sonuçları aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

Tablo 4.2' de güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyut puanlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmektedir. Puan ortalamalarına bakıldığında kadın güreşçilerin dışa dönüklük, duygusal denge, deneyime açıklık ve yumuşak başlılık puan ortalamasının erkeklere göre; öte yandan öz disiplin alt boyutunda ise erkek güreşçilerin kadın güreşçilere göre puan ortalamasının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca cinsiyete göre farklılık elde edilmemesinin nedeni olarak mevcut örneklem için kişiliğin cinsiyet üzerinde belirleyici bir etken olmadığı ifade edilebilir.

Literatür incelendiğinde, Üçan (2019: 48)'ın Sakarya Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 221 öğrenci üzerinde yaptığı çalışmada, Dönmez (2018: 82)'in 227 beden eğitimi ve spor öğretmenleri üzerinde yaptığı çalışmada, kişilik özellikleri alt boyut puan ortalamalarının cinsiyete göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuçların, mevcut araştırma bulgularını desteklediği görülmektedir. Ayrıca Meyer vd., (2019)'in 3637 katılımcı üzerine yaptığı çalışmada bulgularının, mevcut araştırma sonuçlarıyla dışa dönüklük, yumuşak başlılık, deneyime açıklık ve öz disiplin ile benzerlik; duygusal denge alt boyutunda ise farklılık gösterdiği, Schmitt vd., (2008: 168)'de farklı kültürlere sahip 55 ülkeden 17637 katılımcının kişilik özellikleri üzerine yaptıkları araştırma sonucunda birçok ülkede kadınların erkeklere göre daha yüksek düzeyde puanlara sahip olduklarını kişilik özellikleri ile cinsiyet alt boyut puan ortalamalarının yüksek olduğu, mevcut çalışmamız duygusal denge ile örtüşürken; deneyime açıklık, dışa dönüklük, öz disiplin ve yumuşak başlılık alt boyutlarıyla örtüşmediği tespit edilmiştir.

Tablo 4.3'te güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyutları sonuçlarına göre, güreşçilerin duygusal denge ve yumuşak başlılık alt boyut puanlarının eğitim durumlarına göre farklılaştığını göstermektedir. Farklılığın kaynağına bakıldığında duygusal denge lisans eğitim seviyesine sahip olanların lisansüstü eğitim seviyesine sahip olanlara göre; yumuşak başlılıkta ise lisansüstü eğitim seviyesine sahip olanların lise ve lisans eğitim seviyesine sahip olanlara göre puan ortalaması anlamlı derecede

yüksektir. Güreşçilerin eğitim seviyesi yükseldikçe endişe, korku, düşük benlik saygısı, agresif ve mantıksız davranışlar ile ilişki içinde olabilecek olan duygusal dengesizliği az yaşadıkları ve daha duygusal dengeli olduğu söylenebilir. Ayrıca yine eğitim seviyesi yükseldikçe yumuşak başlılık puan ortalamasının anlamlı derecede yükselmesi hayattan ne istediğini bilen yaşamışlığın etkisiyle daha uysal bir yapıda olan bir birey haline gelmiş olabilecekleri şeklinde düşünülebilir.

Yılmaz (2016)'ın kişilik özelliklerinin hedonik tüketime etkisi üzerine yaptığı çalışma sonucunda; eğitim durumu ile deneyime açıklık alt boyutunda anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu çalışma araştırmamızla örtüşmektedir.

Aka (2010)'nın 98 futbolcunun kişilik özelliklerini, Özer (2019)'in 156 ekstrem sporcusunun kişilik özelliklerini incelediği araştırmalarda eğitim durumu ile kişilik ve alt boyutları arasında anlamlı farklılıklar bulunmamıştır.

Tablo 4.4'te güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyut puanlarının medeni duruma göre farklılaştığını göstermektedir. Puan ortalamaları incelendiğinde dışa dönüklük, yumuşak başlılık ve öz disiplin puanlarında evli güreşçilerin, duygusal denge puanında ise bekar güreşçilerin puan ortalamalarının anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir. Her ne kadar deneyime açıklık alt boyutunda anlamlı farklılık elde edilmemiş olsa dahi yine evli güreşçilerin puan ortalamalarının yüksek olduğu saptanmıştır. Elde edilen bu sonuçlar, evli güreşçilerin bekarlara göre daha dışa dönük, daha duygusal dengeli, daha deneyime açık, daha yumuşak başlı ve daha öz disiplinli olduğuna işaret etmiştir. Başka bir deyişle hayatlarını biriyle birleştiren güreşçilerin kişilik özelliklerinin bekar güreşçilere göre kişilik özellikleri puanlarının daha olumlu olduğu söylenebilir. Bu sonucun ortaya çıkmasında evlilik hayatının getirmiş olduğu sorumluluklar ve insana katmış olduğu yeniliklerin neden olduğu ifade edilebilir.

Coşkun (2016)'un yaptığı araştırmada işe karşı tutum, mesleki bağlılık ve kişilik özellikleri ile medeni durum arasında anlamlı derecede farklılık görülürken, Öztürk (2018)'ün yaptığı araştırmada ise 144 spor eğitmeninin kişilik özellikleri ile medeni durum değişkenine göre anlamlı farklılıklar görülmemiştir.

Tablo 4.5'te güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyutları sonuçlarına göre, elit olmayan güreşçilerin deneyime açıklık alt boyut puanlarının elit olan güreşçilere göre anlamlı şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buna gerekçe olarak; elit olan güreşçilerin uluslararası müsabakalara hazırlanmak için çok daha fazla zaman harcayıp

kendilerini antrenman dışında bir aktiviteye pek veremediği ve işine konsantre olmak adına yeniliklere açık olma hususunda elit olmayanlara göre geri planda kalmış olabilecekleri gösterilebilir.

Örneklem sayısının çok olduğu araştırmalarda elit sporcuların elit olmayanlara kıyasla dışa dönüklük ve duygusal denge alt boyut puanlarında farklılıklar olduğu (Egloff ve Gruhn, 1996: 223-229; Williams ve Parkin, 1980:113-120) fakat örneklem sayısının az olduğu araştırmalarda ise elit ve elit olmayan sporcuların kişilik özellikleri arasında pek fazla farklılığın olmadığı saptanmıştır (Frazier, 1987: 867-872; Gat ve McWhirter, 1998: 408-420). Örneklem sayısının çok olduğu araştırmalar (Egloff ve Gruhn, 1996: 223-229; Williams ve Parkin, 1980: 113-120) çalışmamızı desteklerken, az olduğu araştırmalar (Frazier, 1987: 867-872; Gat ve McWhirter, 1998: 408-420) çalışmamızı desteklememektedir.

Tablo 4.6’da güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyutları sonuçlarına göre, dışa dönüklük, duygusal denge, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve öz disiplin alt boyut puanlarının spor yıllarına göre farklılaştığını göstermektedir. Çalışma sonuçlarında; dışa dönüklükte 16 yıl ve üzeri spor yılına sahip olanların 4-6 ve 7-9 spor yılına sahip olanlara göre; duygusal dengede 13-15 yıl ve 16 yıl ve üzeri spor yılına sahip olanların 7-9 yıl olanlara göre; deneyime açıklıkta 16 yıl ve üzeri spor yılına sahip olanların 7-9 spor yılına göre; yumuşak başlılıkta 1-3 ve 13-15 spor yılına sahip olanların 7-9 spor yılına sahip olanlara, 16 yıl ve üzeri spor yılına sahip olanların 4-6 spor yılına sahip olanlara göre; öz disiplinde 16 yıl ve üzeri spor yılına sahip olanların 4-6 spor yılına sahip olanlara göre puan ortalaması anlamlı derecede yüksektir. Genel olarak değerlendirildiğinde spor yıllarındaki artış ile kişilik özelliklerindeki olumlu puan artışının birbirine benzer olduğu ifade edilebilir. Şöyle ki kişinin sporun içinde uzun süre olması kişilik özelliklerine de olumlu katkılar sağlayabilir.

Ağduman (2018)’ın elit düzeydeki kış sporcularının antrenörleri ile olan ilişkisi ve kişilik özelliklerine incelendiğinde, 7 yıl ve üzeri spor yapanların kişilik özelliklerinden gelişime açıklık alt boyut puanlarının 1-3 yıl spor yapanların puanlarından anlamlı derecede farklılaştığı görülürken, Kızmaz (2004)’ın bireysel ve takım sporuyla uğraşanlar üzerinde yaptığı çalışmada, sporcuların spor yapma süresi arttıkça birçok özelliklerinin geliştiği saptanmıştır. Ağduman (2018) ve Kızmaz (2004)’ın çalışma bulguları araştırma sonuçlarımızı desteklerken, elit sporcularda (Gözmen, 2015) ve futbolcularda (Yıldız, 2008) yapılan araştırmalarda, farklı spor yılına sahip sporcuların

kişilik özellikleri açısından herhangi bir farklılık gözlenmediği tespit edilmiştir. Bu bulgular çalışma sonuçlarımızı desteklememektedir.

Tablo 4.7'de güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyutları sonuçlarına göre, deneyime açıklık puanlarının milli olma durumlarına göre farklılaştığını göstermektedir. Bu sonuca göre milli olmayanların deneyime açıklık puanlarının anlamlı derecede yüksek olduğu elde edilmiştir. Milli olanların daha çok kamp, antrenman vb. faaliyetlerinden dolayı yeniliklere vakit ayırmakta zorlanıp çok açık olamadıkları milli olmayanların bu tür imkanları daha fazla bulması bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olmuş olabilir.

Sportif etkinliklere katılan ve diğer bireylerin kişilik özellikleri bakımından; lisede öğrenim gören atlet olan ve olmayan öğrencilerin kişilik yapısı (Flecher ve Dowell, 1971), katılım ve psikolojik uyum (Johnson, 1982: 273-276), sporun kişilik üzerine etkileri (Koruç ve Bayar, 1989) sporcuların psikolojik ihtiyaçları (Bilge, 1990), lisedeki ergenlerde beden imajından hoşnut olmaları (Gökdoğan, 1988) üzerine yapılan araştırmaların çalışmamızı desteklediği görülmüştür.

Literatür araştırmaları incelendiğinde, Yazıcı (1999)'nın genç milli takım serbest ve greko-romen stil güreşçilerinin, Kuru (2003)'nin Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümünde okuyan milli olan ve olmayan öğrencilerin kişilik özellikleri üzerine yaptıkları araştırma sonuçlarına göre anlamlı farklılıklar bulunmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.8'de güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyutları sonuçlarına göre, güreşçilerin dışa dönüklük ve deneyime açıklık alt boyut puanlarının milliliğin alındığı yere göre farklılaştığını göstermektedir. Dışa dönüklükte ulusal düzeyde milli olanların, uluslararası milli olanlara göre; deneyime açıklıkta ulusal düzeyde milli olanların, uluslararası milli olanlar ve milli olmayanlara göre ortalama puanları anlamlı derecede yüksektir. Güreşçilerin ulusal müsabakalarda daha dışa dönük ve daha deneyime açık oldukları ifade edilebilir.

Allen vd., (2011: 841-850)'ın uluslararası düzeydeki sporcuların amatör düzeydeki sporculara göre öz disiplin (sorumluluk) ve yumuşak başlılık alt boyut puanlarının daha yüksek, duygusal denge alt boyut puanlarının ise daha düşük olduğunu saptanmıştır.

Tablo 4.9'da elit ve elit olmayan güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyutları sonuçlarına göre, güreşçilerin dışa dönüklük, duygusal denge, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve öz disiplin kişilik özellikleri alt boyut puanlarının meslek

durumlarına göre farklılaştığını göstermektedir. Çalışma sonuçlarında; dışa dönüklük, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve öz disiplin alt boyut puanlarında; antrenör, öğrenci, ve memurların puan ortalaması sporcuların puan ortalamasından; duygusal denge alt boyut puanlarında ise; sporcuların puan ortalaması antrenör ve memurların puan ortalamasından anlamlı derecede yüksektir. Dışa dönüklük, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve öz disiplin alt boyutlarında güreşçilerin puan ortalamasının düşük olmasının nedeni olarak güreşçilerin antrenman ve müsabakalardan çok fazla vakit bulup farklı aktivitelere yönelememe durumlarının olabileceği düşünülmektedir. Duygusal dengedeki güreşçilerin puanlarının yüksek olmasının ise kazanma güdüsü ve zorlu antrenman ve müsabaka koşullarından ötürü güreşçilerin zaman zaman agresif yapı içerisine girmiş olabilecekleri düşünülmektedir.

Serttaş (2015)'in okul çalışanlarının, Mert (2016: 229-246)'in işkolizm ve kişilik özelliklerinin meslek durumlarına göre anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Bu araştırmalar çalışmalarımızı desteklememektedir.

Tablo 4.10'da güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyutları sonuçlarına göre, güreşçilerin dışa dönüklük, duygusal denge, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve öz disiplin alt boyut puanlarının aktif spor yapma durumlarına göre farklılaştığını göstermektedir. Dışa dönüklük, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve öz disiplin alt boyutlarında aktif olarak spora devam etmeyenlerin; duygusal dengede ise aktif olarak spor gidenlerin puan ortalamasının anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır. Aktif olarak spor yapmayanların kendilerine daha fazla vakit ayırarak insanlarla daha çok iletişim kurdukları ve spor etkinliklerinde yer almadıkları için kendilerini işlerini zamanında yapma hususunda daha disiplinli halde yönettikleri düşünülmektedir. Aktif spor yapanların müsabaka ve antrenman ortalamalarından dolayı ise daha agresif yapıda olarak duygusal dengede yüksek puan aldıkları düşünülmektedir.

Varma (1979: 228)'nın, okulda ve kolejde spor yapan ve yapmayanlar üzerinde yaptığı çalışmada birçok yönde anlamlı farklılıklar görülürken, Bayar (1983)'in atletlerin, Arslan vd., (2007)'in 100 atlet ve 100 sedanter üniversite öğrencisinin kişilik özelliklerini incelediği çalışmada; aktif spor yapan ve yapmayan öğrencilerin kişilik özelliklerine bakıldığında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Varma (1979: 228)'nin çalışması araştırmamızla benzerlik gösterirken, Bayar (1983)'in ve Arslan vd., (2007)'nin çalışmaları farklılık göstermektedir.

Tablo 4.11'de güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyutları sonuçlarına göre, güreşçilerin dışa dönüklük, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve öz disiplin ile yaş arasında pozitif yönde düşük düzeyde; duygusal denge ile yaş arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Güreşçilerin yaşları arttıkça dışa dönüklük, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve öz disiplin özelliklerinin arttığı, duygusal denge de ise daha dengeli sakin biri olma eğiliminde olduğu sonucuna varılmıştır. Yaşla beraber bireyde kişiliğin daha oturması ne istediğini bilen bir hal alması, sorumluluklarını zamanında yapması ve daha sakin bir hal içerisine girmesi bu sonucun ortaya çıkmasında etken olabilir.

Srivastava vd., (2003)'nin Amerika ve Kanada'da yaşayan yaşları 21 ile 60 arasındaki katılımcıların, Çiftçi (2018)'nin Bolu ve Ankara'da aktif spor yapan 235 katılımcının kişilik özellikleri ile yaş grupları arasında öz disiplin alt boyutunda anlamlı farklılık elde edilirken; diğer alt boyutlarda ise anlamlı farklılıklar elde edilmemiştir.

Eraslan (2015: 214-223)'ın spor bilimleri fakültesindeki 266 öğrencinin, kişilik özellikleri ile yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olmadığı ve çalışmamızla örtüşmediği tespit edilmiştir.

Tablo 4.12'de ve 13'te güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyutları puanlarının anne-baba eğitim durumlarına göre karşılaştırılması sonucunda; kişilik özellikleri alt boyut puanlarının anne eğitim durumunda deneyime açıklıkta farklılık gösterdiği; buna karşın baba eğitim durumlarına göre kişilik özellikleri alt boyut puanlarının farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Anne eğitim durumları lisansüstü olanların anne eğitim durumları okur-yazar, ilköğretim ve ortaöğretim olanlara göre anlamlı derecede yüksektir. Kişiliğin oluşmasında aile faktörü son derece önemlidir. Özellikle ailenin eğitilmiş olması ve çocuğuna bu doğrultuda eğitim vermesi bireyin kişilik özelliklerinin şekillenmesinde etkili olabilir. Araştırma sonucunda da görülmektedir ki anne eğitim seviyesi lisansüstü olanların deneyime açıklık puanları anlamlı derecede yüksektir. Bu sonuç lisansüstü eğitime sahip olan annenin çocuklarını yeniliklere teşvik etmede ve cesaretlendirmede daha etkin bir rol oynadığı şeklinde yorumlanabilir.

Yeşilyaprak (1993)'ın kişilik gelişiminde aile faktörünün etkisine ilişkin bir araştırma bulgularına bakıldığında babanın eğitim düzeyi kişilik yapısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken, annenin eğitim düzeyi kişilik yapısı arasında anlamlı bir ilişki görüldüğü ve çalışmamızla benzer sonuçlar verdiği tespit edilmiştir. Annenin eğitim düzeyinin yükselmesi neticesinde kişilik gelişimi olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir.

Yüncü (2020)'nün sporcularda kişilik özellikleri ile karar verme stratejilerinin incelenmesine yönelik yaptığı çalışmada sporcuların kişilik özelliklerinin anne eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılıklar bulunmazken, baba eğitim durumu, dışa dönüklük ve duygusal denge alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar elde edilmiş ve çalışmamızla zıtlık göstermiştir.

Tablo 4.14'te güreşçilerin kişilik özellikleri alt boyutları sonuçlarına göre, güreşçilerin yumuşak başlılık alt boyut puanlarının aylık gelir durumlarına göre farklılaştığını göstermektedir. Araştırma sonuçlarına göre yumuşak başlılıkta 4325-5324 tl arası ve 6325 tl ve üstü aylık gelire sahip olanların 2324 tl ve altı aylık gelire sahip olanlara göre; öz disiplinde ise 4325-5324 tl aylık gelire sahip olanların 2324 tl ve altı aylık gelire sahip olanlara göre puan ortalaması anlamlı derece yüksektir. Bu sonuç ekonomik durumun iyi olmasının kişiyi daha uysal bir yapıya götürdüğü, görev ve sorumluluklarını yapmada daha etkin olduğu şeklinde yorumlanabilir. Nitekim ekonomik koşulların iyi olması bireyde özellikle geçim derdini geri plana bırakacağı gibi hayat koşullarını kendine göre düzenleyip daha uysal ve uzlaşmacı bir tavır içinde olmasına neden olabilir. Ayrıca yine ekonomik koşulların iyi olması kişinin kendine daha çok zaman ayırmasına ve işlerini sorumluluklarını zamanında yapma alışkanlıklarını kazandıracağı daha öz disiplinli olmasına olanak tanıyabilir.

Kotan vd., (2009)'nin ilköğretim okullarında eğitim-öğretim gören öğrencilerin spor yapmalarında okul ve aile faktörünün etkisine baktığımızda çocuğun spor yapması; Yüncü (2020)'nün araştırmasına katılan sporcuların kişilik özellikleri ölçeği düzeyinde yumuşak başlılık boyutunun, Şar (2016)'ın yaptığı çalışma sonuçlara bakıldığında gelir düzeyi yüksek olanların gelir düzeyi düşük olanlara göre kişilik özellikleri alt boyut puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4.15'te güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyut puanlarının cinsiyete göre farklılaşmadığını göstermektedir. Puan ortalamaları incelendiğinde aceleci ve kaçınan yaklaşımda erkeklerin puan ortalamasının yüksek olduğu görülmektedir. Yani erkekler kadınlara göre problem çözmede daha aceleci ve daha kaçınan davranıyor denilebilir. Düşünen, değerlendirici, kendine güvenli ve planlı yaklaşımda ise erkeklerin kadınlara nazaran bu becerileri daha iyi kullandığı söylenebilir. Bu durumların genel nedeni olarak erkeklerin problem çözerken daha hızlı hareket ettiği ve bazı kararlardan kaçındığı buna karşın problem esnasında daha fazla düşünüp alternatifleri

değerlendirdiği, problem anında öz güvenli olup problemi çözerken plan çerçevesinde hareket etmiş olabileceği gösterilebilir.

Mevcut çalışmamız bazı araştırmalar ile örtüşürken, bazıları ile örtüşmemektedir. Heppner vd., (1983: 537–545)'nin bilişsel değişkenlerin, Taylan, (1990)'ın Heppner'ın problem çözme envanterinin güvenilirlik çalışması, Çam, (1997: 56–61)'in formasyon eğitimi alan öğretmenlerin, Tümkiye ve İflazoğlu, (2000)'nın sınıf öğretmenliği öğrencilerinin, Sonmaz, (2002)'in yaratıcık ve zekanın, (Saygılı, 2000)'nın sosyal ve kişisel uyumun, Sevgi, (2004)'nin ilköğretim ve lisedeki yöneticilerin, Pehlivan ve Konukman (2004: 55–60)'nın beden eğitimi öğretmenleri ile diğerk öğretmenlerin, Izgar vd., (2004)'nin davranışların, Akandere vd., (2005)'nin spor yapan ve yapmayan öğrencilerin, (Özen ve Çelebi, 2006)'nin dağcılık eğitimi alan sporcuların, Arın, (2006)'nın liselerde görev yapan yöneticilerin, Çağlayan (2007)'in beden eğitimi ve spor bölümü öğrencilerinin öğrenme biçimi ve Öztürk vd., (2000)'nin beden eğitimi spor bölümü öğrencilerinin cinsiyet değişkeni ile problem çözme becerisi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu araştırmalar çalışmamızı desteklemektedir.

Heppner vd., (1982: 580–590)'ın bireysel farklılıkların tanımlayıcı bir incelemesinin, Brems ve Johnson (1988)'in cinsiyetin başa çıkma stili, Korkut (2002: 177–184)'un lise öğrencilerinin bazı değişkenlerinin, Ülger (2003)'in okul yöneticilerinin, Düzakın (2004)'in lise öğrencilerinin, Onursal, (2004)'in beden eğitimi öğretmen adaylarının, Öztürk vd., 2005: (212–219)'nin spor fakülteleri öğrencilerinin, Çilingir (2006)'in fen lisesi ve diğerk liselerdeki öğrencilerin, İnce ve Şen (2006: 5–10)'in basketbol oynayan sporcuların, Germi ve Sunay (2006)'in spor yöneticilerinin, Karabulut ve Kuru (2009: 119-127)'nın beden eğitimi öğretmenliği bölümü öğrencilerinin problem çözme becerileri ile cinsiyet arasında anlamlı şekilde farklılıklar tespit edilmiştir. Bu çalışmalar mevcut çalışma ile örtüşmemektedir.

Tablo 4.16'da güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyutları sonuçlarına göre, güreşçilerin düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyut puanlarının medeni duruma göre farklılaştığını göstermektedir. Genel olarak bakıldığında tüm alt boyutlarda evli güreşçilerin puan ortalaması bekarlara göre daha yüksektir. Bu duruma gerekçe olarak evlilik hayatının sorumluluk getirdiği, oluşturulan aile yapısının bireyde bir problem çözerken daha dikkatli ve özenli davranması gerektiği için bireye bu anlamda fayda

sağlamış olabileceği gösterilebilir. Ek olarak eşlerin birbirleriyle yardımlaşarak problemlerin üstesinden gelmiş olabilecekleri de düşünülebilir.

Akgün (2020)'ün basketbol hakemlerinin medeni durumlarına göre problem çözme planlı yaklaşım alt boyut ortalamaları arasında anlamlı farklılık gözlemlenmiş ve evli hakemlerin problem çözme ortalamaları bekâr olan hakemlere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ancak Çelenk (2016)'in hemşirelerin, Çınar (2016)'ın psikolojik danışmanların, Kartal (2016)'ın gençlik kampı program düzenleyicilerinin ve (Katra, 2016)'nın futbol antrenörlerinin problem çözme becerileri ile medeni durum arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Akgün (2020)'ün çalışması mevcut çalışmamızı desteklerken, Çelenk (2016)'in, (Katra, 2016)'nın, Çınar (2016) ve Kartal (2016)'in çalışmaları desteklememektedir.

Tablo 4.17'de güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyut puanlarının eğitim durumları sonuçlarına göre farklılaşmadığını göstermektedir. Her ne kadar anlamlı farklılık olmasa dahi puan ortalamaları incelendiğinde eğitim seviyesinin yükselmesi bireyde problem çözmede olumlu katkılar sağladığına işaret etmiştir. Bu durumun eğitimin bireyde daha mantıklı çözüm yolları ve alternatifler içerisinde bir problemi çözme eğiliminde olduğuna işaret etmektedir.

Sevgi (2004)'nin ilköğretim ve lise yöneticilerinin, Arın (2006)'ın, ortaöğretim idarecilerinin öğretim liderliği davranışları, Bezci (2010)'nin taekwondo antrenörlerinin stresle başa çıkma ve Akpınar (2010)'ın spor federasyonlarında çalışanların eğitim durumları ile problem çözme becerileri arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar görülmezken, Özdayı (2016)'nın elit sporcuların iletişim becerilerinin ve Acar (2019)'ın bocce sporcularının eğitim durumları ile problem çözme becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Sevgi (2004)'nin, Arın (2006)'ın, Bezci (2010)'nin ve Akpınar (2010)'ın araştırmaları çalışmamızı desteklerken Özdayı (2016)'nın ve Acar (2019)'ın araştırmaları çalışmamızı desteklememektedir.

Tablo 4.18'de güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyutları sonuçlarına göre, güreşçilerin düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirci yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyut puanlarının spor yıllarına göre farklılaştığını göstermektedir. Çalışmamızın sonuçlarına göre; düşünen yaklaşım alt boyutunda 1-3 yıl, 4-6 yıl ve 7-9 yıl spor yılına sahip olanların 16 yıl ve üzeri spor yılına sahip olanlara göre; kaçınan yaklaşım ve değerlendirci yaklaşım alt boyutunda 4-6 spor yılına sahip olanların 16 yıl ve üzeri spor yılına sahip olanlara göre; kendine

güvenli yaklaşım alt boyutunda 7-9 yıl spor yılına sahip olanların 16 yıl ve üzeri spor yılına sahip olanlara göre; planlı yaklaşım alt boyutunda ise 1-3 yıl, 4-6 yıl ve 7-9 yıl, 10-12 yıl ve 13-15 yıl spor yılına sahip olanların 16 yıl ve üzeri spor yılına sahip olanlara göre puan ortalaması anlamlı derecede yüksektir. Genel olarak değerlendirildiğinde spor yılı yüksek olanların problem çözmede anlamlı şekilde başarılı olduğu gözlenmiştir. Uzun yıllar sporun içinde yer almanın bireyi daha üretken, esnek kararlar alabilen, aldığı kararları dikkatle irdeleyen, sorgulayıcı bir yapı içine götüren ve alternatifleri değerlendirebilen bir yapıya büründürmüş olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca sporun öz güveni arttırdığı, ruhsal rahatlama sağladığı ve olumsuz düşüncelerden uzaklaştırdığı bilinmektedir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde uzun yıllar sporun içinde yer almanın bireyde problem çözmede daha başarılı sonuçlar almasına olanak tanımaktadır.

Temel (2015: 70-76)'in beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, Güvendi vd., (2018: 70-78)'nin profesyonel güreşçilerin problem çözme becerileri ile spor yılı değişkenine göre anlamlı farklılıklar görülürken, (Kaya, 2019)'nın elit basketbolcuların spor yapma yılı ile problem çözme becerisi ortalamasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Temel (2015: 70-76) ve Güvendi vd., (2018: 70-78)'in çalışmaları araştırmamızı desteklerken (Kaya, 2019)'ın çalışması desteklememektedir.

Tablo 4.19'da güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyut puanlarının elit olma durumlarına göre farklılaşmadığını göstermektedir. Bu sonuç güreşçilerin elit olup olmamasının problem çözme becerisini etkilemediği göstermektedir. Her iki grupta da güreşçilerin problem anında benzer davranışlar içerisine girmiş olabilecekleri düşünülebilir.

Acar (2019)'ın Bocce sporcularının, Kaya (2019)'ın elit basketbolcuların problem çözme becerilerinin incelediği çalışma sonuçlarında elit (uluslararası) ve elit olmayan (ulusal) sporcular arasında anlamlı farklılıklar tespit etmiştir. Bu çalışmalar araştırmamızla örtüşmemektedir.

Tablo 4.20' de güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyutları sonuçlarına göre, güreşçilerin planlı yaklaşım alt boyut puanlarının milli olma durumlarına göre farklılaştığını göstermektedir. Bu duruma göre milli olanların planlı yaklaşımda milli olmayanlara nazaran daha plansız yaklaştığını göstermiştir. Tespit edilen bu sonucun milli sporcuların içinde bulunmuş olduğu yoğun antrenman ve maç takviminin olması gösterilebilir. Nitekim bu sporcular bu durumda ötürü işine aşırı konsantre

olduklarından hayatlarında diğer problemleri planlayıp çözme durumlarında biraz geride kalmış olabilir.

Çalışmamızla benzerlik gösteren Erim vd., (2019: 947-957)'nin 70 masa tenisi sporcusunun milli olma durumuna göre problem çözme becerisi alt boyutları ve toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaştığı görülürken, Acar (2019) bocce sporcularının stresle başa çıkma ve problem çözme becerileri, milli sporculuk olma durumu karşılaştırıldığında anlamlı farklılık görülmemiştir.

Tablo 4.21' de güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyutları sonuçlarına göre, güreşçilerin aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyut puanlarının aktif spor yapma durumlarına göre farklılaştığını göstermektedir. Genel olarak bakıldığında aktif spor yapanların problem çözme esnasında aktif olmayanlara nazaran biraz daha geri planda kaldıkları saptanmıştır. Bu sonuç beklenmeyen bir durumdur. Bunun nedeni olarak araştırmada kullanılan örneklem grubunun demografik yapısı gösterilebilir.

Akandere vd., (2005)'nin aktif spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinin Şah (2005: 67)'in aktif spor yapan tekerlekli sandalye basketbol sporcuları ile sporu bırakan bedensel engelli bireylerin problem çözme becerileri ile aktif spor yapma değişkeni arasında anlamlı farklılıklar bulunurken, Ersoy (2019)'un aktif spor yapan lise öğrencilerinin problem çözme becerileri ile aktif spor yapma değişkeninde farklılıklar bulunmamıştır. Akandere vd., (2005)'in ve Şah (2005: 67)'in çalışmaları araştırmamızı desteklerken, Ersoy (2019)'un çalışması desteklememektedir.

Tablo 4.22' de güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyutları sonuçlarına göre, güreşçilerin düşünen yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyut puanlarının milliliğin alındığı yere göre farklılaştığını göstermektedir. Araştırma sonuçlarına göre düşünen yaklaşım alt boyutunda milliliği olmayanların, milliliği ulusal alanda alanlara göre; planlı yaklaşım alt boyutunda milliliği uluslararası alanda alanların milliliği olmayanlardan puan ortalaması yüksektir. Anlamlı sonuçlar incelendiğinde ulusal millilik alanların milli olmayanlara göre problem çözerken daha düşünerek yaklaştığı; planlı yaklaşımda ise milli olmayanların uluslararası millilik alanlara göre daha planlı yaklaştığını söylemek mümkündür.

Literatür incelendiğinde, milliliği olmayanların, milliliği ulusal ve uluslararası alanda olan sporcularla karşılaştırmalı olarak incelendiği bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

Tablo 4.23'te güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyutları sonuçlarına göre, güreşçilerin aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyut puanlarının meslek durumlarına göre farklılaştığını göstermektedir. Araştırmanın sonuçlarına göre aceleci yaklaşım alt boyutunda öğrencilerin puan ortalamasının antrenörlerin puan ortalamasına göre, sporcuların puan ortalamasının antrenör ve memurların puan ortalamasına göre; düşünen yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutunda sporcuların puan ortalamasının antrenör ve memurların puan ortalamasına göre; kaçınan yaklaşım alt boyutunda ise sporcuların puan ortalamasının antrenör, memur ve serbest mesleklerin puan ortalamasına göre anlamlı derecede yüksektir. Genel olarak değerlendirildiğinde antrenör ve memur kesiminin problem çözmede daha başarılı olduğunu söylemek mümkündür. Bu duruma antrenörlerin ve memurların hayatları içerisinde daha fazla sorumluluk içerisinde olması ve kararlar alırken sporcu ve çalıştığı kurum menfaatlerini düşündüğü gösterilebilir.

Akpınar (2010) yaptığı araştırma sonuçlarına göre meslek grupları problem çözme becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4.24 ve 4.25'te güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyut puanlarının anne-baba eğitim durumlarına göre farklılaşmadığını göstermektedir. Bu sonuç mevcut araştırma dahilinde aile eğitiminin bireyin problem çözmesi üzerinde çok etkili olmadığını göstermektedir.

Sınıf öğretmenliği okuyan öğrencilerin (Tümkaya ve İflazoğlu 2000: 143–158), üniversite öğrencilerinin öfke stillerinin (Aydın vd., 2005), bocce sporcularının stres durumları ile (Acar, 2019), lise öğrencilerinin problem çözme becerisi üzerine yaptıkları çalışmalarda (Dalkılıç, 2006; Korkut, 2002: 177–184), anne-baba eğitim durumları yönünden anlamlı farklılık olmadığı ve mevcut sonuçlarımızla benzerlik göstermekte, farklı liselerde spor yapan ve yapmayan öğrencilerinin (Saygılı, 2000), ebeveynlerin çocuklarda problem çözme becerilerini geliştirmeleri üzerine (Eroğlu, 2001) yaptıkları çalışmalarda anne baba eğitim düzeyleri ile problem çözme arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir.

Çağlayan vd., (2008: 62-77)'nin anne eğitim durumu problem çözme becerisini anlamlı düzeyde farklılık göstermediği; baba eğitim durumu problem çözme becerisinin anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Tablo 4.26'da güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyutları sonuçlarına göre, güreşçilerin kendine güvenli yaklaşım alt boyut puanlarının aylık gelir durumuna göre farklılaştığını göstermektedir. Araştırma sonuçlarına göre; 2324 tl ve altı aylık gelire sahip olanların 4325-5324 tl arası aylık gelire sahip olanlara göre anlamlı derecede yüksektir. Bu sonuç ekonomik açıdan iyi durumda olmanın problem çözmede alternatifleri değerlendirerek hareket ettiğini göstermektedir.

Kasap (1997)'in ilkokuldaki öğrencilerinin, Eroğlu (2001)'nin farklı liselerde spor yapan ve yapmayan öğrencilerin ve Çilingir (2006)'in fen lisesi ve diğer liselerdeki öğrencilerin ekonomik düzeylerinin problem çözme becerisi üzerine yaptıkları araştırmalarda ailelerin gelir düzeyi ile öğrencilerin problem çözme becerileri arasında anlamlı derecede farklılıklar görülürken, çalışmamızla zıtlık gösteren Bezci (2010)'nin tekvando antrenörlerinin stresle başa çıkma, Acar (2019)'in bocce sporcularının problem çözme becerileri üzerine yaptığı araştırmalarda ailelerinin ekonomik durumlarına göre problem çözme becerilerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar görülmemiştir.

Tablo 4.27'de güreşçilerin problem çözme becerileri alt boyutları sonuçlarına göre, güreşçilerin aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım ile yaş arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Güreş sporcularının yaş ile birlikte bilgi ve tecrübelerinin artması, problem çözmede pratiklik kazanılması yaş arttıkça problem çözme becerilerinin daha yüksek seviyelerde olmasını sağlayabilir.

Kaya'nın (2019) elit basketbolcularda yılmazlık ve problem çözme becerileri üzerine yaptığı araştırmada, problem çözme ortalamasında 15-19 yaş grubunda anlamlı bir farklılık görülürken, (Ersoy, 2019)'un aktif spor yapan lise öğrencilerinin problem çözme becerileri üzerine yaptığı araştırmada ise yaş faktöründe anlamlı farklılıklar görülmemiştir.

Tablo 4.28'de elit ve elit olmayan güreşçilerin kişilik özellikleri ile problem çözme becerileri alt boyutları sonuçlarına göre dışa dönüklük, duygusal denge, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve öz disiplin ile aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutları arasında negatif; duygusal denge ile aceleci yaklaşım,

düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Bu araştırma bulgusu ile bireyde dışa dönüklük, yumuşak başlılık, deneyime açıklık ve öz disiplinin artması bireyde problem çözmede de olumlu sonuçlar ortaya çıkaracağını göstermiştir. Nitekim birey dışa dönük olduğunda insan ilişkilerini daha ılımlı yapacağı ve problem anında buna yönelik kararlar alacağı, yumuşak başlı olduğunda problem çözerken insanlara kulak verip bu esnada değerlendirmelerini buna göre yapacağı söylenebilir. Deneyime açık olduğunda da problem çözerken yenilikleri göz ardı etmeden problem çözeceği, öz disiplinli olduğunda görev ve sorumluluklarını zamanında yapacağı söylenebilir. Bir sorunu çözerken de başarılı şekilde uygulayacağı; duygusal olarak olumsuz bir hal içerisine girdiğinde ise problem çözmede başarısız olacağı yorumlanabilir. Ayrıca bu sonuç kişiliğin problem çözme üzerinde etkili olacağını da düşündürmektedir.

Literatürde, Yıldırım (2016)'ın hemşirelerin kişilik özellikleri ile problem çözme becerileri puanları arasında negatif yönde çok düşük düzeyde, Karabulut (2009)'un 328 beden eğitimi ve spor öğretmenliği okuyan öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada; kişilik özelliklerinin ve problem çözme becerilerinin alt boyutlar arasında; aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, planlı yaklaşım ve değerlendirici yaklaşım ile negatif yönde düşük düzeyde; kendine güvenli yaklaşım, aceleci yaklaşım, kaçınan yaklaşım ve değerlendirici yaklaşım ile pozitif yönde düşük düzeyde ilişki olduğu tespit edilirken, Serttaş, (2015)'in okul yöneticilerinin sosyotropik kişilik özellikleri ile problem çözme becerilerinin alt boyutlarından biri olan aceleci yaklaşım arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmasının yanı sıra diğer alt boyutlarda anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Yıldırım (2016)'ın ve Karabulut (2009)'un çalışmaları araştırmamızı desteklerken, Serttaş (2015)'in çalışması desteklememektedir.

Tablo 4.29'da elit ve elit olmayan güreşçilerin kişilik özellikleri ile problem çözme becerileri alt boyutları sonuçlarına göre elit sporcuların dışa dönüklük, duygusal denge, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve öz disiplin ile aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutları arasında negatif yönde; duygusal denge ile aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Elit olmayan sporcular açısından incelendiğinde ise; dışa dönüklük,

duygusal denge, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve öz disiplin ile aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutları arasında negatif yönde; duygusal denge ile aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.

Tablo 4.30’da milli ve milli olmayan güreşçilerin kişilik özellikleri ile problem çözme becerileri alt boyutları sonuçlarına göre milli sporcuların; dışa dönüklük, duygusal denge, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve öz disiplin ile aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutları arasında negatif yönde; duygusal denge ile aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Milli olmayan sporcular açısından incelendiğinde ise; dışa dönüklük, duygusal denge, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve öz disiplin ile aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutları arasında negatif yönde; duygusal denge ile aceleci yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, kendine güvenli yaklaşım ve planlı yaklaşım alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.

Tablo 4.29 ve Tablo 4.30’da elde ettiğimiz bulgular ile ilgili literatürde herhangi bir çalışma bulgusuna rastlanılmadığı için söz konusu bu sonuç literatürle tartışılamamıştır.

ÖNERİLER

- Doğasında temas içeren sporlar ve temas içermeyen sporlar arasında karşılaştırma yapılabilir.
- Doğasında temas içeren sporların kendi aralarında karşılaştırılması yapılarak sedanterlerle kıyaslanabilir
- Doğasında temas içermeyen sporların kendi aralarında karşılaştırılması yapılarak sedanterlerle kıyaslanabilir
- Doğasında temas içeren sporlar ve temas içermeyen sporlar ile sedanterler arasında karşılaştırma yapılabilir.
- Çalışmamız güreş sporuyla sınırlı tutulmuştur. Mücadele sporları (güreş, futbol, judo, basketbol, hentbol vb.) ya da dövüş sporları (boks, kickboks, mai thai, karate, tekvando), temas gerektirmeyen spor branşları (tenis, atletizm, oryantiring, masa tenisi, curling vb.) ile sedanterler arasında karşılaştırma yapılabilir.
- Kişilik özellikleri ile problem çözme becerileri arasında ilişkiyi inceleyen araştırmalarda; denek sayısını fazla olması, yaş gruplarının birbirlerine yakın olması ve farklı spor branşlarından oluşan sporcuların katıldığı çalışmaların yapılması yapılacak olan çalışmanın niteliğini arttıracaktır.
- Çalışmamızda eğitim düzeyinin artması güreşçilerin kişilik özellikleri ile problem çözme becerileri pozitif yönde etkilendiği görülmüştür. Bu yüzden sporcularda eğitim düzeyinin arttırılması teşvik edilebilir.
- Sporda psikolojik hazırbulunuşluğun önemi dikkate alınarak, sedanter bireyler ile sporcular arasında kıyaslama yapılabilir.
- Spor alanında kişilik özellikleri ile problem çözme becerileri konusunun bir arada yürütüldüğü araştırmaların yetersiz olması, bu konuda yapılacak yeni araştırmalar literatüre katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Acar, H. (2019). *Bocce (volo) sporcularının stresle başa çıkabilme ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Master's thesis, Bartın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Açak, M., (2001). *Güreş Öğreniyorum*, Malatya: Kubbealtı Yayıncılık.
- Açıkgöz, Ü. K. (2000). *Ekitli Öğrenme ve Öğretme*, İzmir: Kanyılmaz Matbası.
- Ağduman, F. (2018). *Antrenör Sporcu İlişkisi Ve Kişilik Özelliklerinin Kış Sporlarında Motivasyona Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Erzurum Atatürk Üniversitesi.
- Aka, E. (2010). *Elit Futbolcuların Kişilik Özelliklerinin İçer Dışa Dönük Davranışlara Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı.
- Akandere, M., F. Arslan, vd., (2005). Üniversitede Öğrenim Gören Spor Yapan ve Spor Yapmayan Gençlerin Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi. 4. *Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu*, As Kültür Merkezi, Bursa.
- Akgün, A. (2020). *Basketbol Klasman Hakemlerinin İletişim Becerilerinin Problem Çözme Süreçleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Akpınar, S. (2010). *Spor federasyonlarında çalışanların, sosyal beceri, iş doyumu ve problem çözme yeterlilikleri üzerine bir araştırma*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi.
- Aktaş, A., (2006). *Farklı kültürlerdeki yöneticilerin kişilik özelliklerine dayanarak liderlik anlayışlarının belirlenmesi: Türk ve Amerikan otel yöneticilerinin karşılaştırmalı analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akyıldız, H., (2006). “Freud’cu, Liberal Ve Marksist Kişilik Kuramlarının Türevi Olarak Toplum, İktisat Ve Siyaset Teorileri”, *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi* (11), 1-23.
- Allen, M. S., Greenlees, vd. (2011). An investigation of the five-factor model of personality and coping behaviour in sport. *Journal of sports sciences*, 29(8), 841-850.
- Allport, G. W (1937). *Personality*. New York: Holt.
- Allport, G. W. (1961). *Pattern and growth in personality*. New York: Holt, Rinehart And Winston.

- Allport, G. W. ve Odbert, H. S. (1936). Trait-names: A psycho-lexical study. *Psychological monographs*, 47(1).
- Amman, M. T. (2000). *Sporda Sosyal Bilimler: Spor Sosyolojisi*, (Ed, Can İkizler), İstanbul: Alfa Yayınları.
- Amman, M. T. (2007). Yayınlanmamış *Spor Sosyolojisi Ders Notları*.
- Anderson, J. R. (1980). *Cognitive Psychology and Its Implications*. Sanfransisco: Freeman.
- Arığ, V. N. (1993). *Asil Spor Güreş*, Ankara: Damla Matbaacılık.
- Arığ, V. N. 2006. *Atatürk İşçi İle Güreşmişti*. Türk Güreş Vakfı Güreş Dergisi, 15.54-55.
- Arın, A. (2006). *Lise Yöneticilerinin Öğretim Liderliği Davranışları İle Kullandıkları Karar Verme Stratejileri ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki Düzeyi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Arkar, H., Sorias, O., vd., (2005). Mizaç ve karakter envanteri'nin Türkçe formunun faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 16(3), 190-204.
- Arslan, C., (1984). *Güreşçinin Rehberi-I*, İzmir, Uğur Ofset Matbaası.
- Arslan, F., Bayraktar, G., Akdoğan, S. (2007). Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulunda Amatör ve Profesyonel Spor Yapan Öğrencilerle Aktif Spor Yapmayan Öğrencilerin Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(2).
- Atabeyoğlu C., (2000). *Geleneksel Türk Güreşi ve Kırkpınar*. 1. Baskı, s. 7-9, İstanbul, Türk Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları,.
- Atkinson, R. T., (2002). "*Psikolojiye Giriş*", Ceviren:Yavuz Alagon, 433, Ankara, 101
- Avcıogulları, C. (1993). *Türkiye Güreş Liglerine Katılan Kulüplerin Çalışma Şartları Ve Sporcu Kaynakları*. İstanbul Güreş İhtisas Kulübü Koruma Vakfı; 2: İstanbul.
- Aydın B, Zekioğlu A., (2015). *Spor ve Egzersiz Psikolojisinin Temelleri*. Çeviri: Şahin M, Kuruç Z. İçinde: Foundations of Sport and Exercise Psychology, Kişilik ve Spor, 6 Baskı. Ankara, Nobel Yayınevi.
- Aydın, B., İmamoğlu, S., ve Yukay, M. (2005). Üniversite Öğrencilerinin Öfke ve Öfke İfade Stilleri İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *VIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi*. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü. İstanbul.

- Bailey, R. (2017). Sport, physical activity and educational achievement – towards an explanatory. *Sport in Society*. 20: 7, 768-788.
- Barrick, M. R. ve Mount, M. K. (1991). The big five personality dimensions and job performance: A meta-analysis. *Personnel Psychology*, 44(1), 1-26.
- Başaran, İ. E., (1992). *Yönetimde İnsan İlişkileri: Yönetmel Davranış*, Gül Yayınevi, Ankara.
- Başaran, M. (1984). *Serbest ve Grekoromen Güreş* Ankara.
- Başaran, M. (1989). güreşin öğretim ve antrenman temelleri. Dördüncü baskı, Manisa, Gençlik ve Spor Akademisi yayınları.
- Başer, E.,(1986) *Uygulamalı Spor Psikolojisi*. Ankara :Bağırhan Yayınevi, Kültür ofset.
- Bayar, P. (1983). *Atletlerin Kişilik Özellikleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi): Ankara Üniversitesi.
- Baymur, F. (2010). *Genel psikoloji*. (19. Baskı). İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Beekman S. M. Ringside: (2006). *A History of Professional Wrestling in America*. Greenwood, Greenwood Publishing Group, 1-13.
- Bezci, Ş. (2010). *Taekwondo antrenörlerinin stresle başa çıkma ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı.
- Bıyıklı, Y. (1991). *Genç Güreşçi Yetiştirilmesi Konusunda Kamu Kuruluşlarının Rolü Bursa Bölge Örneği*, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi,.
- Bilge, F. (1990). *Sporcuların Psikolojik İhtiyaçları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bilgin, Y., (2011). “*Turizmde Lisans Öğrenimi Gören Öğrencilerin Kişilik Özellikleri ve Mesleğe Yönelik Düşünceleri Üzerine Bir Alan Araştırması*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Binbaşoğlu, C., (1987). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Bingham, A., (1998). *Çocuklarda Problem Çözme Yeteneklerinin Geliştirilmesi*. (Çev. A. F. Oğuzkan). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Blanco, S., Hill, C. D., vd., (1999). *Predicting Athletic Performance Using theFive-Factor Model of Personality*. *Personality and Individual Differences*. 27 769-777.

- Bodur, M. (1995). *Serbest Güreş Şampiyonası Teknik ve Taktik Komponentlerinin Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi.
- Bouffard, M. ve Wall, A. E., (1990). A problem solving approach to movement skill acquisition: implications for special populations. *Advances in Psychology*. 74, 107-131.
- Brems, C. and Johnson, M. E. (1988). Problem Solving Appraisal and Coping Style: The Influence of Sex-Role Orientation and Gender. *The Journal of Psychology*. 123 (2), 187-194.
- Buchanan, D. ve Huczynski A. (2013). *Organizational behaviour (8th Edition)*. Harlow, Pearson Education Limited.
- Burger, J. M. (2006). *Personality*, (Çeviren: İnan Deniz Erguvan Sarioğlu), İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Burger, J. M. (2016). *Kişilik: psikoloji biliminin insan doğasına dair söyledikleri* (6. Baskı; Çev. Ed. Erguvan-Sarioğlu, İ.D.) İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Burke, R. J., Matthiesen, S. B. ve Pallesen, S. (2006). *Personality correlates of workaholism*. *Personality and Individual Differences*, 40(6), 1223-1233.
- Büyükkaragöz, S., Muştalı, M. C., vd., (1998). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş Eğitimin Temelleri*. Konya: Mikro Basın Yayın Dağıtım.
- Can, H., Aşan, Ö. ve Aydın, E. M., (2006). *Örgütsel Davranış*, İstanbul: Arıkan Basım Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Can, Y. (2007). *A Tipi ve B Tipi Kişilikler Bakımından Mobbing Kişilik İlişkisinin İncelenmesi ve Bir Uygulama*. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Casey, A. (2014). Models-based practice: great white hope or white elephant?. *Physical Education and Sport Pedagogy*. 9: 1, 18-34.
- Cengiz, R. (2004). *Futbol antrenörlerinin saldırganlık türleri ve şiddet olaylarına bakış açıları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Cervone, D. ve Pervin, L. A. (2016). *Kişilik psikolojisi- kuram ve araştırma*. (Çev. Ed. Baloglu, M.) (12. Basımdan çeviri). Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Coşkun, O. S. (2016). *Kişilik Özellikleri, İşe Karşı Tutum ve Mesleki Bağlılık Düzeyleri Arasındaki İlişkiler Üzerine Bir Araştırma*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Arel Üniversitesi.
- Courneya, KS., Hellsten, L. (1998). *Personality Correlates of Exercise Behavior, Movives, Barriers and Preferences: An Application of the Five-Factor Model* Personality and Individual Differences. 24(5):625-633.
- Cüceloğlu, D., (1999). İnsan ve Davranışı, Remzi Kitabevi A.Ş., İstanbul. 219-221.
- Cüceloğlu, D., (2007). *İnsan ve Davranışı*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Cüceloğlu, D., (2011). *İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çağlayan, H. S, 2007. *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin öğrenme biçimleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çağlayan, H. S., Taşgın, Ö. vd., (2008). Spor Yapan Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 62-77.
- Çam, S. (1997). Öğretmenlik Formasyon Eğitimi Programının Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerisi Algılarına Etkisi. *Çukurova Üniversitesi Eğitimi Fakültesi Dergisi*. 15 (2), 56-61.
- Çelenk, O. (2016). *Hemşirelerin problem çözme becerilerinin araştırılması: Bir hastane uygulaması*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çetiner, M., (2014). “*Bireysel Kariyer Planlaması İle Kişilik Arasındaki İlişkinin İş Tatmini Üzerindeki Etkisi: Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çınar, Y. (2016). *Psikolojik danışmanların tükenmişlik düzeyleri ve problem çözme becerilerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çiftçi, M., (2018). *Spora katılım motivasyonlarının kişilik özellikleriyle ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Çilingir, A. (2006). *Fen Lisesi İle Genel Lise Öğrencilerinin Sosyal Becerileri ve Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- D'zurilla, T. J. and Goldfried, M. R. (1971). Problem Solving and Behaviour Modification. *Journal of Abnormal Psychology*. 18, 407–426.
- D'Zurilla, T.J., Nezu, M, (1990). "Development and Preliminary Evaluation of The Social Problem Solving". *Psychological Assessment: A Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 2 (2, pp:156-163.
- Dalkılıç, M. (2006). *Lise Öğrencilerinin Ana-Baba ve Ergen İlişkilerinde Algıladıkları Problem Çözme ve İletişim Becerilerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Dede, B., (2009). *Kişilik özelliklerinin örgütsel vatandaşlık davranışı üzerinde etkileri: bankalar örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demirci, M. K., Özler, D. E., (2007). Beş Faktör Kişilik Modelinin İş Yerinde Duygusal Tacize Etkileri. *journal of azerbaijani studies* 10(3-4): 44-45, Azerbaijan.
- Demirhan, B.,(2013).*Güreşçilerde Buz Masajının Toparlanmaya İlişkin Bazı Biyokimyasal Parametrelere Etkisi*. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi.
- Dewey, J., (1910). *How we think*. Lexington, Mass: D.C. Heath.
- Diaz, C. M, Castejon F. J., (2010). Teaching games for understanding to in-service physical education teachers: rewards and barriers regarding the changing model of teaching sport. *Journal of Teaching in Physical Education*. 2010; 29, 378-398.
- Digman, J. M. (1990). *Personality structure: emergence of the five-factor model*. Annual Review of Psychology, 41, 417-440.
- Dinçer, A. (1995). *Anaokuluna Devam Eden Beş Yaş Grubu Çocuklarına Kişiler Arası Problem Çözme Becerilerinin Kazandırılmasında Eğitimin Etkisinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan, O., (2005).*Spor Psikolojisi*. 2. Baskı Adana: Nobel Kitabevi.
- Doğan, O., Doğan, S., vd., (1994). Üniversite öğrencilerinde depresyon yaygınlığı ve bazı değişkenlerle ilişkisi. *CÜ Tıp Fak. Dergisi*, 16(2), 148-151.

- Doğan, T. (2013). *Beş faktör kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş*. Doğu Üniversitesi Dergisi, 14 (1), 56-64.
- Dönmez, A. (2018). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kullandıkları öğretim yöntemleri ve kişilik özelliklerinin belirlenmesi (Sakarya İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Duman, B. (2009). *Neden Beyin Temelli Öğrenme*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, 2.Baskı, 384.
- Duman, B. (2013). *Öğretim ilke ve Yöntemleri*, Sözkese ofset, Anı Yayıncılık, Ankara, 186.
- Düz, A. G. (2015). *Sağlık çalışanlarında tükenmişlik sendromunun kişilik özellikleri ile olan ilişkisi* (Doctoral dissertation, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Düzakın, S. (2004). *Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dyson, B, Griffin L, vd., (2004). *Sport education, tactical games, and cooperative learning: theoretical and pedagogical considerations*. Quest.; 56: 2, 226-240.
- Dyson, B.P., Linehan, N.R., (2010). The ecology of cooperative learning in elementary physical education classes. *J. of Teaching in Physical Education*. 29, 113-130.
- Eberhart, D. W.,(1989). Çin kaynaklarına göre Türkler ve komşularında spor. *Ülkü Dergisi*, , 5:22.
- Egloff, B., Gruhn, A. J., (1996). *Personality and Endurance Sports, Personality and Individual Differences*. 21(2):223-229.
- Ehrhart, K. H. ve Makransky, G. (2007). *testing vocational interests and personality as predictors of person-vocation and person-job fit*. Journal Of Career Assessment. 15, 206-226.
- Eliot, T., Shevvchuk, R. vd., (2001). Family Caregiver Social Problem Solving Abilities and Adjustment During the Initial Year of the Caregiving Role, *Journal of Counseling Psychology* Vol: 48, No:2, pp 230.
- Elliot, T. R., Henrick, S. M. (1995). Personality Correlates of Self-Appraised Problem Solving Abilities. *Counselling Psychology Quarterly*. 8 (2), 163-172.

- Eraslan, M. (2015). Üniversite spor bölümü öğrencilerinin atılganlık ve karar verme stillerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 214-223.
- Erdemir, F, (2000). Üniversite öğrencilerinde yalnızlık düzeyi ve bazı sosyo-demokratik etmenlerin yaşam doyumuyla ilişkisi. VI. Ulusal Psikoloji Kongresi. Koç Üniversitesi, 19 -22 Haziran, 6.
- Erdoğan, İ., Ed. (1994). *İşletmelerde Davranış*. Beta Yayınları, İstanbul.
- Eren E., (1996). *Yönetim ve Organizasyon*. İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.
- Eren, E., (2004). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*, Beta Yayınevi, İstanbul.
- Ergeneli, A., (2006), *Örgüt ve İnsan*, Hacettepe Üniversitesi Hastaneleri Basımevi, Ankara.
- Erim, V., Atasoy, F., vd., (2019). Masa Tenisi Sporcularının Problem Çözme Becerileri İle Ego Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Türkiye Masa Tenisi Federasyonu Süper Lig Örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(2), 947-957.
- Eroğlu, E. (2001). *Ailenin Çocuklarda Problem Çözme Yeteneğinin Gelişmesi Üzerindeki Etkisi (Adapazar Örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi.
- Ersoy, M. (2019) *Aktif Spor Yapan Ortaöğretim Öğrencilerinin Liderlik Özelliklerinin Problem Çözme Becerilerine Etkisinin Araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eysenck, H. J. (1982). Development of a theory. In C. D. Spielberger (ED.). *Personality, Genetics and Behavior: Selected Papers* (pp. 1-38). New York: Praeger, p. 11.
- Faraj, B. J., (1975). *Treasures of the Iraq Museum*. Baghdad, Al-Jumhuriya Press, 167.
- Farias, C., Valerio, C. ve Mesquita, I.,(2018). Sport education as a curriculum approach to student learning of invasion games: Effects on game performance and game involvement. *Journal of Sport Science and Medicine*. 17, 56-65.
- Farias, C., vd., (2016). The Sport Education Model: Research update and future avenues for practice and investigation. *Portuguese Journal of Sports Sciences*. 16, 73-96.
- Feist, J., (1994). *Theories of Personality*. Harcourt Brace College Publishers,.
- Ferah, D. (2000) *Kara Harp Okulu Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerini Algılamalarının ve Problem Çözme Yaklaşım Biçimlerinin Cinsiyet, Sınıf,*

- Akademik Başarı ve Liderlik Yapma Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi.
- Fletcher, R. ve L. Dowell. (1971). Selected Personality Characteristics of High School Athletes and Nonathletes. *Journal of Psychology*. 77, 39-41.
- Frazier, S. E.,(1987). Introversion-extraversion measure in elite and non-elite distance runners. *Perceptual and Motor Skills*. 64, 867-872.
- Gat, I., McWhirter B. T.,(1998). Personality characteristics of competitive and recreational cyclists. *Journal of Sport Behavior*. 21(4), 408-420.
- Geçtan, E.,(1986).*Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar*. İstanbul: Remzi Kitabevi; 29–72.
- George, D. ve Mallery. P., (2001). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference 10. Update*. (3. Baskı). Boston: Allyn and Bacon.
- Germi, H. Y., Sunay, H. T. D., (2006). *Gençlik ve spor genel müdürlüğünde görev yapan spor yöneticilerinin problem çözme becerilerinin değerlendirilmesi*. Doctoral dissertation, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı.
- Germi, H., Sunay, H., (2006). Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünde Görev Yapan Spor Yöneticilerinin Problem Çözme Becerilerinin Değerlendirilmesi. 9. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*. 3–5 Kasım 2006. Muğla Üniversitesi Atatürk Kültür Merkezi.
- Gibson, B., (1975). *Persönlichkeit und Sportliche Leistung. ein Überblick die Theorien von*.
- Girgin, B., (2007). *Beş Faktör Kişilik Modelinin İşyerinde Duygusal Tacize (Mobbing) Etkileri*. İşletme Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi.
- Gordon, R. J, vd.,(1980). *Management and Organizational Behavior*. U.S.A: Allyn and Bacon.
- Gökdemir, K., (2000). *Güreş Antrenmanının Bilimsel Temelleri*, Ankara.
- Gökdoğan, Ç.F. (1988). *Ortaöğretime Devam Eden Ergenlerde Beden İmajından Hoşnut Olma Düzeyi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gözmen, A. (2015). *Elit sporcularda optimal performans duygu durumunun belirlenmesinde beş faktörlü kişilik özelliklerinin ve mükemmeliyetçiliğin rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

- Grawitch, M. J., vd.,(2003). Promoting Creativity in Temporary Problem-Solving Groups: The Effect of Positive mood and autonomy in Problem Solving Definition on İdea-Generating Performance. –*Group Dynamics- Theory Research and Practise* 7(3): 200–213.
- Greenberger, E, O'connor, J. S. A. (1971).*Personality, Cognitive, and Academic Correlates Of Problem Solving Flexibility*. Developmental Psychology, 4.3: 416.
- Güçlü, N. (2003). *Lise Müdürlerinin Problem Çözme Becerileri*. Milli Eğitim 80.Yıl Özel Sayısı.160, 272–300.
- Güleç, C. (2006). *Psikiyatrinin A-B-C'si*. İstanbul: Say Yayınları.
- Gülşen, D., (2008). Farklı Lig Düzeyinde Oynayan Futbolcuların Oynadıkları Mevkilere, Öğrenim Durumu ve Spor Yaşlarına Göre Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans. Adana: Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Gümüş, A., (1995). *Şampiyonlar Geçiyor*, Türk Güreş Vakfı Yayını, Ankara: Lazer Ofset.
- Gümüş, M. ve Barut, Ç., (2006). “*Geleneksel Yağlı Güreş Yapan Sporcuların Antropometrik Profillerinin Belirlenmesi*”, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı, Muğla Üniversitesi, 328-332.
- Gümüş, Ö. (2009). *‘Kültür, Değerler, Kişilik ve Siyasal İdeoloji Arasındaki İlişkiler: Kültürler Arası Bir Karşılaştırma (Türkiye-ABD)*. Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.
- Güney, S., (2009), *Davranış Bilimleri*, 5. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Güven, Ö., (1999). *Türklerde Spor Kültürü*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları No:172, Ankara: Alp Ofset.
- Güvendi, B., Türksoy, A., vd., (2018). Profesyonel Güreşçilerin Cesaret Düzeyleri ve Zihinsel Dayanıklılıklarının İncelenmesi. *International Journal of Sports Exercise & Training Sciences*, 4(2), 70-78
- Hançerlioğlu, O., (1988). *Ruhbilim sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Harris, J. R., (1995). Where is the child's environment? A group socialization theory of development. *Psychological Review*, 102(3), 458-489.
- Haviland, W, Prins H, vd.,(2013).*Cultural anthropology: the human challenge*. Andover, Hampshire: Cengage Learning;.

- Heppner, P. P., vd., (1985). Depression and Attributional Style: Are They Related? *Cognitive Therapy and Research*; 9: 105–113.
- Heppner, P. P., and Krauskopf C. J.,(1987). The Integration of personal problem solving processes within counseling. *The Counseling Psychologist*. 15, 371-447.
- Heppner, P. P., Peterson C. H.,(1982). The development and implications of a personal-problem solving inventory. *Journal Of Counseling Psychology*. 29, 66-75.
- Heppner, P. P., vd., (1982). Personal Problem-Solving: A Descriptive Study of Individual Differences. *Journal of Counseling Psychology*. 29 (6), 580–590.
- Heppner, P. P., vd., (1983). Cognitive Variables Associated with Personal Problem-Solving Appraisals Implications for Counseling. *Journal of Counseling Psychology*. 30, 537–545.
- Hjelle, L. A., Ziegler, D. J., (1992). Personality theories: Basic assumptions, research and applications. 3th ed. New York: McGraw Hill.
- Horst, M., (1976). *Sport Physiologie*. TroponWerke Köln- München.
- Huston, J. L., Huston, T. L. (1995). *How learning style and personality type can affect performance*. The Health care supervisor, 13(4), 38-45.
- İlgin, A., (1996). “Yıldız Milli Güreş Takımı Güreşçilerinin Bazı Fizyolojik Özelliklerinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Isır, T., (2006). *Örgütlerde Personel Seçim Süreci; Bir Kamu Kuruluşundaki Yönetici Personelin Kişilik Özelliklerinin Tespit Edilerek Personel Seçim Sürecinin İyileştirilmesi Üzerine Bir Araştırma*. Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.
- Işıtan, H., vd., (2007). *Üst Düzey Spor ve Elit Sporcuların Seçilme Kriterlerini Belirleyen Kart Programı*. T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Dışilişkiler Dairesi Başkanlığı. Ankara.
- Izgar, H. (2008). Headteachers Leadership Behavior and Problem Solving Skills: A Comperative Study. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 36(4), 535-548.
- Izgar, H., vd., (2004). *Önder davranışlarının problem çözme becerisine etkisi*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9. Malatya.
- İğrek M. M, Karataş A. *Son Yüzyılda Türk Güreşi*, 1.Baskı, İstanbul, Step Ajans Matbaacılık Reklamcılık Hizmetleri. 2000; 19.

- İnal, A. N. (2000). *Beden eğitimi ve spor bilimlerine giriş*. Ankara: Desen Yayıncılık.
- İnanç, B.Y. ve Yerlikaya, E. E. (2012). *Kişilik kuramları* (6. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- İnanç, B.Y., ve Yerlikaya, E. E., (2008). “*Kişilik Kuramları*”, Pegem Akademi Yayıncılık, s.19-26, 209-217, 241-292.
- İnce, G. ve Şen, C. (2006). Adana İlinde Deplasmanlı Ligde Basketbol Oynayan Sporcuların Problem Çözme Becerilerinin Belirlenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 4 (1), 5–10.
- İşcan, F., (1988). *Türklerde Spor*, Ankara: T.C. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı BedenTerbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları, Yayın No:55.
- İşler, H, Alpay B. (2003). *Türk spor tarihinde geleneksel aba-şalvar güreşlerimiz ve günümüzdeki durumunun araştırılması*. Niğde Üniversitesi, Bilimsel ve Teknolojik Araştırmalar Projeleri Birimi, Niğde, Pr. No: SOB 2001/008. 76-77.
- Jarrett, K, Eloji, S. ve Harvey S. (2014). Teaching games for understanding (TGfU) as a positive and versatile approach to teaching adapted games. *European Journal of Adapted Physical Activity*. 7; 1, 6-20.
- Johnson, J.S. (1982). Sports Participation and Psychological Adjustment. *International Social Science Journal*. 34(2), 273-276.
- Jones, G. W.vd., (2006). Participation motivation in martial artists in the west midlands region of England. *Journal of sports science & medicine*, 5(CSSI), 28-34.
- Judge, T. A. ve Cable, D. M. (1997). *Applicant personality, organizational culture, and organizational attraction*. Personnel Psychology, 50, 359-391.
- Kahley, H. (1993). Problem Solving: Current Issues. Philadelphia: *Open University Press*.
- Kahraman, A., (1995). *Osmanlı Devletinde Spor*, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Yayın No:1697, Ankara: Yayınlar Dairesi Başkanlığı.
- Kalaycı, N. (2001). *Sosyal Bilgilerde Problem Çözme ve Uygulamalar*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karabulut E. O., Kuru, E. (2009). *Ahi Evran Üniversitesi Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri ile Kişilik Özelliklerinin Çeşitli Değişkenler Bakımından İncelenmesi*. Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10 (3), 119-127.

- Karadağ, M., (2012), “Örgütlerde Çalışanların Kişilik Özellikleri ve Motivasyon - Ampirik Bir Araştırma”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karagözoğlu, C., İkizler, C., (1997). *Sporda Başarının Psikolojisi*. İstanbul, Alfa Yayın Dağıtım,.
- Karahüseyinoğlu M. F. (2007). *Küreselleşme ve Geleneksel Türk Sporları*, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi,.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemi kavramlar ilkeler teknikler*. Ankara: Nobel yayınevi.
- Kartal, M. (2016). *Gençlik kampı program sorumlularının iletişim ve problem çözme becerilerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu.
- Kasap Z. (1997). *İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyo- Ekonomik Düzeye Göre Problem Çözme Başarısı ile Problem Çözme Tutumu Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans. Marmara Üniversitesi,.
- Katra, H. (2016). *Futbol antrenörleri kaygı düzeylerinin problem çözme becerileri üzerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Kaya, S. (2019). *Farklı liglerde mücadele eden elit basketbolcuların yılmazlık ve problem çözme becerileri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Kaynar, Ö. (2014). *Elit Güreşçilerde Antrenmanın Hipofiz Bezi Hormonları ve Karaciğer Enzimleri Üzerine Etkisi*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Kazak, Z., (2004). "Sporda Güdülenme Ölçeği -Sgö-"nin Türk Sporcuları İçin Güvenirlik Ve Geçerlik Çalışması" , Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe]. of Sport Sciences,15 (4), 191-206.
- Kepner, C.H., Tregoe, B.B. (1981). *The New Rational Manager*, Princeton, NJ, Kepner Tregoe, Inc.
- Kılınç, F., vd., (2000). *Spor Bilimleri Terminolojisi*, 2.Baskı Kütahya, Tuğra Ofset. 65.
- Kızmaz, M. (2004). *Bireysel ve Takım Sportu Yapan Sporcuların Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi.

- Kirk, D., (2013). Educational value and models-based practice in physical education. *Educational Philosophy and Theory*, 45(9), 973-986.
- Koç, H., (1991). “Greko-Romen Güreş Milli Takım Hazırlıklarında Uygulanan Programlar ve Başarıya Etkisinin İncelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Kolukısa, Ş., (2001). “Atatürk’ün Spor Hayatı ve Güreş Sevgisi”, Amatör Spor Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu Dergisi, (102), ss.12-13.
- Korkut, F. (2002). Lise Öğrencilerinin Bazı Değişkenler Açısından Problem Çözme Becerilerini Değerlendirmeleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 23, 177-184.
- Koruç, Z. ve P. Bayar. (1989). *Sporun Kişilik Üzerine Etkileri*. Ankara: Araştırma Raporu, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü.
- Kotan, Ç., Hergüner, G., Yaman, Ç. (2009). İlköğretim Okullarında Okuyan Sporcu Öğrencilerin Spor Yapmalarında Okul ve Aile Faktörünün Etkisi (Sakarya İl Örneği), *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 49-58..
- Köknel, Ö. (1982). Kaygıdan mutluluğa: kişilik. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Köse, L. (1997). *Güreşe Damgasını Vuranlar*, Prestij Ajans Matbaacılık, Ankara, 158s.
- Köse, M. (1990). *Edirne-Kırkpınar ve Yağlı Güreş*, Edirne: Polat Ofset.
- Kulaksızoğlu, A. (2003). *Farklı Gelişen Çocuklar*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Kuru, E. (2000). Beden eğitimi ve sporda program geliştirme. Ankara: Akşam Sanat Okulu Matbaası.
- Kuru, E. (2003). Farklı statüdeki beden eğitimi bölümü öğrencilerinin kişilik özellikleri. Gazi Üniversitesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1).
- Kuzgun, Y. (1972). *Ana-Baba tutumlarının bireyin kendini gerçekleştirme düzeyine etkisi*. Yayımlanmış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kwak, L., Kremers, S. P., Bergman, P., Ruiz, J. R., Rizzo, N. S., Sjöström, M. (2009). Associations between physical activity, fitness, and academic achievement. *The Journal of pediatrics*, 155(6), 914-918.
- Laidra, K., Pullmann, H., Allik, J. (2007). Personality and intelligence as predictors of academic achievement: A cross-sectional study from elementary to secondary school. *Personality and individual differences*, 42(3), 441-451.

- Luthans, F. (1992). *Organizational behavior*. 6th Ed. USA: McGraw- Hill International Editions.
- Maltby, J., Day, L. ve Macaskill, A. (2007). *Introduction to personality and individual differences and intelligence*. Edinburgh Gate, Pearson Education Limited.
- McCrae, R. R. And Costa, P. T. (1989). Reinterpreting the myers-briggs type indicator from the perspective of the five-factor model of personality. *Journal of Personality*, 57, 17-40.
- McCrae, R. R. And John, O. P., (1992). Beş faktörlü modele ve uygulamalarına giriş. *Kişilik Dergisi* , 60 (2), 175-215.
- McCrae, R. R., Costa, P. T. (1987). Validation of the five-factor model of personality across instruments and observers. *Journal of personality and social psychology*, 52(1), 81.
- Merdan, E., (2013). “Beş Faktör Kişilik Kuramı İle İş Değerleri İlişkisinin İncelenmesi: Bankacılık Sektöründe Bir Araştırma”, *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, sayı 7, ss. 140-159.
- Mert, M. N. Ş. (2016). Beş Faktör Kişilik Özellikleri İle İşkolizm Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Kamu Sektöründe Çalışanlar Üzerinde Bir Araştırma. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 229-246.
- Mete, C. (2006). *İlköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin kişilik özellikleri ile iş tatminleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Molnar, D. S., vd., (2006). A mediated model of perfectionism, affect, and physical health. *Journal of Research in Personality*, 40(5), 482-500.
- Morgan, T. C. (2004). Psikolojiye Giriş,(Çev) Hüsnü Arıcı, İffet Dinç, Giray Uraz, 15. Baskı, Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayını, (1) s: 149.
- Nelson, K., (2011). *Motivation and Personality: An Examination of The Big Five Personality Trait Factors and Their Relationship With Sales Performance in a Non- Cash Incentive Program*. Capella University.
- Oguzkan, F. (1989). Orta Dereceli Okullarda Öğretim. 2.baskı Ankara: Emel Matbaası.
- Onursal, A. M. (2004). *Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının İletişim ve Problem Çözme Becerilerine İlişkin Görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı.

- Ödemiş, S. N. (2011). “*Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Üretkenlik Karşıtı Davranışlar Üzerine Etkileri: Bir Araştırma*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Öğülmüş S. (2001). *Kişilerarası Sorun Çözme Becerileri ve Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özdayı, N., (2016). *Elit Sporcularda İletişim Becerileri ile Duygusal Zekanın Yılmazlık Üzerindeki Etkisi ve Problem Çözme Becerisinin Aracılık Rolü*. Doktora Tezi Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Özen, G., Çelebi, M. (2006). *Dağcılık eğitimi alan Nişilerin farklı değişkenler açısından problem çözme becerilerinin incelenmesi, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi (3-5 Kasım), Muğla, 957Y959*.
- Özer, H. (2019). *Ekstrem Sporcuların Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özgüven, E. (1992). *Hacettepe kişilik envanteri el kitabı*. Ankara: Psikolojik Danışma Rehberlik ve Eğitim Merkezi Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (2001). *Çağdaş Eğitimde Psikolojik Danışma Ve Rehberlik*. PDREM yayınları.
- Özkalp, E. vd., (2000). *Davranış Bilimlerine Giriş*. (Edi. Enver Özkalp). Üçüncü Baskı. Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1027.
- Özkalp, E. ve Kirel, Ç., (2011), *Örgütsel Davranış*, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Eskişehir.
- Özkara, B. (2010). *İş fikri bulma yöntemleri üzerinde kişiliğin ve karar verme tarzlarının etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özsoy, E., Yıldız, G., (2013). Kişilik Kavramının Örgütler Açısından Önemi: Bir Literatür Taraması. *The Journal of Business Science*, 1: 1-12.
- Öztürk, F. (2018). Spor eğitimi veren kadın akademisyenlerin kişilik özellikleri ile kariyer engellerinin belirlenmesi (Master's thesis, Sakarya Üniversitesi).
- Öztürk, F., vd., (2000). Çukurova Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin problem çözme becerisi algıları. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1).
- Öztürk, F., vd., (2005). Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin Araştırılması. *4. Ulusal*

- Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu*. 10–11 Haziran. As Kültür Merkezi, 212–219, Bursa.
- Pehlivan, Z. ve Konukman, F. (2004). Beden Eğitimi Öğretmenleri ile Diğer Branş Öğretmenlerinin Problem Çözme Becerisi Açısından Karşılaştırılması. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 2 (2), 55–60.
- Peker, S. (1993). *Din psikolojisi*. Samsun: Sönmez Matbaa ve Basımevi.
- Pervin, L.A., 2003. *The science of personality*.2. New York: Oxford University Press.
- Petrov, R. Bakalova S. (2011). *Wrestling in the Written Word*. Balkan Publishing Company Ltd, Sofia, Bulgaria. 11: 162-165.
- Plotnik, R., (1986). *Introduction to Psychology. Second Ed. New York: Random House*. Psikoloji Bölümü Yayınları.
- Poropat, E. A., (2009). *Meta-Analysis of the Five-Factor Model of Personality and Academic Performance*. Psychological Bulletin. 135(2), 322-338.
- Roach, P. D., (2006). *Evolutionary Theory and Birth Order Effects on Big Five Personality Traits Among the Shuar of Amazonian Ecuador: The First Cross-Cultural Test*. Oregon, University of Oregon, Doctoral Dissertation.
- Robbins, S. P. ve Judge, T. A., (2017). *Örgütsel davranış*. (14. Basımdan Çeviri). (Çev Ed: Erdem, İ. Bölüm Çev: Tüz, M). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Rogelberg, S.G., (Ed.). (2007). *Encyclopedia of endüstriyel ve örgütsel psikoloji* (Cilt 1). Adaçayı.
- Romano, G. D. (1993). *Athletics and Mathematics in Archaic Corinth: The Origins of the Greek Stadion*. Philadelphia, American Philosophical Society, 80.
- Rouquette, M. L. (1994). Yaratıcılık (Gürbüz, I., Trans.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Sabuncuoğlu, Z., ve Tüz, M. (2001). Örgütsel Psikoloji, Ezgi Kitabevi, 3. Baskı, Bursa.
- Saygılı, H. (2000). *Problem Çözme Becerisi İle Sosyal ve Kişisel Uyum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Schmitt, D. P., vd., (2008). Why can't a man be more like a woman? Sex differences in Big Five personality traits across 55 cultures. *Journal of personality and social psychology*, 94(1), 168.
- Sertaş, Ö. (2015). Okul yöneticilerinin sosyotropik-otonomik kişilik özellikleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi.

- Sevgi, M. (2004). *İlköğretim ve Lise Yöneticilerinin Sorun Çözmeye İlişkin Tutumları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Shuell, T. J. (1990). *Teaching and learning as problem solving*. Theory into practice, 29(2), 102-108.
- Siedentop, D. (2001). Sport education: A retrospective. *Journal of teaching in physical education*, 21(4), 409-418.
- Sloan, L. R. (1989). The motives of sports fans. Sports, games, and play: *Social and psychological viewpoints*, 2, 175-240.
- Smith, W. B. (2007). Karen Horney And Psychotherapy İn The 21st Century. *Clinical Social Work Journal*, 35(1), 57-66.
- Smither, K., Zhu, X. (2011). High school students' experiences in a Sport Education unit: The importance of team autonomy and problem-solving opportunities. *European Physical Education Review*, 17(2), 203-217.
- Somer, O., Korkmaz, M., Tatar, A. (2004). *Kuramdan Uygulamaya Beş Faktör Kişilik Modeli ve Beş Faktör Kişilik Envanteri*. Edebiyat Fakültesi Yayınları, (128).
- Sonmaz, S. (2002). *Problem Çözme Becerisi ile Yaratıcılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Doktora. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Söylemez, S. (2002). *Ergenlerde Problem Çözme Becerisini Geliştirmeye Yönelik Bir Grup Çalışması Programının Etkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Srivastava, S., vd., (2003). Development of personality in early and middle adulthood: Set like plaster or persistent change?. *Journal of personality and social psychology*, 84(5), 1041-1053.
- Sudak, M. K., (2011). *Kişilik Tipleri, Duygusal Zekâ, İş Tatmini ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı İlişkisi Üzerine Bir Araştırma*. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Doktora Tezi.
- Syer, J., Connolly, C. (1998). *Sporcular için Zihinsel Antrenman*. (çev. Erkan, F.U.), Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Şah, H., (2005). *Spor Yapan ve Yapmayan Bedensel Engellilerin Problem Çözme Becerileri Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

- Şahin, C. (1999). *Yurt dışı yaşantısı geçiren ve geçirmeyen anadolu lisesi öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şar, N. Ş. (2016). *Spor yapan ve yapmayan bireylerin psikolojik dayanıklılık ve kişilik özelliklerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. Master's thesis, Sakarya Üniversitesi.
- Şimşek, A. (2006). *İçerik Türlerine Dayalı Öğretim*, Ankara Nobel Basımevi.
- Şimşek, Ş. M., Akgemci, T., ve Çelik, A. (2014). *Davranış bilimlerine giriş ve örgütlerde davranış*. (Yenilenmiş 8. Baskı). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Taylan, S. (1990). *Heppner'in Problem Çözme Envanterinin Uygulama, Güvenlik ve Geçerlilik Çalışmaları*. Yüksek Lisans. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Tekin, Ö. A. (2012). *Yabancılaşma ve Beş Faktör Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiler: Antalya Kemer'deki Beş Yıldızlı Otel İşletmeleri Çalışanları Üzerinde Bir Uygulama*. Doktora Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Temel, V., & Ayan, V. (2015). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin problem çözme becerileri. *Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 17 (29): 70-76, 2015
- Thompson, D., (2013). Physical Activity problem-solving inventory for adolescents: development and initial validation. *Pediatric Exercise Science*. 25, 448-467.
- Tiryaki, Ş. (2000). *Spor Psikolojisi Kavramlar, Kuramlar ve Uygulama*. Ankara: Eylül.
- Toschi, L. (2010). *Art of Wrestling, Wrestling in Art Antiquity*, FILA. 13.
- Tutar, H. (2013). *Davranış bilimleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tümkeya, S. ve İflazoğlu, A. (2000). Çukurova Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Otomatik Düşünce ve Problem Çözme Düzeylerinin Bazı Sosyo Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 6 (6), 143–158.
- Türk Dil Kurumu, (1979). *Türkçe Sözlük*. (6. Baskı). Ankara: TDK.
- Türkmen, M., (2001). “*Türk Güreşinin Bugünkü Durumu ve Sorunları*”, I. Türk Güreş Kurultayı Kitabı, 6-7 Ocak Antalya: Cem Ofset.
- Ulus, C. A. (2008). *Yıldız güreşçilerde antrenman ve beslenme durumunun irdelenmesi*. Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Usal, A. ve Kuşluvan, Z., (2006). *Davranış Bilimleri Sosyal Psikoloji*, İzmir: Fakülteler Kitabevi Barış Yayınları.

- Üçan, E. (2019). *Spor bilimleri öğrencilerinin kişilik özellikleri ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ülgen, G. (1997). *Eğitim Psikolojisi*, Ankara:Alkım Yayınevi.
- Ülger, Ö. (2003). *Okul Yöneticilerinin Problem Çözme Becerilerinin Liderlik Davranışlarıyla İlişkisi*. Yüksek Lisans. İstanbul: Beykent Üniversitesi.
- VanGundy, A. B. (2008). *101 activities for teaching creativity and problem solving*. John Wiley & Sons.
- Varma, V. K. and Dang, R. (1979). Non Medical Use Of Drugs Amongst School And College Students. *Indian Journal Of Psychiatry*, 21(3), 228.
- Vealey, R., (2002). *Personality and Sport Behavior*.
- Wallhead, T. L., Garn, A. C., & Vidoni, C., (2013). Sport Education and social goals in physical education: relationships with enjoyment, relatedness, and leisure-time physical activity. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 18(4), 427-441.
- Weinberg, S. R., Gould, D., (2007). *Foundation of Sport and Exercise Psychology*. Champaign, IL: Human Kinetics Publishers.s40.
- Weisberg, R. Creativity., (1993). New York: W.H.Freeman and Company.
- Williams, L. R, Parkin W. A., (1980). Personality factor profiles of three hockey groups. *International Journal of Sport Psychology*, 11(2), 113-120.
- Yakut, Ö., (2006). *Eğitim Yöneticilerinin Liderlik Davranışları ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi (Küçükçekmece İlçesi Örneği)*. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yeditepe Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Yanbastı, G., (1990). *Kişilik Kuramları*, Ege Üniversitesi Basım Evi, İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları,.
- Yanbastı, G., (1996). *Kişilik kuramları*. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları. (2. Baskı). İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Yazıcı, M., (1999). *Serbest ve Greko-Romen Stil Genç Milli Takım Güreşçilerinin Kişilik Özelliklerinin Araştırılması*. Gazi Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Yeşilyaprak, B., (1993). Kişilik gelişiminde ailesel faktörlerin etkisine ilişkin bir araştırma. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 3(3).

- Yıldırım, N., (2016). *Hemşirelerin Girişimci Kişilik Özellikleri, Problem Çözme Becerileri ve Etkili Faktörlerin Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldız, M., (2008). *Farklı liglerde yer alan futbolcuların kişilik tipleri ile sürekli öfke-öfke ifade tarzlarının incelenmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Yılmaz, H. (2004). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Konya: Çizgi Kitabevi.
- Yılmaz, Ş. (2016). *Beş Faktör Kişilik Kuramına Göre Kişilik Özelliklerinin Hedonik Tüketim Değerleri Üzerine Etkisi: Bir Uygulama*, Doktora Tezi. Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yurttaş, A. (2001). *Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Empatik Becerileri ile Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Yücel, Y. (2011). *Orta öğretim (lise) kurumlarında eğitim gören, spor yapan ve yapmayan öğrencilerin liderlik özelliklerinin araştırılması (Kars Örneği)*. Doctoral dissertation, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı.
- Yüncü, S. (2020). *Sporcularda Kişilik Özelliklerinin Karar Verme Stratejileri ve Atılganlık Düzeyi Üzerine Etkilerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Zel, U. (2001). *Kişilik ve liderlik: evrensel boyutlarıyla yönetsel açıdan araştırmalar, teoriler ve yorumlar*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zel, U. (2011). *Kişilik ve liderlik*. (3. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

EKLER

Ek 1: Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu İzin Belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 28/01/2021-2238

T.C.

MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ

BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

Toplantı Tarihi: 28.01.2021	Toplantı Sayısı: 3	Karar Sayısı: 31
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu, Kurul Başkanı Prof. Dr. Cevad SELAM başkanlığında toplanarak aşağıdaki kararları almıştır. KARAR-24: Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün 26.01.2021 tarihli ve E.1802 sayılı yazısı okundu ve ekleri incelendi. Yapılan incelemeler sonucunda; Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü, tez danışmanlığı Doç. Dr. Ömer KAYNAR tarafından yürütülen Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalı 1810207007 numaralı tezli yüksek lisans öğrencisi Memduh ÖZDEMİR'in "Elit ve Elit Olmayan Güreşçilerin Kişilik Özellikleri ile Problem Çözme Becerisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu tez çalışması Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından uygun görülmüş olup, durumun Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne bildirilmesine,		
BAŞKAN (e-imzalıdır) Prof. Dr. Cevad SELAM Kurul Başkanı		
ÜYE (İzinli) Prof. Dr. Harun POLAT Fen Edebiyat Fakültesi Öğr. Üyesi	ÜYE (e-imzalıdır) Doç. Dr. Hanifi KÖRKOCA SBF Öğr. Üyesi	ÜYE (e-imzalıdır) Doç. Dr. Bünyamin SARIKAYA Eğitim Fakültesi Öğr. Üyesi
ÜYE (e-imzalıdır) Doç. Dr. Sedat KARDAS Fen Edebiyat Fakültesi Öğr. Üyesi	ÜYE (e-imzalıdır) Doç. Dr. Mehmet SALMAZZEM İslami İlimler Fakültesi Öğr. Üyesi	ÜYE (e-imzalıdır) Dr. Öğr. Üyesi Demet DENİZ YILMAZ Eğitim Fakültesi Öğr. Üyesi
ÜYE (e-imzalıdır) Dr. Öğr. Üyesi Recep YILMAZ İİF Öğr. Üyesi	ÜYE (e-imzalıdır) Dr. Öğr. Üyesi Hasan TASALI SBF Öğr. Üyesi	

Bu belge, Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama: <https://www.turkiye.gov.tr/mus-alparslan-universitieselektronik-belge-yonetim-sistemi-evrak-dogrulama>

Belge Doğrulama Kodu: BE5F31KSM

MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK KURULU DEĞERLENDİRME
FORMU

Araştırmanın Başlığı:	“Elit ve Elit Olmayan Güreşçilerin Kişilik Özellikleri ile Problem Çözme Becerisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışma.
Başvuru Formunun Etik Kurula geldiği tarih:	26.01.2021
Başvuru Formunun Etik Kurulda incelendiği tarih:	28.01.2021
Karar tarihi	28.01.2021

SONUÇ

1.	☒	Kabul
2.	☐	Düzeltilme gereklidir: Etik sorun olabilecek sorular/maddeler, süreçler ya da unsurlar bulunmaktadır. Açıklama:
3.	☐	Red Gerekçe, Görüş, Tavsiye ve Açıklamalar:

Başvuru dosyasının incelenmesinde hazır bulunan ve araştırmayla doğrudan veya dolaylı olarak ilişkisi bulunmayan Etik Kurul başkan ve üyelerinin ad soyad ve imzaları.

Başkan
(e-imzalıdır)
Prof. Dr. Cevad SELAM

ÜYE
(İzinli)
Prof. Dr. Harun POLAT

ÜYE
(e-imzalıdır)
Doç. Dr. Hanifi KÖRKOCA

ÜYE
(e-imzalıdır)
Doç. Dr. Bünyamin SARIKAYA

ÜYE
(e-imzalıdır)
Doç. Dr. Sedat KARDAŞ

ÜYE
(e-imzalıdır)
Doç. Dr. Mehmet SALMAZZEM

ÜYE
(e-imzalıdır)
Dr. Öğr. Üyesi Demet
DENİZYILMAZ

ÜYE
(e-imzalıdır)
Dr. Öğr. Üyesi Recep YILMAZ

ÜYE
(e-imzalıdır)
Dr. Öğr. Üyesi Hasan TASALI

Ek 2: Kişisel Bilgi Formu

1. Cinsiyetiniz	☐ Erkek ☐ Kadın
2. Yaşınız	
3. Eğitim Durumunuz	☐ Lise ☐ Yüksekokul ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü
4. Medeni durumunuz	☐ Evli ☐ Bekar
5. Kaç yıldır aktif sporla uğraşıyorsunuz/uğraştınız?	☐ 1-3 yıl ☐ 4-6 yıl ☐ 7-9 yıl ☐ 10-12 yıl ☐ 13-15 yıl ☐ 15 yıl ve üzeri
6. En iyi spor dereceniz/ başarınız	
7. Millilik durumunuz	☐ Milliyim ☐ Milli değilim
8. Milliliği hangi şampiyonada aldınız?	
9. Aktif spora halen devam ediyor musunuz?	☐ Evet ☐ Hayır
10. Mesleğiniz	☐ Öğrenci ☐ Sporcu ☐ Antrenör ☐ Memur ☐ Serbest meslek
11. Anne Eğitim Durumunuz	☐ Okur-yazar değil ☐ İlköğretim ☐ Ortaöğretim ☐ Lisans ☐ Lisansüstü
12. Baba Eğitim Durumunuz	☐ Okur-yazar değil ☐ İlköğretim ☐ Ortaöğretim ☐ Lisans ☐ Lisansüstü
13. Aylık gelir düzeyiniz	☐ 2324 tl ve altı (Asgari ücret) ☐ 2325- 3324 ☐ 3325-4324 ☐ 4325-5324 ☐ 5325-6324 ☐ 6325 tl ve üstü

Ek 3: Beş Faktör Kişilik Envanteri

1- Kesinlikle Katılmıyorum 2- Biraz Katılmıyorum 3- Kararsızım 4- Biraz Katılıyorum 5- Kesinlikle Katılıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Kararsızım	Biraz Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Kendimi konuşkan biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
2. Kendimi başkalarında hata bulmaya eğilimli biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
3. Kendimi bir işi titiz yapan biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
4. Kendimi depresyonda, hüzünlü biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
5. Kendimi yeni fikirler üreten, orijinal biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
6. Kendimi sosyal ilişkilerinde yakınlaşmaktan kaçan biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
7. Kendimi yardımsever ve diğerlerine karşı bencil olmayan biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
8. Kendimi bazen dikkatsiz olabilen biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
9. Kendimi rahat ve stresle başa çıkabilen biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
10. Kendimi birçok farklı konuya meraklı biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
11. Kendimi enerji dolu biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
12. Kendimi başkalarıyla kavga başlatan (kavgacı) biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
13. Kendimi güvenilir bir çalışan olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
14. Kendimi gergin olabilen biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
15. Kendimi zeki, derin düşünen biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
16. Kendimi çevresine coşku yayan biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
17. Kendimi bağışlayıcı, affedici bir yapıya sahip biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
18. Kendimi dağınık olmaya eğilimli biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
19. Kendimi endişeli biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
20. Kendimi canlı bir hayal gücü olan biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
21. Kendimi kolaylıkla sessizleşebilen biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
22. Kendimi genellikle güvenilir biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
23. Kendimi tembelliğe eğilimli biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
24. Kendimi duygusal olarak çabuk değişmeyen, kolay üzülmeyen biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
25. Kendimi yaratıcı biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
26. Kendimi kendini kabul ettiren, güçlü bir kişiliğe sahip biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
27. Kendimi soğuk ve mesafeli olabilen biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
28. Kendimi başladığı işi azimle, bitirene kadar sürdüren biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
29. Kendimi birden bire canı sıkılabilen biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
30. Kendimi sanatsal ve estetik deneyimlere değer veren biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
31. Kendimi bazen utangaç ve duygularımı pek dışa vurmayan biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
32. Kendimi hemen herkese karşı düşünceli ve nazık biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
33. Kendimi işleri etkili bir biçimde yapan biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
34. Kendimi gergin durumlarda sakin kalabilen biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
35. Kendimi rutin işleri tercih eden biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
36. Kendimi cana yakın, sosyal biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
37. Kendimi başkalarına karşı bazen kaba biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
38. Kendimi planlar yapan ve onlara uyan biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
39. Kendimi kolayca gerginleşen biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
40. Kendimi fikir yürüten ve fikirleri açıklamayı seven biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
41. Kendimi az sayıda sanatsal ilgisi olan biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
42. Kendimi başkalarıyla işbirliği yapmayı seven biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
43. Kendimi dikkati kolay değişebilen (dağılabilen) biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
44. Kendimi sanat, müzik ve edebiyatta bilgili biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5

Ek 4: Problem Çözme Envanteri

1-Her zaman böyle davranırım 2-Çoğunlukla böyle davranırım 3-Sık sık böyle davranırım 4-Arada sırada böyle davranırım 5-Ender olarak böyle davranırım 6-Hiç bir zaman böyle davranmam	Her zaman böyle davranırım	Çoğunlukla böyle davranırım	Sık sık böyle davranırım	Arada sırada böyle davranırım	Ender olarak böyle davranırım	Hiç bir zaman böyle davranmam
1. Bir sorunu çözmek için kullandığım çözüm yolları başarısız ise bunların neden başarısız olduğunu araştırmam.	1	2	3	4	5	6
2. Zor bir sorunla karşılaştığımda ne olduğunu tam olarak belirleyebilmek için nasıl bilgi toplayacağımı uzun boylu düşünmem	1	2	3	4	5	6
3. Bir sorunu çözmek için gösterdiğim ilk çabalar başarısız olursa o sorun ile başa çıkabileceğimden şüpheye düşerim.	1	2	3	4	5	6
4. Bir sorunu çözdükten sonra bu sorunu çözerken neyin işe yaradığını, neyin yaramadığını ayrıntılı olarak düşünmem.	1	2	3	4	5	6
5. Sorunlarımı çözmek konusunda genellikle yaratıcı ve etkili çözümler üretebilirim.	1	2	3	4	5	6
6. Bir sorunu çözmek için belli bir yolu denedikten sonra durur ve ortaya çıkan sonuç ile olması gerektiğini düşündüğüm sonucu karşılaştırırım.	1	2	3	4	5	6
7. Bir sorunun olduğunda onu çözebilmek için başvurabileceğim yolların hepsini düşünmeye çalışırım.	1	2	3	4	5	6
8. Bir sorunla karşılaştığımda neler hissettiğimi anlamak için duygularımı incelerim.	1	2	3	4	5	6
9. Bir sorun kafamı karıştırdığında duygu ve düşüncelerimi somut ve açık-seçik terimlerle ifade etmeye uğraşmam.	1	2	3	4	5	6
10. Başlangıçta çözümünü fark etmesem de sorunlarımın çoğunu çözmeye yeteneğim vardır.	1	2	3	4	5	6
11. Karşılaştığım sorunların çoğu, çözebileceğimden daha zor ve karmaşıktır.	1	2	3	4	5	6
12. Genellikle kendimle ilgili kararları verebilirim ve bu kararlardan hoşnut olurum.	1	2	3	4	5	6
13. Bir sorunla karşılaştığımda onu çözmek için genellikle aklıma gelen ilk yolu izlerim	1	2	3	4	5	6
14. Bazen durup sorunlarım üzerinde düşünmek yerine gelişigüzel sürüklenip giderim.	1	2	3	4	5	6
15. Bir sorunla ilgili olası bir çözüm yolu üzerinde karar vermeye çalışırken seçeneklerimin başarı olasılığını tek tek değerlendirmem.	1	2	3	4	5	6
16. Bir sorunla karşılaştığımda, başka konuya geçmeden önce durur ve o sorun üzerinde düşünürüm.	1	2	3	4	5	6
17. Genellikle aklıma il gelen fikir doğrultusunda hareket ederim.	1	2	3	4	5	6

18. Bir karar vermeye çalışırken her seçeneğin sonuçlarını ölçer, tartar, birbirleriyle karşılaştırır, sonra karar veririm.	1	2	3	4	5	6
19. Bir sorunumu çözmek üzere plan yaparken o planı yürütebileceğime güvenirim.	1	2	3	4	5	6
20. Belli bir çözüm planını uygulamaya koymadan önce, nasıl bir sonuç vereceğini tahmin etmeye çalışırım.	1	2	3	4	5	6
21. Bir soruna yönelik olası çözüm yollarını düşünürken çok fazla seçenek üretmem.	1	2	3	4	5	6
22. Bir sorunumu çözmeye çalışırken sıklıkla kullandığım bir yöntem; daha önce başıma gelmiş benzer sorunları düşündürmektir.	1	2	3	4	5	6
23. Yeterince zamanım olur ve çaba gösterirsem karşılaştığım sorunların çoğunu çözebileceğime inanıyorum.	1	2	3	4	5	6
24. Yeni bir durumla karşılaştığımda ortaya çıkabilecek sorunları çözebileceğime inancım vardır	1	2	3	4	5	6
25. Bazen bir sorunu çözmek için çabaladığım halde, bir türlü esas konuya giremediğim ve gereksiz ayrıntılarla uğraştığım duygusunu yaşıyorum.	1	2	3	4	5	6
26. Ani kararlar verir ve sonra pişmanlık duyarım	1	2	3	4	5	6
27. Yeni ve zor sorunları çözebilme yeteneğime güveniyorum.	1	2	3	4	5	6
28. Elimdeki seçenekleri karşılaştırırken ve karar verirken kullandığım sistematik bir yöntem vardır.	1	2	3	4	5	6
29. Bir sorunla başa çıkma yollarını düşünürken çeşitli fikirleri birleştirmeye çalışmam.	1	2	3	4	5	6
30. Bir sorunla karşılaştığımda bu sorunun çıkmasında katkısı olabilecek benim dışındaki etmenleri genellikle dikkate almam.	1	2	3	4	5	6
31. Bir konuyla karşılaştığımda, ilk yaptığım şeylerden biri, durumu gözden geçirmek ve konuyla ilgili olabilecek her türlü bilgiyi dikkate almaktır.	1	2	3	4	5	6
32. Bazen duygusal olarak öylesine etkilenirim ki, sorunumla başa çıkma yollarından pek çoğunu dikkate bile almam.	1	2	3	4	5	6
33. Bir karar verdikten sonra, ortaya çıkan sonuç genellikle benim beklediğim sonuca uyar.	1	2	3	4	5	6
34. Bir sorunla karşılaştığımda, o durumla başa çıkabileceğimden genellikle pek emin değilimdir.	1	2	3	4	5	6
35. Bir sorunun farkına vardığımda, ilk yaptığım şeylerden biri, sorunun tam olarak ne olduğunu anlamaya çalışmaktır.	1	2	3	4	5	6

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Memduh ÖZDEMİR
Doğum Yeri ve Tarihi	██████████
Eğitim Durumu	
Lisans	VanYüzüncü Yıl Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programı
Yüksek Lisans	Muş Alparslan Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Ana Bilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri	Bildiri / Uluslararası Hakemli Kongre
	Kaynar, Ö., Özdemir, M. , Koç, H., Ferhatoğlu, Y., (2019). Bireysel Sporlarda Meydana Gelen Sakatlık Nedenlerinin İncelenmesi, II. Ulusal Avrasya Spor Bilimleri Kongresi, Muş Alparslan Üniversitesi
	Kaynar, Ö., Özdemir, M. , Ferhatoğlu, Y., Koç, H., (2019). Elit Sporcularda Ağız ve Diş Sağlığının İncelenmesi. II. Ulusal Avrasya Spor Bilimleri Kongresi, Muş Alparslan Üniversitesi
	Kaynar, Ö., Özdemir, M. , Ferhatoğlu, Y., Koç, H., (2019). Boksörlerde El ve Ayak Tercihlerine Göre Sakatlık Durumunun İncelenmesi II. Ulusal Avrasya Spor Bilimleri Kongresi, Muş Alparslan Üniversitesi
	Özdemir, M. , Koç, H., Yılmaz, A., Kırımoğlu, H., (2019). Orta Okul Öğrencilerine Uygulanan Oyun Becerilerinin Flamingo Denge Testi Üzerine Etkisinin İncelenmesi (Muş Farabi İmam Hatip Ortaokulu) II. Ulusal Avrasya Spor Bilimleri Kongresi, Muş Alparslan Üniversitesi